

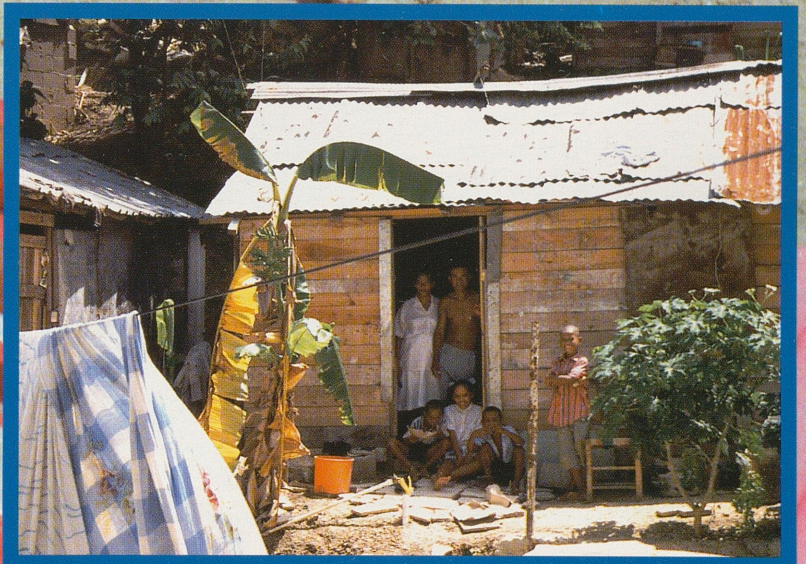
ona

Quadern de debat

Número 60 - estiu 1998 - 600 pta.

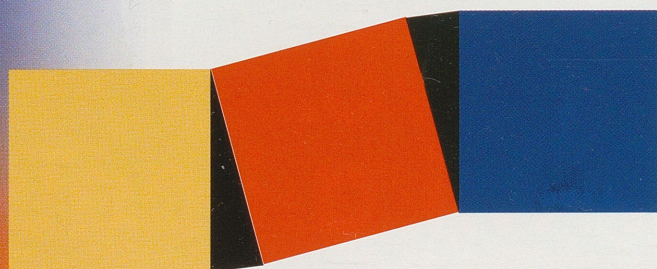
► Turisme 98:
posar fill a l'agulla

► L'altra cara de
la República
Dominicana

Generalitat de Catalunya

Ara és demà

ENTRE TOTS, FEM ARA LA CATALUNYA DEL FUTUR

Si mires Catalunya amb els ulls posats en el demà veuràs un país capdavanter a Europa. Sense cap mena de fronteres. Un país on poder gaudir de tots els avenços en infraestructures i comunicacions. Com són l'arribada del tren d'alta velocitat o la fibra òptica. A Catalunya tenim nous reptes, importants projectes i molta feina feta. Però entre tots continuem treballant perquè el que fem ara faci que Catalunya demà sigui encara millor. Més acollidora i respectuosa amb la natura. Amb una cultura enfortida com a signe d'identitat d'un poble. Amb capacitat d'influència en l'àmbit europeu i mundial. Un país a la nostra mida i a la de les generacions futures. **Perquè, a Catalunya, ara és demà.**

4-5 **hemeroteca i editorial**

6

turisme

Garantir el futur.

*Entrevista a Pere Cañellas,
per Antoni Oliver.*

12

Posar fill a l'agulla.

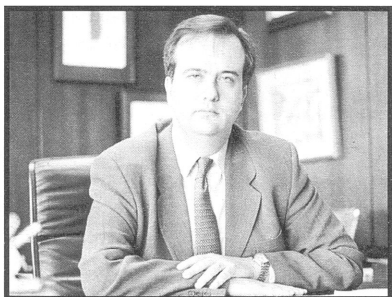
Taula rodona amb
Josep Aloy,
Bartomeu Deyà,
Antoni García i
Antoni Munar,
per Magdalena F. Mulet.

18

La tercera generació.

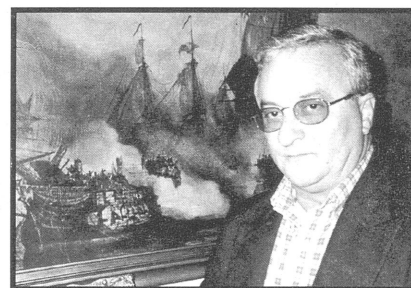
*Entrevista a Simó Pere
Barceló, per Maria
Ferrer.*

24 **república dominicana**

**Benvinguts a la
República.**

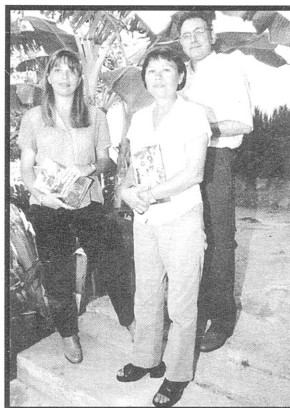
*Entrevista a Jaume
Barceló Montserrat, per Sebastià Verd.*

30

Emigrants afortunats.

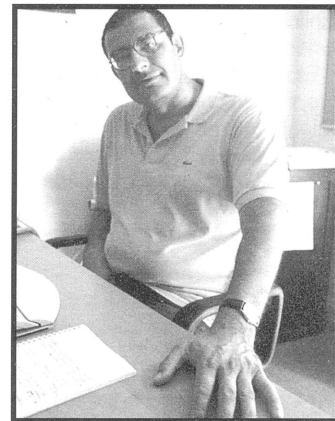
*Entrevista a Mariantònia
Manresa, Joan Buades i Margalida
Mas, per Gina Garcías.*

36

Les altres inversions.

*Entrevista a Francesc
Sánchez, per Joana M. Roque.*

41 **la clau d'ONA**

ona Quadern
de debat

n. 60, estiu 1998

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte). Antoni Fleixes (economista).
Jaume Garau (psicòleg). Sinfo García (dir. gerent Fundesba).
Pere Mascaró (economista). Francesc Obrador (tècnic turístic).
Empar Rocabruna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Gina Garcías. Maria Ferrer. Miquel Massutí.
Antoni Oliver. Joana M. Roque. Antoni Rosselló.

Disseny: A. Caro. - **Impressió:** Imp. Homar. Tel. 43 08 61 - Palma de Mallorca

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. C. Joaquim Botia, 11, 1r, A
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07012-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes - Subscripció: 5.000 pta. per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
Joaquim Botia, 11, 1r. A. 07012-Palma de Mallorca o telefonau al
971 71 16 61 - Fax 071 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

EL RÈGIM ESPECIAL, APROVAT

El règim especial de les Balears va ser aprovat en el Senat el passat 24 de juny, dia de Sant Joan, quan Ciutadella bolia en festa i la selecció espanyola de futbol golejava Bulgària en el Campionat del món. Mala sort, perquè la victòria va ser insuficient per passar a vuitès de final.

Més sort tenqué el règim especial, encara que els retalls a la llei ja s'havien produït en el camí, i el text final és molt diferent del que aprovà el Parlament balear. Tot i això, per primera vegada es reconeix implícitament que les Balears tenen dret a un tractament diferenciat a causa de la insularitat.

És, per tant, l'inici d'un camí: d'un llarg camí que s'ha de començar a recórrer per tal que les Balears puguin competir a Europa amb igualtat de condicions amb els territoris continentals. Així ho pensa el conseller d'Economia, Antoni Ramí, que declarava a **La Voz** que "avui és un dia feliç per a tots els ciutadans de les Balears i per al Govern".

SON BANYA, UN POLVORÍ

Dia 18 de juny tots els diaris de Palma es feien ressò dels successos de Son Banya: nombrosos policies locals varen ser ferits quan intentaven posar ordre entre els gitanos, després d'una

detenció per tràfic de droga. A l'endemà es podia llegir al **Diario de Mallorca** que hagués pogut passar una tragèdia. Son Banya és un polvorí. Tothom sap que s'hi refugien traficants de

lloc són infrahumanes.

Fa anys que Son Banya no hauria d'existir. Res no justifica la seva permanència. Els fets del mes de juny poden tornar a repetir-se en qualsevol moment i ser, fins i tot, més greus. No hi va haver cap mort, però... alerta... no som enfora. Si més no, no és en absolut sorprenent recollir als voltants del poblat el cadàver de qualque víctima de sobredosi.

Son Banya va sorgir en els anys seixanta per reubicar els gitanos que vivien a barraques per allà on havia de passar l'autopista de l'aeroport. Va ser un malentès social, una perfecta demostració de falsa caritat. Han passat els temps. En els anys que correm ja no hi hauria d'haver lloc per a la hipocresia. Son Banya ha de desaparèixer com a zona marginal: els traficants de droga han de ser a la presó i els altres habitants del poblat han de poder viure en condicions humanes, aquí o a qualsevol altre barri de Ciutat.

RESIDUS SÒLIDS, UN PROBLEMA SENSE SOLUCIÓ IMMEDIATA

Un problema burocràtic entre administracions retarda la solució definitiva per als residus sòlids que s'emmagatzemen a Son Reus. La incineradora és insuficient per cremar tots els fems que arriben i això obliga a guardar en borses tot el sobrant. Cada any es produeix un excendent de residus sòlids de cent cinquanta mil tones, tal com es recull a la informació de **El Día del Mundo**.

El Pla Director de Residus aprovat pel Govern en el 1990 i modificat tres anys després, estableix que la incineració és l'únic sistema per eliminar els fems de Mallorca. Però de llavors ençà ha variat la legislació europea i, sobretot, la sensibilitat social. En conseqüència tenim ara que el Pacte de Progrés, en-

droga, de la mateixa manera que tothom sap que les condicions de vida a l'interior del

Un conflicto burocrático retrasa las plantas de compostaje

carregat de la gestió dels residus, és entre el Govern i l'ajuntament, que és el propietari de l'abocador de Son Reus, l'única alternativa ara per ara viable.

La solució és incrementar el reciclatge, però això du temps. I, de moment, l'única cosa lògica seria un pacte entre institucions i entre partits. Una proposta molt difícil de dur a la pràctica quan només falta un any per a les properes eleccions.

MOYÀ, EL NOU HEROI

De moment, tot fa pensar que 1998 serà un any farcit d'èxits esportius per a les Illes. El més important: la victòria del tennista Carles Moyà a París. Moyà va guanyar el Roland Garros, el seu primer gran eslam, que li obre camí a ser el millor esportista de la història de Mallorca.

Tots els diaris se n'han fet ressò. Aquest és el cas del **Diari de Balears**, que el dugué a la portada prèvia a la gran final. El signe victoriós de Moyà era tota una premonició que no va fallar.

El règim s'ha aprovat: i ara què?

Des que la Conselleria d'Economia impulsà el Pla Estratègic de Competitivitat, els successius titulars de la cartera (Alexandre Forcades, Jaume Matas i Antoni Rami) han gastat bona part de la seva activitat política a propiciar quelcom que, a l'espera del tràmit d'acceptació per part de Brussel·les, ja és una realitat: les Balears gaudeixen d'un règim especial. Però, i aquesta és la pregunta que cal formular-se: és aquest el règim que de veritat necessiten les Illes? A pesar de l'entusiasme, revestit de triomf polític, mostrat des del Consolat de Mar, s'ha de dir amb tota claredat que no. O, si més no, que és un text insuficient per atendre l'objectiu proposat inicialment, és a dir -tal com esmentava el Pla- un canvi de rumb en l'economia de les Illes i, de rebot, una major cohesió interna de la societat balear.

El Pla de Competitivitat, realitzat el 1994 per Andersen Consulting per encàrrec de la Conselleria d'Economia, subratllava la importància d'un règim fiscal especial per facilitar la diversificació de l'economia i avançar cap a majors fites de qualitat de l'oferta turística, així com en la desestacionalització. Aquest pla feia una diagnosi prou clara del model de desenvolupament que ha vigit fins ara a les Illes, i fruit d'aquesta anàlisi, sorgia la necessitat de disposar d'eines econòmiques i fiscals per incentivar una economia, que si bé continuaria depenent del sector serveis, havia d'adaptar-se als canvis que es produeixen a tot el món, inclosa l'extensió de les noves tecnologies de la comunicació i, sobretot, la urgència d'entrar pels tiranys d'un desenvolupament autènticament sostenible. En

aquest sentit, el règim especial aprovat al Congrés i al Senat no és, ni d'un bon tros, el document que s'esperava. Han desaparegut gairebé totes les qüestions fiscals i, de fet, el REB es limita a incrementar alguns descomptes i, això sí, a un parell de declaracions d'intencions que, al cap i a la fi, serà allò que finalment s'haurà de tenir en compte per poder continuar avançant.

No obstant això, a pesar que l'oposició tenguí tota la raó quan qualifica el règim d'insuficient, la seva aprovació s'ha de considerar històrica i, en aquest sentit, la satisfacció del conseller d'Economia, i del mateix president, poden justificar-se plenament. De fet, a partir d'ara, tant Madrid com Brussel·les (recordem l'informe Viola recentment aprovat pel Parlament Europeu) hauran de reconèixer allò que per a la geografia és un fet diferencial natural: la insularitat. I, per tant, hauran de donar suport a mesures compensatòries que, en l'àmbit d'un mercat cada vegada més globalitzat, situïn les illes al mateix nivell de competitivitat que els territoris continentals. En conseqüència, la funció del Govern balear serà, a partir d'ara, definir estratègies, ser coherent amb l'esperit del REB (diversificació, desestacionalització, medi ambient, desenvolupament sostenible...) i, per tant, pressionar l'Administració central per desenvolupar tot el contingut de la llei, perquè les bones intencions es converteixin en realitats en el més curt termini possible.

Aquesta és la qüestió. Ningú no pot negar l'èxit polític obtingut tant a Madrid com a Brussel·les, però és evident que som davant un punt de partida i no a un port d'arribada. El perill actual és ara

romandre aturats a mig camí, autocontemplant-se en el melic de l'èxit polític. Ara, tot el contrari, el Govern balear haurà de ser més conseqüent amb la seva estratègia. L'economia balear viu en un creuer de camins, després d'haver fet un llarg recorregut pel monocultiu turístic i és lògic que els agents social es mostrin preocupats davant la possibilitat d'equivocar-se de direcció. Des del Consolat de la Mar i des de la Conselleria d'Economia hi ha consciència de tot això, però -com és ben conegut a hores d'ara- no passa exactament el mateix al carrer Estudi General, on el pensament del Partit Popular o, si més no, dels seus corrents majoritaris, és tota una incògnita.

Som a un any de les pròximes eleccions i molts dels moviments polítics que es facin s'han d'interpretar en clau electoral. És hora, per tant, que el Govern i el PP aclareixin d'una vegada per totes quines són les seves intencions, és a dir, el seu programa de govern per a les pròximes legislatures. És urgent saber què hi pot haver al darrere del règim especial recentment aprovat, si un projecte de canvi de model, com s'apunjava en el Pla Estratègic de Competitivitat o, si, per contra, només focs d'artifici. Un increment dels descomptes en els viatges és, indubtablement, una mesura que tindrà una bona acollida social, però és evident que per a això no feia falta recórrer aquest camí. La negociació del Règim Especial no ha fet, doncs, més que començar i, per continuar, fa falta que el Govern i el partit, o partits (en el futur) que li donin suport, tinguin ben clar cap on es vol avançar i, sobretot, on es vol arribar.

EL MALLORCA ÉS DEL GRUPO ZETA

Després de la fenomenal temporada del RCD Mallorca (plaça a Europa per disputar la recopa i l'ascens del filial a Segona A) i la dimissió de Bartomeu Beltran com a president, hi va haver uns dies d'incertesa que, sens dubte, confongueren l'afició. Però dies després, com es veu a aquesta informació d'*Última Hora*, el president del grup Zeta, Antonio Asensio, va decidir fer públic el que era un secret mal guardat. El RCD Mallorca és propietat del grup Zeta, tot i que aquesta sigui, en la pràctica, una propietat que, necessàriament, haurà de compartir amb l'afició.

Ara les coses semblen clares. Un nou president, Guillem Reynés, s'ha fet càrrec de la gestió, però ara sabem que ha de retre comptes no només davant els seguidors de l'equip sinó davant un consell d'administració que és fora de Mallorca.

DEPORTES Martes, 16 de junio de 1998

El Real Mallorca emprendió ayer una nueva andadura con dinero mallorquín en sus arcas. El presidente del Grupo Zeta, Antonio Asensio, anunció la compra de las acciones que poseía Bartomeu Beltran. La operación se realizó el pasado 1 de junio, tres días después de que el de Campaner hiciera pública su renuncia a la presidencia del club

Asensio anuncia que el Mallorca es suyo

El presidente del Grupo Zeta hace pública la compra del paquete de acciones de Beltran y Guillem Reynés es nombrado presidente

MALLORCA
POLÍTICA LOCAL

El Real Mallorca se sitúa oficialmente hoy a un nuevo capítulo de su historia. No hay necesidad de recurrir a la historia de la Copa del Rey o al hito del quinto puesto en la Liga. Desde hace mucho más, las primeras páginas del club se escriben en los despachos. Si el pasado 16 de mayo Beltran renunció a la presidencia, nombrando a la presidencia, Antonio Asensio, anunció que el club pasa a ser propiedad del Grupo Zeta, un paquete en una operación que se formalizó el pasado 1 de junio, al pagarse el dinero que poseía el de Campaner. Sea un Real Mallorca con apellido Zeta o un club con el nombre de Zeta, lo que sí es cierto es que el club tiene un nuevo propietario. Guillem Reynés, el presidente del equipo, será el encargado de administrar el club. En su primer día de trabajo, el club tendrá un nuevo presidente, Antonio Asensio, el de Campaner.

Antonio Asensio, jefe del nuevo presidente del Real Mallorca, el de Campaner (Guillem Reynés).

Garantir el futur

Entrevista a Pere Cañellas

per Antoni Oliver

Pere Cañellas va ser elegit, fa poc temps, president de la Federació Hotelera de Mallorca. Considera que el repte és augmentar la qualitat de l'oferta i aturar el creixement, encara que no sigui partidari del "creixement zero", precisament, per garantir aquesta qualitat. Pensa que la temporada turística serà bona i que el sector turístic afronta reptes en el futur immediat, com la negociació amb el Govern de la nova Llei general d'ordenació turística, que ha d'anar molt més lluny que la llei provisional de moratòria de places turístiques i regular altres aspectes administratius i normatius ara dispersos. També apunta la necessitat d'abordar el tema del creixement de forma total. Pensa que no se soluciona el problema si només es redueixen les places hoteleres, sense unes mesures urbanístiques més globals. En definitiva, creu que totes aquestes mesures, i una bona formació professional en el món del turisme, són fonamentals per garantir el futur de la indústria turística.

-Com valora la temporada turística enguany?

-De moment el balanç que podem fer de la temporada és molt bo. Si entenem la temporada per l'estiu, que comença a aquests efectes l'abril o maig, podem dir que hi ha hagut una bona ocupació, el mes de juny ha estat excel·lent. Per a juliol i agost encara no hi ha previsions completes, però tenim dades de l'aeroport que permeten pensar que, possiblement, serà una bona temporada. El setembre està molt ben venut i d'octubre encara no hi ha previsions, però la perspectiva és bona.

-S'ha aconseguit la desestacionalització en uns índexs satisfactoris?

-El procés de desestacionalització, que jo consider que ha de ser lent, és difícil. No basta estimular l'obertura d'establiments turístics, sinó que també comporta moltes més coses. Per exemple, s'ha de poder comptar devora els hotels amb les infraestructures adequades. Han de millorar les infraestructures públiques, i no totes les zones són aptes per obrir l'hivern. Per exemple Peguera és una zona que

Pere Cañellas és des de fa pocs mesos president de la Federació Hotelera de Mallorca. Advocat de professió, ha exercit a Palma un temps i després s'ha dedicat a l'hostaleria com a propietari d'un establiment turístic a Cala Millor. Va ser vicepresident de la Federació Hotelera i accedí a la presidència després de la renúncia al càrrec del president anterior, Ferran Porto.

fa molts d'anys que té obert a l'hivern i té una vida d'hivern que ens permet dir fins i tot que allà la temporada en hivern és quasi millor que l'estiu. Cala Millor ho intenta des de fa estona i té bastants d'hotels oberts, encara que només hi ha una tercera part d'hotels que han avançat l'obertura. Això és un procés que passa per la conscienciació de la gent i pel fet que l'oferta complementària acompanya positivament aquest risc, perquè no tothom pot guanyar doblers els primers anys. Del que es tractaria és de crear una cultura de turisme d'hivern i averse els turistes que vénen.

-Això va lligat a la millora de l'oferta?

-Sí, no només ha de suposar obrir l'hotel i ja està feta la desestacionalització. Això també vol dir, i coincidim aquí amb el Govern balear, oferir atractius que no siguin sol i platja. S'han de fer auditoriums per exemple, millorar les carreteres locals amb carrils per a bicicletes, més pistes de tennis i, tal vegada, per què no?, més camps de golf, sempre que el problema del reguiu quedi cobert amb aigües depurades. Si es vol fer feina tot l'any, l'esforç ha de ser per part de tots, del Govern

amb infraestructures, dels ajuntaments, dels hotelers i de l'oferta complementària.

-Com valora la fragmentació del mercat turístic, hi ha turistes de sol i platja, de cicloturisme, residents, etc?

-És clar que el turisme és una indústria en constant evolució, en funció del que demanen els clients. A l'estiu tenim el sol i la platja, però hi ha un altre tipus de turisme que no cerca això. Ara aflora el turisme rural, que és molt important, encara que a petita escala, però més exigent i amb major poder adquisitiu. Després hi ha gent que ve a fer senderisme, a passejar en bicicleta. Això s'ha de protegir i fomentar. Nosaltres evolucionam a mesura que ho fan les demandes del turista. És inútil, per exemple, fer més activitats culturals a l'estiu, quan es demanda sol. A l'estiu no té èxit el turisme cultural, perquè la gent vol anar a la platja. No s'ha d'oblidar aquest turisme alternatiu, de moment minoritari, però interessant.

LA MILLORA DE L'OFERTA

-La millora de les zones estava lligada al desenvolupament del Pla d'ordenació de l'oferta turística que, la veritat, de fet, no s'ha aplicat.

-Quan diu que no s'ha aplicat el POOT té part de raó. El POOT va néixer com una solució al creixement, aportava solucions a aquest creixement, i era un pla urbanístic molt ambiciós, i a la vegada, difícil d'implantar dins la societat. El problema és que depèn de diverses administracions i requereix la implicació de molts de sectors i, al final, resulta que la implantació és lenta i l'evolució urbanística i turística molt més ràpida i ha passat per davant al POOT. Quan parlem del POOT ja ens sona a antic i, possiblement, les limitacions a les quals fa referència són insuficients, perquè ens hem adonat que el creixement, no només d'hotels sinó urbanístic, és tan gros que el POOT arriba tard i està desfasat. El Govern, que està preocupat per això, conscient d'aquest excessiu creixement, planteja la Llei d'ordenació turística i ha fet la moratòria de creixement de places turístiques. L'Administració veu que el POOT ja no és pràctic, perquè és de difícil execució, i és necessari aturar el creixement que supera les previsions i expectatives que s'havien fet.

-Quina valoració fa de la llei de moratòria de places turístiques?

-La llei ha estat molt ben rebuda pel sector turístic, perquè implica tancar la porta al creixement, no del tot, però sí limitar el creixement i, en principi, la majoria d'hotelers n'està bastant satisfet, però resten altres aspectes, com per exemple que és un decret políticament intervencionista, que realment crea una certa inseguretat jurídica a aquelles persones que han comprat un solar per

poder construir i, si no ho han pogut fer, ara no ho podran fer o hauran d'adquirir unes places. Reconec que la gran majoria estan satisfets i hi ha una minoria que no hi està tant.

-Vostè, personalment, què n'opina?

-Aquest decret, en tant que té un caràcter provisional, és positiu, perquè el Govern estava obligat, abans de treure una llei on es parli de limitacions del creixement de places i que això provocàs una allau de sol·licituds de noves places, a prendre una mesura provisional que ho evitàs. Quan es va fer el decret Cladera, amb tota bona intenció i clarament limitatiu, va resultar que provocà una allau de sol·licituds i un moviment especulatiu molt fort, encara es construeixen places en base a aquella història. Molta de gent que tenia terrenys i que mai no havia pensat fer un hotel va dir "ara és l'hora, perquè tanquen la porta". Va ser un error haver anunciat abans el decret. Aquest és el problema que es tracta d'evitar ara. El Govern, per evitar això va fer el decret. On hi haurà el gran debat serà a la Llei general de turisme.

LA LLEI GENERAL DE TURISME

-Aquesta llei sembla que el que vol fer és continuar amb les línies del decret, és a dir, fixar que només es puguin fer places noves si se n'eliminen d'obsoletes.

-De moment nosaltres no tenim cap versió d'aquesta llei, només el compromís, per part del Govern, que abans que la llei es debati al Parlament, serà debatuda a la Federació i a d'altres organitzacions del sector turístic i podrem presentar suggerències. Semblava que hi havia molta pressa, però encara no en sabem res. M'imagín que abans de reunir-se amb el sector turístic volen fer un debat en el si del seu partit. Estam preparats per discutir el tema. En referència al contingut de la llei, esperam que sigui molt més ambiciosa que el decret, ara convertit en llei. Una llei d'aquest tipus, que es titula d'ordenació general turística, suposam que no només farà referència a la limitació del creixement. Ha de servir per actualitzar tota la normativa turística que ara està molt dispersa quant a normes i decrets. Això s'ha de refondre i ha de quedar una normativa més moderna i ajustada a la realitat. Ara s'apliquen decrets de fa cinquanta anys que la realitat ha superat totalment. Aquesta llei hauria d'abordar tots aquests temes i, naturalment, un d'ells ha de ser el creixement. Però en abordar aquest tema, no s'ha d'entendre per turístic només el tema dels allotjaments, els quals només són una part del sector turístic. Si parlem de defensar els recursos, abordar la limitació de recursos inherent a l'illa o a les illes, és evident que s'ha de contemplar també el creixement urbanístic i, tal vegada, plantejar el tema de la limitació del creixement d'una forma global. És un absurd plantejar la limitació només per als hotelers, perquè seran els mateixos hotelers els que després faran apartaments i xalets per llogar-los. Ara es lloguen blocs i apartaments i resulta que els arrendataris són alemanys, ocupen un espai de platja, i els recursos limitats de l'illa els ocupen ben igual però amb una altra fórmula. És lògic posar una limitació de caràcter general, almenys per a les zones turístiques. Aquests és el nostre plantejament i quan tinguem l'oportunitat així ho exposarem.

-Els allotjaments il·legals o al·legals són un dels problemes que preocupen la Federació?

-El terme legal o il·legal no està clar. Aquí s'hauria de distingir entre oferta turística i immobiliària. Hi ha oferta turística que és tot el que s'ofereix mitjançant fulletons turístics i es canalitza dins el mercat turístic. Si el que es vol fer és llogar, hi ha el mercat immobiliari, que està regulat per la Llei d'arrendaments. Es pot llogar, però no es poden donar serveis turístics, no poden tenir guies, etc., perquè així es crea la competència deslleial, en moltes ocasions una font d'economia submergida.

-Aquests dies també s'ha alertat sobre l'especulació amb places obsoletes. Un senyor que tenguí places per eliminar les pot vendre i aquestes s'hauran vist revaloritzades.

-Aquesta és una de les conseqüències negatives de la moratòria. Encara que dels mals, aquest és el mal menor. No és agradable. Consider que és injust que una persona que ha abandonat el seu establiment ara es vegi afavorida i les seves places es vegin sobrevalorades o més ben valorades que abans. Nosaltres advertirem a la Conselleria sobre aquest tema i ens digueren que hi hauria una aplicació molt estricta de la Llei de modernització i que la gent es veurà obligada a renovar o a vendre, la qual cosa, consideren des de la conselle-

ria, és la sortida menys perjudicial per al mercat. Realment s'ha creat una situació a vegades difícil d'encaixar.

-Una altra crítica que es fa a la moratòria és que afavoreix les cadenes més grans que tendran més temps per eliminar places i adaptar la seva oferta, sense que la futura llei les obligui a determinades coses.

-No crec que beneficiï especialment les grans cadenes. Les grans empreses ja fa temps que han entès que Balears no és un lloc apte per continuar invertint en noves construccions d'hotels. Si ho mirem amb una perspectiva dels darrers anys es veu qui ha construït i qui no ha construït... i comprovam que, amb alguna excepció, les grans cadenes s'han anat a edificar a Canàries o a Andalusia o al Carib. Aquestes inversions han estat més rendibles i beneficioses. A Canàries es troben amb un règim especial molt favorable a la construcció. L'Administració afavoreix la construcció i la reinversió és molt favorable, perquè hi ha una sèrie d'exempcions fiscals quan es reinverteixen els beneficis. A Andalusia, com que hi ha molta manca de feina, els ajuntaments faciliten molt l'adquisició de terrenys, perquè s'edifiqui i, en definitiva, es creïn llocs de treball. Al Carib hi ha un gran negoci perquè els costos són molts més baixos i això dóna un bon compte de resultats. Amb aquesta sèrie de circumstàncies no em preocupa aquest tema de la construcció de les grans cadenes. Em preocupen més aquests empresaris petits que volen ampliar i tenen por de sortir a fora.

L'EXPANSIÓ CAP A FORA

-El president Matas ja va instar el sector turístic a expandir-se cap a fora i va ser durament criticat per algun empresari. El sector hotelier ha assumit que s'ha de créixer cap a fora?

-El que és molt clar és que jo no som partidari del creixement zero. No es pot pretendre el creixement zero, perquè significaria anul·lar iniciatives, algunes amb imaginació, la possibilitat d'adoptar noves fórmules i

això seria molt negatiu per al mercat. Hi ha d'haver una opció a créixer, però, naturalment, molt més atenuada i controlada, tenint en compte les circumstàncies concretes, i amb productes de molta qualitat. D'altra banda, no podem oblidar que estam sotmesos al territori que tenim, que és limitat, i també que si el nostre atractiu, endemés dels mateixos establiments, que cadascú intenta conservar el millor que pot i renovar-los, és el paisatge, no el poden malbaratar perquè si ens carregam això, no ens queda res.

Davant aquest dilema qui vol ampliar el seu negoci ha de cercar altres alternatives. No és que s'hagi d'animar la gent a sortir fora, però és una conseqüència lògica i així ho han fet les grans cadenes.

-Hi ha un fet i és que la capacitat de càrrega del territori arriba al seu límit. El mes d'agost de l'any passat a Mallorca hi va haver 1,2 milions de persones, va ser una "punta" en què hi havia un resident per turista. Un informe de Sa Nostra alerta que un creixement superior al 2% acabarà amb les infraestructures de les Illes aquest estiu i, endemés, durà a una catàstrofe econòmica a mitjan termini.

-Jo particip d'aquesta preocupació, absolutament. A mi no m'agrada una Mallorca saturada i aquesta situació em preocupa molt. Aquests estudis tenen molta raó i el creixement és molt perillós. També s'ha d'intentar fer una sèrie de mesures protectores de l'entorn, però és molt difícil dir, a partir d'aquí no es pot venir. Ja no es tracta dels establiments turístics, sinó dels residents. Hi ha un creixement brutal de turistes residents. Des d'AENA es confirma una dada molt important i és que de tots els moviments de l'any passat un 30% era de "seat only", és a dir, sense plaça turística, no venien amb majoristes de viatges i, previsiblement, no anaven a un establiment turístic, perquè aquí quasi tothom ve amb majorista i agent de viatge. Hi ha un fenomen molt important de turisme residencial que va a casa d'un amic, o ha llogat una casa. El tema ve per aquí. Si es fa una legislació, s'han de tenir en compte aquestes dades, perquè el creixement perillós no només és el dels hotels, que ho pot arribar a ser. Però si només s'atura el creixement de places hoteleres, només s'aborda una part del problema, el que sí s'ha de tenir en compte és aquest altre tipus de creixement, que és el que ha crescut més en els darrers temps.

-El turisme ha romput la barrera temporal, no només ve a l'estiu, i espacial, ja no estan en blocs d'hotels verticals, sinó que han anat a la residència.

-Efectivament, es crea un problema que fa necessàries mesures protectores. Jo crec que a l'hivern es pot créixer, perquè hi ha establiments que estan tancats, del que es tracta és de reactivar l'economia turística cap a l'hivern. Però quan parlem de puntes, com la que es va produir l'any passat a l'estiu, això sí que és preocupant, perquè ultrapassen les dimensions que serien desitjables.

EL PERILL DE LA SOBREOCUPACIÓ

-A la ITB de Berlín els majoristes de viatges alemanys han fet palesa la preocupació per la sobreocupació que també va recollir el president Matas.

-Més que Matas, plantejaren el tema els majoristes de viatges alemanys que saben que tenen la gran majoria de llits i que no tots els majoristes compleixen les seves quotes contractades i es produeix la sobrecontractació.

El mercat alemany s'alterna amb altres mercats i ara com que veuen que el mercat britànic es ven bé, tot d'una parlen del fenomen de la sobreocupació, que és totalment negatiu i s'ha d'evitar. Va sorgir l'alerta per aquesta bona venda del mercat britànic, perquè ells venen també molt bé el seu mercat. Això és evitable amb un control minuciós de les previsions i això ho fan les cadenes, pràcticament tots els hotelers ho fan. La informàtica ajuda molt en aquest problema i els hotelers saben

amb bastant antelació quines són les previsions d'una manera bastant exacta i, a un moment determinat, poden ordenar una aturada de vendes i no provocar una sobreocupació.

-Un sistema més àgil de reserves ajudaria a pal·liar aquest problema?

-Aquesta va ser una proposta de Miquel Vicens, el president del Foment del Turisme, que va demanar, precisament, treballar amb vendes, en lloc de treballar amb previsions, tot accedint a l'ordinador del majorista i saber la situació real com està. Els majoristes de viatges ho varen escoltar, però no s'ha produït cap acostament en aquest tema, encara.

-El mercat alemany és el primer a Mallorca. Resulta que ja hi ha hagut moviment per part de majoristes de viatges alemanys per participar a societats hoteleres o cadenes. Com valoren aquest desembarcament del majorista alemany a la indústria hotelera?

-Jo, i crec que tot el sector, ho veim amb molta preocupació, perquè es dona un fenomen de gran concentració de majoristes de viatges, la qual cosa és un fenomen extern, però preocupant, perquè s'elimina la lliure competència i es concentren i fan més difícils les negociacions. Tendran la possibilitat de posar-nos més exigències. D'altra banda, des de fa uns anys, els majoristes compren part de cadenes hoteleres i també és preocupant, perquè quan es mesclen aquests interessos qui queda indefens és l'hotelier que té el capital sense la participació de cap majorista de viatges. Endemés, crea una situació difícil perquè no es ven el millor del mercat, sinó el que convé més als majoristes de viatges. Però, en un mercat lliure, és molt difícil d'aturar tot això, la qual cosa obligarà els hotelers a d'ajuntar-se i formar associacions, cadenes d'hotelers independents, i no hi haurà una altra sortida si continua aquesta tendència. Els hotelers s'hauran de mobilitzar en aquest sentit, per poder negociar uns millors preus, amb una partida de llits important. També animar uns grups hotelers a l'aventura d'entrar al negoci dels majoristes, és a dir, fer a l'enrevés. És un tema difícil i sembla que ens queda molt enfora, sembla que hi ha una resistència a deixar el negoci d'hostaleria per anar a fer de majorista, però hi pot haver aliances, participacions i adquisicions, alguna forma que ens permeti jugar un poc a la contra.

LA POLÍTICA DELS MAJORISTES DE VIATGES

-Desembarcar a la indústria hotelera només ho fan els alemanys o també s'ha produït amb altres majoristes de viatges?

-En general això ho fan els majoristes, siguin els qui siguin, la qüestió no és de nacionalitats, sinó que és purament econòmica. TUI va desembarcar dins Riu ja fa estona, fins i tot fa anys Thompson tenia molts d'hotels i els va abandonar. Però ara el que es produeix és que els grans majoristes o bé compren un 50% d'una companyia, aquesta és la fórmula que empren darrerament, o bé fan un contracte per deu anys amb una cadena i s'asseguren els seus llits durant aquests deu anys. Aquestes situacions poden desestabilitzar bastant el mercat.

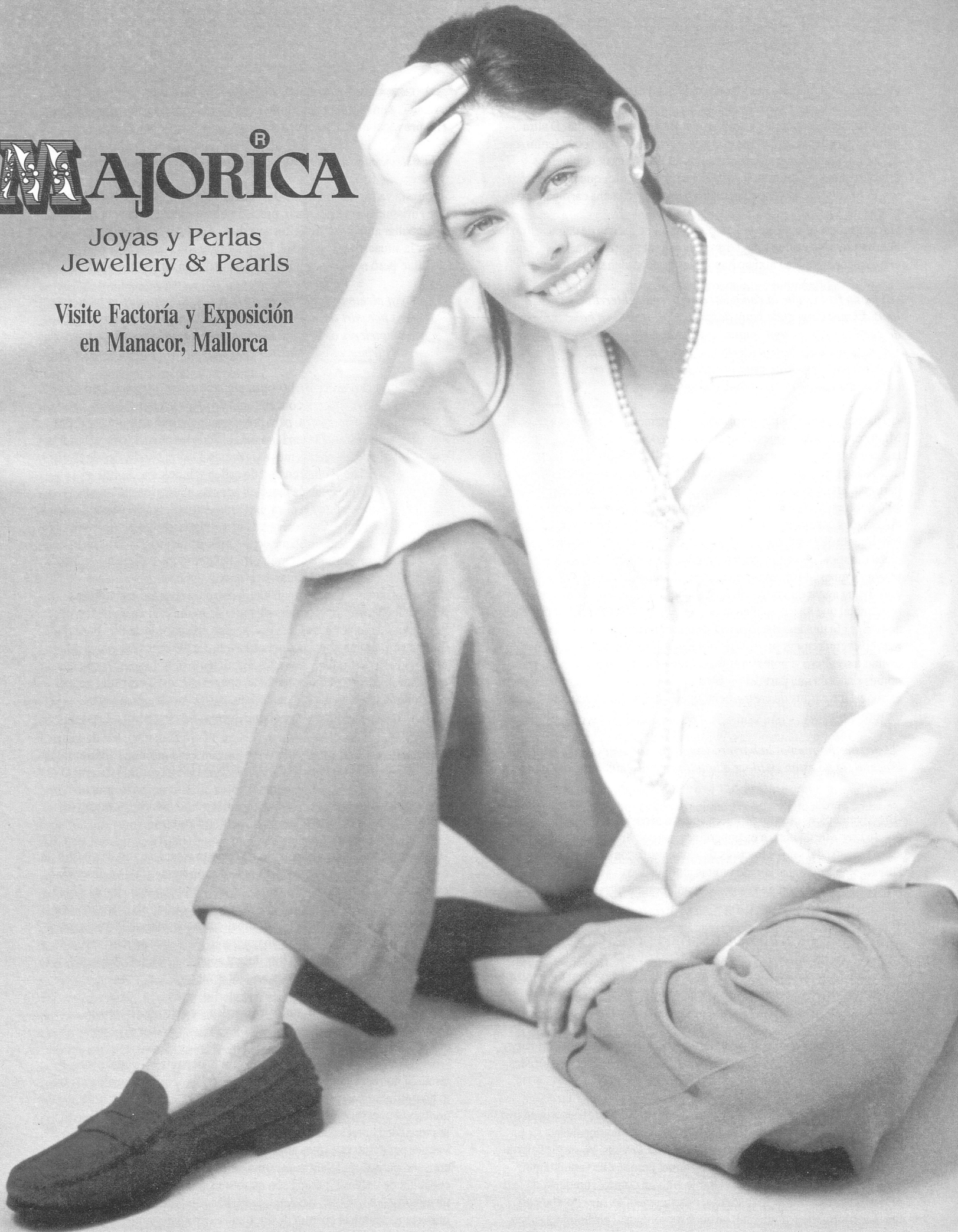
-Fins i tot sembla que els majoristes volen establir un sistema de penalitzacions econòmiques, multes, en cas de queixes del client.

-Jo no sé a qui se li ha exigat aquesta multa, personalment desconec el tema. Sí puc assegurar que els majoristes de viatges ho acordaren i així m'ho notificaren a mi fa estona, que era obligat indemnitzar el client, per qualsevol queixa, dins l'hotel. També era obligat que la queixa anàs al personal de l'hotel i que s'arribàs a una solució amb el majorista de viatges per evitar que totes aquestes reclamacions es produïssin al país emissor, perquè així s'entra dins una dinàmica difícil on l'hotelier no té capacitat de defensa, perquè són quantitats petites i no es pot nomenar un advocat a Alemanya o a Anglaterra. Fins on jo sé, els majoristes importants, tenen el costum de dir, quan es produeix una queixa, al

MAJORICA[®]

Joyas y Perlas
Jewellery & Pearls

Visite Factoría y Exposición
en Manacor, Mallorca

personal de l'hotel el que ha passat. Ara, ignor el tema concret que ha sortit pels diaris aquests dies.

-Ja han negociat el tema de drets d'autors per la música, la televisió, les pel·lícules, etc.?

-La veritat és que des de fa estona el sector hotelier es veu una mica estret per les entitats gestores dels drets d'autor. Entre d'elles la SGAE, EGEDA, GEDI, i darrerament han proliferat aquests tipus de societats, que provoquen un poc de crispació al sector. En primer lloc, perquè apliquen unes tarifes que posen de forma unilateral, i des que hi ha la nova llei, tenen la presumpció que representen tots els sectors i tots els afiliats. Es fa difícil poder aclarir aquests temes. Hem obert diverses vies per solucionar aquest problema. Una d'elles a través de ZONTUR, que és la patronal turística a nivell estatal, i, d'alguna forma aquesta patronal renegocia un conveni amb la SGAE i sembla que les negociacions van bé i que es firmarà un conveni definitiu, més ajustat a la realitat i satisfactori per a les dues parts. Quant a EGEDA, ens varen semblar excessives les seves pretensions i es va posar una demanda al Tribunal de la Competència i ja ha sortit una proposta de resolució a la qual es diu a aquesta societat que s'abstengui d'aplicar aquestes tarifes. Fa pocs dies, a través de ZONTUR s'ha tengut una reunió amb la ministra de Cultura per explicar-li que hem entrat en una situació difícil per la proliferació d'entitats gestores. Hi ha una societat de realitzadors de televisió que també pretén cobrar. Hi ha d'haver una legislació clara, perquè abans tot es canalitzava amb la SGAE, però ara hi ha llibertat per crear aquestes societats. N'hi ha de tot tipus, des d'antenes col·lectives a productors de programes de televisió. Entenem que l'habitació té consideració de domicili particular, és a dir, que no és un lloc públic, i així ho consideren sentències del Tribunal Suprem. No s'ha de pagar perquè un senyor, dins la seva habitació, vegi la televisió o escolti música. En qualsevol cas, la via adequada és la de negociació i clarificació d'aquesta situació.

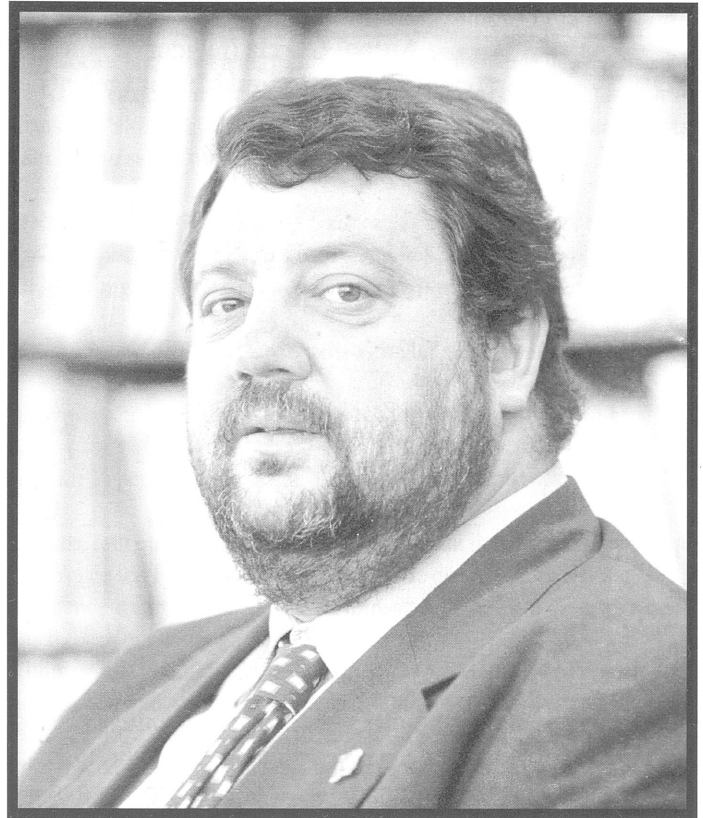
-Continua amb la idea de constituir una central de compres per a la Federació?

-Aquest és un projecte que a mi m'agradaria proposar. He entrat de president fa poc i una de les coses que proposaré que s'estudii és una central de compres, però que, simplement, serà posar una oficina amb un intermediari de compres per atendre les demandes que tenen els nostres associats. Es tracta, ni més ni menys, d'aconseguir un bons preus tot aprofitant l'agrupació d'hotelers. Si es demana un producte determinat, ho paga dirigir-se a dos o tres fabricants d'aquest producte i dir-los que tenim un potencial important de clients i aconseguir un preu millor. Llavors es comunica aquesta oferta als associats, se'ls passa una circular amb les condicions de venda. Aquesta és la idea de central de compres, sense tenir camions, ni naus industrials ni res de tot això. La idea és, simplement, posar un intermediari perquè faci un servei per als associats.

MILLORAR ELS SERVEIS ALS ASSOCIATS

-Quins altres projectes té?

-Fa poc que hem començat. Hi ha una junta en la qual encara no ens coneixem massa i hem d'anar perfilant les iniciatives i les idees. El que importa, profunditzant en la idea de donar serveis als associats, és marcar les diferències entre els establiments que estan associats i els que no hi estan. Això és important. Endemés, el vaixell va dins la tempesta, i ens trobam amb el que ens trobam. La Llei general d'ordenació turística, de la qual parlàvem abans, i, possiblement d'aquí sis o set mesos, el conveni col·lectiu. També l'aplicació de la Llei de risc laboral que de cada vegada és més urgent aplicar. Ja l'hauríem d'haver aplicat a la majoria d'hotels i no s'ha fet perquè resulta complicat. Hem de donar una formació urgent en aquest tema als associats, perquè no es pot demorar. S'han de fer els Plans de Qualitat, que es canalitzen a través de

ZONTUR, però que la Federació té l'obligació de fomentar. Hi ha molts de temes que encara s'han d'abordar.

-Vostè creu que l'hotelier ja ha deixat d'actuar d'una forma conjuntural, és a dir, anant al benefici ràpid, i es planteja aquestes necessitats que esmenta: donar qualitat, etc.

-Crec que l'època de l'enriquiment fàcil a l'hoteleria ha passat, és una època morta i enterrada i s'ha professionalitzat molt més el sector, l'empresari ha pogut consolidar les seves perspectives. El turisme com a negoci es consolida i això du a la consciència de qualitat, a créixer en qualitat i no en quantitat, a no poder anar als doblers fàcils i sí a reinvertir en el teu negoci i amb millors serveis per al client, perquè torni. Això és bàsic i ha contribuït a l'èxit del turisme a Balears. Fa uns anys es parlava a Alemanya de "balearització" i que Balears era la destinació del turisme de poca qualitat i ara ve tothom, turisme de qualitat i de menys qualitat.

-Quin és el paper de l'Escola d'Hostaleria a la indústria turística?

-El paper de les escoles d'hostaleria i turisme és fonamental, hauria d'esser fonamental per als hotelers. Una de les activitats que nosaltres promouem serà la visita de les diferents associacions a l'Escola d'Hostaleria per explicar als professionals i als empresaris què s'hi fa i què es pot obtenir de l'escola. El que hi hagi bones escoles d'hostaleria i de turisme és l'esperança que nosaltres tenim, perquè suposa assegurar el futur de la indústria hotelera. Si volem tenir un turisme de qualitat el que hem de fer és formar professionals de qualitat. En aquest context, l'escola ha de ser una escola quasi d'elit on es formin professionals que tinguin un alt grau de coneixements turístics.

-L'Escola de Turisme compleix les expectatives?

-La carrera de Turisme, els estudis de turisme, també són fonamentals, i també feia referència a aquest tipus de formació quan parlava d'Escola d'Hostaleria, perquè, de fet són els estudis de turisme que es divideixen en dues branques distintes.

Taula rodona entre **Josep Aloy** (director general de Turisme), **Bartomeu Deyà** (gerent de Foment de Turisme)
Antoni García (regidor de Foment i Benestar Social de l'Ajuntament de Calvià)
i **Antoni Munar** (gerent de la Federació Hotelera de Mallorca).

Posar fil a l'agulla

per Magdalena F. Mulet

La societat mallorquina, així ho posen de manifest els nostres convidats, viu una espècie d'esquizofrènia col·lectiva. Mentre parlem de sostenibilitat, i el discurs gairebé no té fissures, la realitat es mou per altres camins. Mentre reconeixem que el turisme és el motor de la nostra economia, el consideram un mal necessari, però mal al cap i a la fi. Mentre en vivim, pensam que treballar a qualsevol altre sector és millor, mentre parlem i parlem, hauríem de posar fil a l'agulla.

ONA: *Enguany comença una nova temporada d'estiu emmarcada en una situació immillorable, segons totes les dades de conjuntura, la qual cosa suposa un perill per a una situació que ja es considerada límit. Parlam i parlam sense arribar a canviar el plantejament en el seu fons?*

Aloy: No, no són només paraules, ienguany s'han fet coses importants. Haurem de parlar del decret perquè emmarca el començament de la temporada d'enguany. I vull fer un poc d'història i dir que el decret començà per una sensibilització. Un sentiment que avui ni tan sols no fa falta justificar. El primer discurs ja està superat. Tots hem arribat a entendre que ja som al sostre i que això ens provocarà un efecte negatiu en el nostre propi producte turístic. I per tant és clar, ja ho patirem amb evidència aquest estiu passat, perquè foren afectats no només els visitants sinó la nostra pròpia qualitat de vida. Hem arribat no només a nivell de plantejament polític sinó social i econòmic a entendre que estam a un límit.

I a partir d'aquí l'Administració fa un esforç d'adaptació cada vegada més propera al que és la dinàmica del mercat. I per això era necessària una reflexió de tota la normativa que tenim a l'àmbit turístic, per dissenyar quin tipus de fonament jurídic de cara a aquesta realitat.

La normativa és molt dispersa i el que s'ha d'intentar fer és reflexionar i unificar, per fer un corpus jurídic, una homogeneïtzació i una depuració de tota la normativa que ja ha estat superada. Amb aquests dos objectius ens plantejarem definir una Llei general de turisme. El tercer objectiu a complir era el de la qualitat, que passa no només per processos de modernització, sinó també per una millora dels serveis a altres àmbits i als serveis públics. I per començar tot això s'ha de tancar primer el procés de modernització que s'inicià ara ja fa set anys, i passar a un segon nivell de modernització permanent que també tendrà a veure amb la regularització del mateix sector.

L'Administració ha de vetllar per tres línies bàsiques que són: el tema sanitari, seguretat i infraestructures bàsiques, però la resta serà el mateix sector, el mercat, que posarà a cadascú al seu lloc.

Perquè no per tenir més estrelles tens un producte millor, tant pel que fa als tangibles com el que és més important, als intangibles.

En el moment que el Pla de modernització es posà en marxa no es tengué en compte una cosa molt important: els terminis, perquè, clar, el procés ha de tenir un acabament a partir del qual els que no s'hi hagin acollit han de sofrir sancions, per dur a la clausura, tot i les pròrrogues.

Aquests tres objectius donaren peu a definir aquesta Llei general de turisme.

I quan començarem el procés de definició d'aquestes tres grans línies mestres el primer que tenguérem present a la memòria, i també als expedients de la Conselleria, foren els decrets Cladera, la qual cosa ens va fer veure que era necessari primer aturar. Perquè a un procés conjunturalment similar passà que el temps de debat no definit va ésser massa dilatat i això provocà una pressió de la qual en pagam encara les conseqüències. I per això optarem per una mesura cautelar per poder entrar en debat, no es tracta d'una moratòria tal com s'ha dit des dels mitjans. És una mesura cautelar per poder entrar en un debat que no ha d'ésser només polític sinó sobretot social, per saber quines illes volem.

OFERTA DESCONTROLADA

Deyà: Si començam avui per parlar del decret jo vull afegir que el Foment va donar suport a la intenció del decret des del principi, però s'ha de dir que deixa la possibilitat a algunes categories (cinc estrelles i turisme rural) de créixer, i d'altra banda la moratòria, crec que hauria d'anar un poc més enllà, encara que no és en mans de la Conselleria de Turisme, i arribar a altres tipus d'allotjaments que no estan controlats.

Aquest és el problema: els allotjament no controlats que perjudiquen sobretot els hotels pel tema de normatives i també per la qüestió fiscal. El que passa és que s'intenta controlar per una banda però pot fugir de les mans per l'altra, i una prova pot ésser el "seat only", perquè tota aquesta gent ve i no se sap on va.

ONA: *Quan parlem d'aquests turistes que arriben per una companyia, ara per exemple aquests dies hem vist a la premsa que Hap and Lloyd farà vols regulars... a quin percentatge de turistes ens referim?*

Deyà: És molt difícil de saber, però estimam que a un 30%.

Aloy: Nosaltres calculam que n'hi pot haver entre un 10% i un 15%

García: Jo pens com Deyà que el percentatge és molt més.

Munar: Tant que es parla d'estudis, aquest és un dels estudis seriosos que s'hauria de fer. Perquè parlem i no sabem de què. Aquests visitants independents no estan controlats, i ha arribat el moment de saber a què ens referim per poder parlar del futur.

Vivim en una contradicció, vaig llegir que l'Ajuntament de Palma ha qualificat terrenys per a 8.500 places. D'una banda ens omplim la boca de parlar de la voluntat que això no creixi i per l'altra els ajuntaments qualifiquen terrenys, és una contradicció per molt que se subjectin al POOT, són places que es posen al mercat. Tothom està d'acord, o si més no, no discuteix que tenim un territori limitat (3.546 km²), i el POOT menjarà més terreny... i més aigua ... i més energia. I tot i que no es tracta ara de tornar a plantejar el tema del POOT, vull dir amb això que es parla però avançam cap a un creixement que consumeix espai.

A títol personal, jo crec que no es poden posar més places hoteleres al mercat, i en segon lloc crec que no s'haurien de posar tantes limitacions, perquè el mateix mercat regula, i si un hotel és vell i el mercat no el vol, el tira... i has de donar sortida a l'edifici, i si qualcú vol gastar-hi, perquè una part de la demanda vol hotels petits, per què no li has de deixar fer un hotel petit? I si hi ha un hotel petit a primera línia, sense terreny, què hem de fer?, tomar-lo per anar a construir a segona i tercera línia?

Deyà: El mercat ho demana.

Munar: Però l'espai és un luxe!, encara que la voluntat política sigui de dir basta, i això és evident, perquè ara ja no és que els turistes estiguin massificats, és que els mateixos habitats de l'illa ens sentim estrets... no pots anar a una platja!, per no dir de les carreteres!

Però llavors llegeixes que es qualifica terreny ... i clar, això com es menja? És una contradicció.

García: El problema que representa per a mi el decret és que tant en el tema de recursos, qualitat o serveis es controlen només les places hoteleres, i hi ha com deia Munar tot un altre segment.

Munar: Que té tot el dret a venir.

PLA DE MODERNITZACIÓ

García: Sí, però s'ha de regular, perquè els recursos són limitats, i ho és el territori, i l'impacte ecològic s'ha de controlar, i els que vinguin, endemés, han de facturar.

Perquè en cas contrari perjudiquen els altres. No basta limitar les places hoteleres, també s'ha de posar fre a la resta, no es tracta d'un sostre de places turístiques, sinó de capacitat de l'illa.

Quant a la modernització, jo vull dir que crec que ha quedat molt curta perquè el sector empresarial encara no està convençut, i no s'ha fet una inversió suficientment profunda.

Aloy: Jo crec que sí que s'ha fet i endemés està quantificada en 175 mil milions de pessetes. I això és significatiu.

El que és veritat és que tal volta només ens hem quedat en l'aspecte més tangible: halls, habitacions, etc... i hi ha altres paràmetres de qualitat i de modernització que no s'han considerat. La modernització dels serveis possiblement no ha estat tan profunda. I això és el que haurà d'acompanyar. I per aquí podria venir la crítica al Pla de modernització.

García: No, no faig crítica al Pla de modernització, sinó a les inversions dels empresaris. No ha estat a bastament pels resultats que esperam que això doni. La llei de modernització ha estat un punt de referència i com a mínim els hotelers han hagut d'analitzar i veure com tenien els seus edificis.

Munar: El Pla no va esser un punt de referència, perquè va anar a remolc de la iniciativa privada, com passa sempre... perquè el mercat sempre va per davant. El mercat actuà primer, i l'Administració quan ho va veure es va apuntar.

García: Però és l'Administració que ho ha canalitzat.

Aloy: És cert, i és la nostra voluntat, l'Administració ha de respondre a la demanda dels sectors que representa. La modernització s'ha fet, però el que passa és que no podem dir: "ja està feta". Es tracta d'un procés dinàmic i permanent. Però la modernització no és per una imposició d'una administració, sinó per una exigència del mercat, no només per a les infraestructures, sinó també per als processos, per a tots els aspectes que no són tan tangibles que no valorarà un inspector de Turisme, però sí el majorista que paga.

Munar: Com a agent econòmic del mercat preferiria regir-me per l'exigència de satisfacció del client i no per la norma administrativa. Jo crec que l'Administració per on ha de d'incidir més és per on van les directrius europees: sanitat i seguretat. Aquells establiments que no ofereixin sanitat i seguretat, s'han de tancar perquè, a més, perjudiquen els altres.

I llavors hi ha altres paràmetres de qualitat que no són exclusivament competència dels empresaris, per exemple els aparcaments de les zones turístiques.

EL FET TURÍSTIC COM A FET SOCIAL

García: Jo vull tornar a la necessària normativa que indica els camins. No crec que tot ho pugui regular el mercat.

Fa vuit anys a Magaluf les grans cadenes abandonaren el negoci i començaren a vendre, perquè Magaluf no tenia futur, i clar, si en aquell moment una normativa municipal no hagués impedit el canvi d'ús dels hotels, avui amb què ens trobaríem?, amb una oferta totalment diferent.

Josep Aloy

Munar: Ja que s'ha parlat de Magaluf i de l'oferta antiga, s'ha de posar tot sobre la taula. I ens hem de referir no només a les infraestructures, sinó a les plantilles d'aquests hotels antics amb personal antic, amb uns marges bruts operatius molt inferiors als d'hotels que han obert ara. Hi ha un 20% o un 25% de diferència en el marge brut. I clar els empresaris que tenen la possibilitat d'anar-se'n a altres indrets on es troben amb unes circumstàncies molt més favorables per als seus interessos se'n van, tant si agrada com si no, però si el mercat és lliure i som a sistemes democràtics lliures, això s'ha d'acceptar, és part del joc.

Una altra cosa és que es promocióni des de les instàncies oficials..., sobre això cadascú tindrà la seva opinió.

A Magaluf, ja que s'ha posat l'exemple, els hotels que duen trenta anys, són els que guanyen menys doblers per mor de les seves plantilles. I això no ho diu ningú, és una flastomia, però és cert, encara que no sigui

popular dir-ho. A qualche moment l'empresari haurà de plantejar-ho, i això... s'ha de regular administrativament?, jo no crec que sigui la solució, no es poden aguantar hotels obsolets perquè la llei ho diu.

Deyà: Jo crec que desviam un poc el tema.

Munar: Alerta!, jo no defens una o altra opció, el que faig és plantejar un tema que és cru, i que també és sobre turisme, però que, sobretot, és social. I quan es parla de les inversions fora de Mallorca ningú no s'atreveix a dir-ho, però no es pot viure d'esquena a la realitat.

Deyà: Jo crec que hem de tornar un poc a un debat més general, però molt important, encara que sembla una cosa evident: la societat està molt farta de tants de turistes, de tanta pressió, però encara no té clar que tota ella en depèn. El turisme, avui en dia, a Mallorca, encara és considerat un mal necessari, però un mal, i això fa que la societat no pugui canviar el xip per posar remei a tot un seguit de problemes que requereixen solucions. La gent no pot pensar en el sector turístic com en una cosa aliena, perquè tothom fa feina per al turisme.

Aloy: Encara hi ha un cert estigma en això del turisme. El turisme encara i segons a quins nivells, és un mal. El sector turístic no és valorat socialment i hauríem de mirar d'articular un canvi perquè els infants comencin a reconèixer això com la nostra realitat econòmica.

Deyà: En la millora de la qualitat i dels serveis hi és implicada tota la societat mallorquina, sigui quina sigui la seva feina. I això no es té clar.

García: Però perquè això sigui una consciència assumida i volguda s'ha de poder donar una solució al problema que plantejava Munar: l'empresari ha de poder suportar uns treballadors estables i ben remunerats. En cas contrari no hi podrà haver aquesta consciència social que demanau i aquí hi ha una contradicció molt greu. Parlem de qualitat, però de qualitat de qui? Els treballadors no tenen llocs de feina de qualitat, si l'empresa turística està muntada sobre suports socials inacceptables, el turisme sempre serà rebutjat. I Aloy coneix bé el tema de l'Institut de Santa Ponça, que és un exemple paradigmàtic d'això que ara deim: de les dues

branques que s'hi oferien -hostaleria i administrativa- i la d'hostaleria cada any és a punt de desaparèixer perquè no hi ha alumnes... a Santa Ponça!

Aloy: Encara que sigui un cas molt puntual mereix la pena de comentar-lo perquè és molt il·lustratiu, i jo l'he viscut a peu de finestra, com a responsable de l'Institut. Entre l'especialitat d'administració i hostaleria, el percentatge era de 400 a 12. Tot i que els pares entenen que els fills haurien d'estudiar hostaleria, perquè té més sortida, la rebutgen.

Munar: Hi ha un component sociològic. En principi ningú a Mallorca no es vol dedicar als serveis. Històricament al turisme a Mallorca hi anaven tots els fracassats de les professions liberals, missers, etc..

Deyà: Ja anteriorment el pitjor d'una herència era la "marina".

Munar: Però llavors a la burgesia incipient, ningú no vol que els seus fills es dediquin a turisme, i la realitat d'avui és que l'única cosa que té sortida és el turisme, però... continua sense esser valorat socialment, la qual cosa no deixa d'esser una paradoxa. La gent vol que els seus fills es facin metges i químics, i físics, encara que després de ben segur no tendran feina.

ORIENTAR LA FORMACIÓ

ONA: *I com pot invertir-se aquesta tendència i orientar la formació cap a la nostra realitat socioeconòmica i a la demanda del mercat?*

García: Vosaltres ara parlau de la part de la societat que pot triar, però el problema és la gent que no pot triar, la que no va a la Universitat. I resulta que la gent no vol fer feina al sector turístic, i això és per qualche cosa... realment té desavantatges importants.

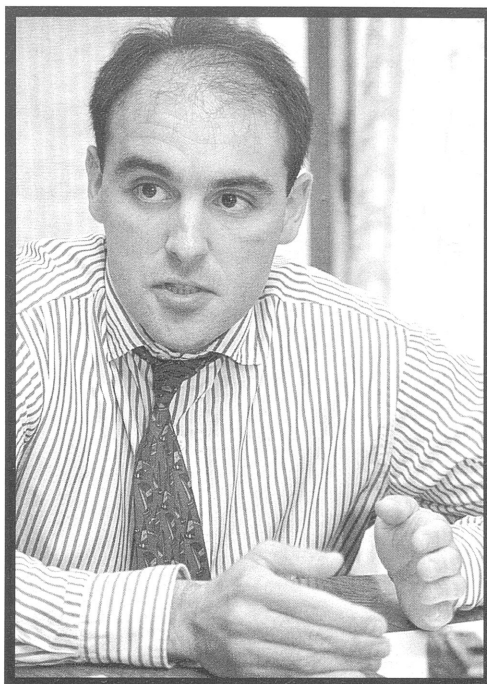
Deyà: L'estacionalitat n'és una.

García: El ritme del treball a hostaleria és diferent, i en canvi, la vida social, el ritme de les escoles, de les vacances etc... no és diferent, la qual cosa crea importants disfuncions a les famílies, a canvi de res, perquè no hi ha compensacions, ni valoració ni reconeixement social.

I el plantejament precisament és el que deia Munar, i clar, això crea una disfunció social molt greu i que serà molt més greu encara d'aquí a vint anys, quan ja hi haurà tota una generació "major" que pot provocar una greu situació social.

Munar: Jo aquesta realitat l'he exposada i ja sé que és socialment molt discutible, però qualcú n'ha de parlar, encara que "no quedi bé".

García: Sí, perquè precisament dóna peu a una reflexió que és molt interessant i necessària perquè, com deia, pot tenir com a conseqüència una explosió social. Si la indústria turística no és capaç d'assumir com a cost el manteniment dels seus treballadors, perquè d'aquí a deu anys hi haurà molta gent major

Bartomeu Deyà

de cinquanta anys que el sector serveis no voldrà i no sabrem què fer amb ells.

Munar: No falten vint anys, ja hi som.

García: Una explosió social no beneficiaria de cap manera una indústria com la nostra, però la gent que ha fet feina aquí és un problema.

IMAGINAR EL FUTUR

Munar: Això és segur. Falta una reflexió per veure el futur de Mallorca i una possibilitat és imaginar aquests edificis ara destinats a hotels com a segones residències, o apartaments o el que sigui. Això també generaria uns llocs de feina, tal volta més estables, i més volguts. Tendríem administradors, restaurants, etc... hi hauria una massa crítica laboral estable, perquè tot i que a l'estiu vendria més gent, donada la posició de Mallorca podria esser residència tot l'any. I això tal volta és el nostre futur, i el temps ens ho imposarà. La clientela individual

creix i la clientela a través de majorista de viatges i d'agència quedarà estancada o minvarà.

Sobretot quan per les raons que sigui no puguem oferir aquests preus tan baraters. Però perquè es produeixi aquest canvi hi haurà traumes, perquè hi haurà d'haver una substitució de llocs de feina i, en lloc d'haver-hi molts de cambreres i recepcionistes hi haurà altres llocs més estables, perquè s'ha de reconvertir.

I sobretot rompre l'estacionalitat. Per donar més estabilitat a l'entorn.

Deyà: Això és clar.

ROMPRE L'ESTACIONALITAT

García: A Calvià ens hem posicionat per rompre l'estacionalitat.

Deyà: Per rompre l'estacionalitat fa falta molta més inversió. Aquí sí que el Pla de modernització és insuficient, perquè condicionar els hotels per obrir tot l'any requereix una inversió major de la que s'ha fet.

García: En aquest sentit deia que la reconversió, la modernització ha estat coixa i insuficient. Jo reclamava una modernització per esser més competitiu també a l'hivern: piscines climatitzades, oferta esportiva amb instal·lacions adequades...

I en aquest cas també les administracions públiques s'han de modernitzar per donar cert tipus de serveis tot l'any, des de culturals fins a infraestructurals: camins rurals, passejos, etc., productes alternatius a l'estiu, i aquí, deia, els empresaris no han sabut canviar-se el xip.

Aloy: Això és l'ou i la gallina, qui comença? Per què, per exemple, les platges s'han d'obrir dia 1 de juny?

Deyà: Aquí entrariem a un altre tema: el de la necessitat d'autonomia per gestionar una economia tan diferenciada com la nostra. Per exemple el tema de l'aeroport, per dir-ne un en el qual Foment està implicat.

NATURA TURÍSTICA

Munar: Quant a la modernització, jo crec que els empresaris que tenen obert a l'hivern estan ben equipats, amb piscines climatitzades, encara que després només les emprin un 5% dels clients. Però s'ha de tenir, és important l'oferta.

Quant a oferta cultural hauríem d'esser capaços d'oferir durant sis mesos un programa atractiu, com fa Àustria a l'estiu, quan la gent no hi va per l'oferta habitual que és la neu.

A Mallorca l'oferta d'hivern, amb una natura incomparable tot i estar malmenada, podria esser excepcional, i això no s'ha explotat.

I tenim un problema ara de finques privades i de servituds mal interpretat. Les finques privades tenen drets, però els guanys de la terra no basten per mantenir les finques i convé que els que oferim aquest paisatge als turistes, amb els beneficis que això ens duu, comencem a pensar que haurem de pagar. Igual que pagues per anar a les coves de Manacor, també s'ha de pagar per fer un passeig, però el que passa és que n'hi ha que com que hi han passat tota la vida tenen drets adquirits. Hem de pensar que una finca costa molt i que si el propietari li pot treure una rendibilitat per deixar-hi passar i a canvi d'això podrà conservar la propietat i mantenir-la en condicions perquè continuï essent un valor paisatgístic doncs s'haurà de pagar. Així de clar, i aquí hi ha molta de feina a fer entre el sector i l'Administració, per tal que la natura com a reclam turístic es pugui potenciar al màxim.

Aloy: El que passa és que els propietaris si volen jugar també hauran d'acceptar unes regles: voleu explotar, doncs, feu un producte turístic i donau un servei en base a unes determinades regles de joc..., i a certs propietaris quan els parles de turisme, el que dèiem abans, ja arrufen el morro.

Deyà: Els temes de la compensació són bastant delicats, i el sector primari és el que més ho necessita. Hi ha zones de les quals no es pot treure res.

Aloy: És molt senzill, si volen poden convertir les finques en "productes turístics". Però aquí hi ha el tema del qual parlàvem, la consideració social del turisme.

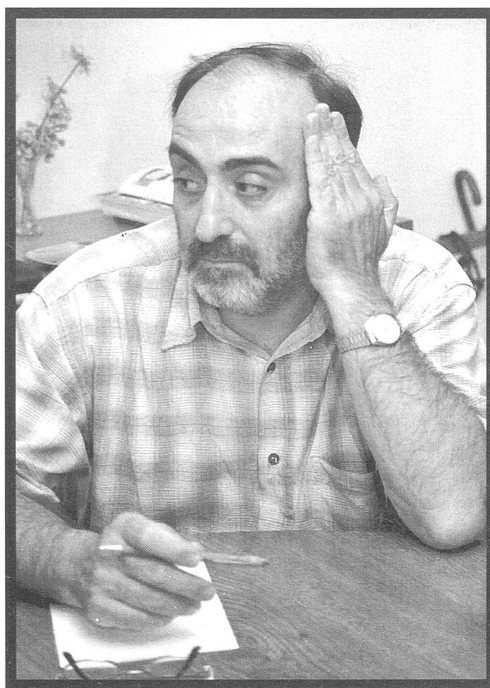
ONA: No es tracta només de finques, sinó de zones i de pobles sencers de la Serra.

Aloy: El nostre gran valor és el patrimoni natural però el patrimoni no només s'ha de protegir, també s'ha de conservar, i la conservació té un cost.

ONA: Necessita una gestió...

Aloy: Però per gestionar-lo s'ha d'establir com a "producte turístic", no només com a patrimoni natural que és, sinó convertit en producte, perquè endemés, si hi ha negoci s'ha de controlar.

García: Aquest tema s'ha d'ordenar i reglamentar.

Antoni García

Munar: S'ha de subsegmentar tant com es pugui.

Aloy: Perquè això també afecta el tema laboral. Ara, per exemple, negociam amb una part del sector, que han començat a crear empreses de turisme actiu, que es dediquen a això, a organitzar activitats, perquè el turisme actiu vol tenir també un entorn turístic, i unes certes seguretats.

I això crea també noves empreses i nous llocs de feina. Encara que sigui un procés lent i gradual és incipient. I s'ha de considerar.

LES CIUTATS TURÍSTIQUES

García: L'oferta complementària i la rehabilitació de les zones urbanes pel que fa a l'administració són dos temes que tenen a veure amb la desestacionalització... i vull dir que encara són assignatures pendants.

Les zones urbanes han d'esser més amables, més humanitzades, i la ciutat turística, com a

tal, no s'havia plantejat fins fa poc.

S'ha fet molt a les platges, però encara queda molt per fer. I aquí el Pla Mirall pot servir de referència.

Aloy: El Pla Mirall ha servit entre altres coses per veure el grau de sensibilització dels ajuntaments quant al fet turístic, i novament s'ha demostrat el que dèiem que el turisme no és considerat prioritari per a molts. El Pla Mirall té dues línies de finançament, una als cascs urbans que l'assumeix Medi Ambient i l'altra a les zones turístiques que assumeix la Conselleria de Turisme, i el que ha passat és que han arribat molts més projectes a Medi Ambient. Ajuntaments que haurien de tenir com a màxima prioritat la zona turística, han demanat ajut per a zones de poble i per a projectes de turisme no n'han demanat.

Munar: Hi ha els vots.

Aloy: Uns diuen que els vots, altres parlen de manca de sensibilitat. Tornem al mateix: a la consideració sociològica del fet turístic.

ONA: Podríem parlar de molts altres temes, perquè com vostès bé diuen el turisme és un fet social que implica tota la nostra societat, però això no és possible i voldríem acabar aquest debat amb una consideració sobre la futura llei general de turisme. Cap on anirà?

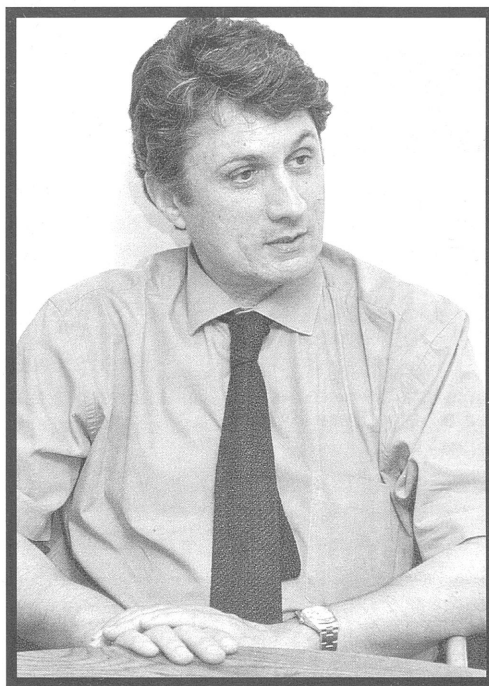
Aloy: La llei està bastant embastada en aquest esperit que hem comentat, en els tres grans blocs que he comentat. La llei ha d'esser una reflexió el més general possible. En el preàmbul hi estam tots d'acord, i el més difícil és posar fil a l'agulla. Hem de fer recopilació i neteja de normativa turística, però el bessó fonamental és posar terminis al Pla de modernització. Fer una modernització permanent que nosaltres volem que sigui fomentada, que el mateix sector la faci.

A aquests moments ens trobam amb un Pla de qualitat que ja està definit i hi ha un manual de normes i tota una sèrie de zones que hi participen i en aquest punt l'Administració com a tal el que ha de fer és promocionar això i amb la llei intentarem motivar la gent perquè o bé passi pel Pla de qualitat o bé haurà de passar per una modernització permanent clàssica i tradicional, amb un garrot per vetllar-la, és a dir, amb una espècie d'ITV

permanent, però els que hagin passat per la modernització i tenguin la certificació corresponent en quedaran alliberats.

Per tant no participam directament però la fomentam indirectament, i el tercer bessó fonamental és saber com hem de créixer, si és que hem de créixer, i l'esperit de la llei va per definir a través d'uns criteris objectius quines zones es poden considerar saturades i quines tenen encara la possibilitat de creixement. Això com a consideracions generals. En tot cas, jo tenc clar que hem de partir de la consideració de Mallorca com a zona turística, tota Mallorca com una zona, una sola concepció global.

Per tant no sé fins a quin punt podem definir diferents zones, saturades i no saturades. I ara passar a saturar les que no hi estan. Hem de fer una àrea general que és tot Mallorca. I a partir d'aquí plantejar el creixement, el qual tampoc no pot ésser zero, perquè això crearia una dinàmica amorfa envers el mateix sistema. Si no hi ha una competència, malament anam!, l'equilibri seria veure com es pot créixer i veure com pot fer-se tot eliminant places obsoletes, o que puguin entrar en processos que duguin al seu tancament. No només podem parlar d'allotjaments turístics clàssics. Sinó que la saturació va per tot, fins i tot per a la residència. I veure quines limitacions es poden emmarcar, i entram en un àmbit de competència que afecta municipis, com els temes urbanístics són molt més complexos, perquè hi ha més competències.

Antoni Munar

ONA: Quins són els terminis que s'ha marcat la conselleria, quant a la llei?

Aloy: La voluntat de la Conselleria és que aquest estiu comencem a fer una ronda entre diferents sectors.

Munar: Jo veig el futur de l'illa a partir de canvis profunds, però dins el mateix sector. Es deixarà d'identificar la indústria turística amb la indústria hotelera. De cada vegada hi haurà més gent que voldrà venir a Mallorca, però no tots vendran a hotels... sinó a cases i a apartaments etc., i això vol dir més consum de territori i en aquest sentit la llei ha d'anar a frenar el consum de territori. S'ha de rompre la dinàmica que la nostra indústria té com a matèria primera el territori. Si no som capaços de rompre aquesta dinàmica ens carregarem l'illa, hem d'ésser capaços de fer front a la pressió urbanística que encara està per venir. Per tant ben vengut sigui el concepte que turisme a Mallorca ha d'ésser tot.

Deyà: Això ja ho hem dit tots.

Munar: Sí, però no ens ho acabam de creure, hi ha d'haver un plantejament global.

ONA: Hi ha d'haver unes Directrius Territorials...

Aloy: Les Directrius hauran d'emmarcar la globalitat.

Deyà: La Llei de turisme també haurà d'anar cap a una globalitat a nivell d'Administració, per anar coordinada amb altres conselleries, perquè no pot anar Turisme per una banda, Medi Ambient, i fins i tot Agricultura, per l'altra, perquè el territori què és, agricultura o solars?

Munar: Perquè la Conselleria de Turisme, en cas contrari, serà una simple emissora de permisos i llicències.

García: De la llei futura el que més em preocupa són les excepcions, D'una banda s'ha de poder regular tot, no només els hotels i habitatges turístics, perquè el problema de Mallorca no només és de territori, sinó també de població ... i de l'altra, veure com es tractaran les excepcions...

Aloy: No hi ha excepcions, això és una confusió. L'excepcionalitat només està en aquest temps que pugui durar la tramitació, i,

tot i això només ha entrat un expedient, el de l'Illa del Rei, perquè un hotel de cinc estrelles no és res d'excepcional a Mallorca. Hem de definir el creixement i saber a canvi de què, i l'única sortida és a canvi de places que fan mal al conjunt del producte turístic. I aquest decret ha estat una primera pedrada pre veure com responia el sector. I darrera això no hi ha també un tema especulatiu perquè s'ha de dir molt clar que les places tancades no valen res. I aquest tema m'he cansat d'explicar-lo. A aquests moments qualsevol establiment turístic en actiu pot comprar, el que passa és que fins que no puguem posar termini al Pla de modernització i l'Administració pugui rescatar les autoritzacions que va donar, aquestes places no valen un duro, ja no són al mercat i no hi seran i això és un poc el procés que s'ha de contemplar a la llei. L'operació que es vulgui fer d'un nou projectes s'haurà de condicionar a l'eliminació d'una sèrie de places.

García: Autoritzades.

Munar: M'hi resisteixo, perquè venc d'un mercat i trob que tot són traves. No em va bé.

Aloy: Traves, ni una.

Munar: Jo voldria que la llei fos tan general que permetés la creativitat, que salvarà la indústria. I la creativitat està barallada amb xarxes de normatives. El mercat s'encarregarà d'eliminar el que no vol. I tu diràs, i quan ho llevarà?

Aloy: I quan ho llevarà?

Munar: Aviat, el mercat no dorm!

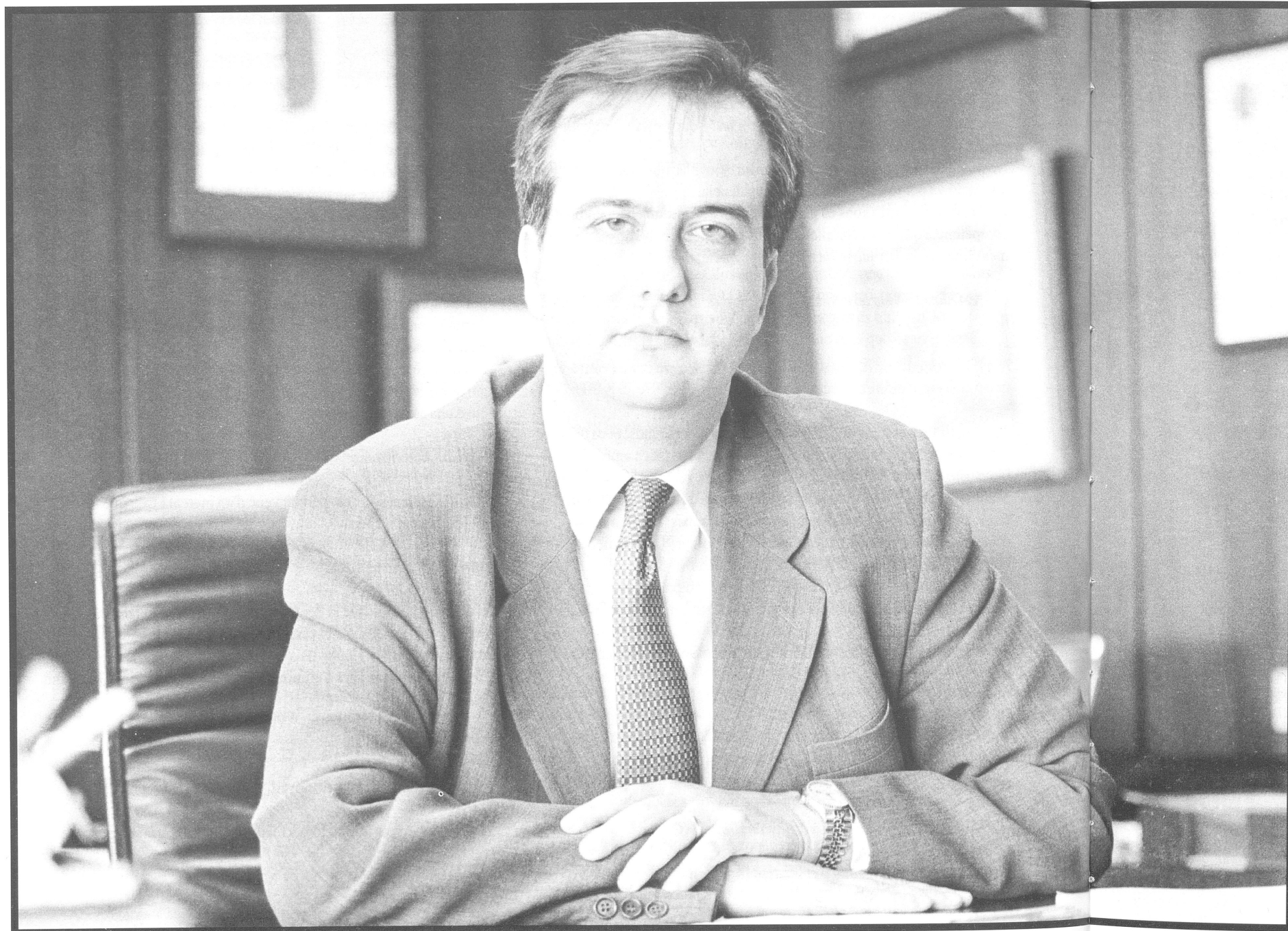
García: No es pot deixar tot en mans del mercat, seria un desastre.

La tercera generació

Entrevista a Simó Pere Barceló

per Maria Ferrer

Han passat seixanta-set anys des que Simó Barceló fundà a Felanitx l'empresa Autocares Barceló. Un període en el qual els seus dos fills, primer Gabriel i ara més directament Sebastià, han convertint aquest projecte empresarial inicial en un dels grups turístics més importants d'Espanya. El grup que, des d'un racó del Mediterrani anomenat Balears, va posar per primer cop el peu a Amèrica Llatina, i obrí un camí que ha estat seguit amb èxit per altres. El relleu el comparteixen ara amb els seus propis fills, néts del fundador, entre els quals es troba Simó Pere Barceló, fill de Gabriel. La família és al front d'una empresa que es defineix amb unes xifres que canvien constantment. Avui són presents a vint-i-tres països. Demà seran més. El secret, feina i no deixar passar cap oportunitat.

-Creu que el seu padrí, quan començà amb l'empresa d'autocars, va pensar que el llinatge Barceló podia arribar tan lluny?

-No tenc ni idea del que el meu padrí va pensar. Sí que és cert que, probablement, el que sí li hagués agradat és veure el que els seus fills han estat capaços de fer. Perquè el meu padrí, desgraciadament, va morir molt jove i no va poder veure el que els seus fills al món empresarial han estat capaços de desenvolupar. Jo crec que, en qualsevol cas, una gran satisfacció sí que tendria. Quant al llinatge, em sembla que tots duim amb molta honra el que tenim, per tant em pareix que allò més important en aquest cas és desenvolupar correctament el treball, tenir una vida el més correcta possible i segur que ell estaria encantat amb el que els seus fills han fet.

-Pot conuiu el concepte d'empresa familiar amb una presència a vint-i-tres països i una facturació de 79.000 milions de pessetes. No es dilueix un poc?

-Depèn del que un entengui per empresa familiar. Avui en dia, és acceptat comunament que l'empresa familiar és aquella a la qual les decisions de govern de l'empresa les continuen prenent els membres de la mateixa família. Això permet incloure dins de l'accepció d'empreses familiars, empreses petites, mitjanes i relativament grans. Nosaltres som els accionistes majoritaris, els accionistes del control i prenem les decisions de govern a la nostra empresa, per tant som una empresa familiar. Sens dubte, no ho feim tot nosaltres, i per tant és imprescindible, si un vol tenir un tamany relativament important, comptar amb el major i millor grup de col·laboradors possibles. Nosaltres, en aquests darrers anys, estem clarament apostant perquè els membres de la família es dediquin fonamentalment al govern de l'empresa mitjançant els òrgans d'accionistes i deixam per als professionals i les persones que duen molts d'anys fent feina amb nosaltres, o als de nova incorporació, tota la responsabilitat del treball de gestió, del treball del dia a dia. Per tant, es pot ser una empresa familiar relativament grossa sempre i quan cadascú trobi la seva ubicació i el seu lloc dins l'empresa.

POSSIBILITATS IMMENSES

-Quin moment viu el grup d'empreses Barceló a les portes del segle XXI?

-Jo crec que l'hem d'emmarcar dins la situació general del nostre sector. Afortunadament, la nostra dedicació principal és el turisme i el turisme és un sector amb una evolució extraordinàriament positiva a les darreres dècades, i les perspectives de cara al proper segle són immillorables. És el sector que apunta majors creixe-

ments, major estabilitat... per tant, les possibilitats són immenses. Dins d'aquest àmbit, per tant, d'un sector amb unes oportunitats excepcionals, nosaltres vivim uns anys en què intentam aprofitar al màxim les oportunitats que el nostre sector ens ofereix. Evidentment, cada empresa té la seva pròpia circumstància i nosaltres hem decidit fa un temps, mitjançant un pla estratègic, dir, bé, on ens agradaria tenir la nostra companyia en un parell d'anys? I dins de totes aquestes oportunitats que hi ha, s'ha d'intentar centrar-se a qualcuna, perquè finalment, ni les persones ni els recursos financers són il·limitats i s'ha d'intentar prioritzar una mica el que un vol fer. Per tant, el sector es troba en un moment francament positiu, i la nostra empresa fa feina, principalment, a l'activitat turística... i les oportunitats són magnífiques vers als propers anys.

-Recentment han entrat al Grup Air Europa i s'han posat també al cap del sector receptiu. Es pot dir que Barceló és present a totes les àrees del negoci turístic, des de l'agència de viatges a l'hotel, i ara també al transport aeri. Amb quins criteris s'adopta aquesta estratègia de diversificació?

-Tot plantejament de futur neix, en primer lloc, d'una anàlisi d'una determinada situació. Nosaltres fa un temps, tres anys aproximadament, vàrem dedicar uns bons mesos a analitzar quina era la nostra situació i a plantejar la nostra línia d'actuació per als propers anys. Nosaltres vèiem, i continuam veient, que el nostre grup és, com s'ha dit, un grup d'empreses turístiques, però dins d'aquesta activitat turística, dins el nostre mateix grup, hi havia algunes àrees de negoci que s'havien desenvolupat d'una forma molt més important que d'altres. Nosaltres, fonamentalment, havíem estat sempre, tal volta per història, molt lligats al que en general s'entén per negoci receptiu, tant hotels com agències de viatge. Teníem una posició relativament important dins aquestes dues activitats, érem la tercera agència receptiva espanyola, dins de les cinc primeres cadenes hoteleres i teníem molt menys desenvolupada la nostra activitat dins el negoci de turisme emissor. Teníem una xarxa d'agències a Espanya, érem la setena o la vuitena, teníem un majorista que se situava també entre els deu primers. Com a resultat de tota aquesta anàlisi, nosaltres el que vàrem plantejar va ser un parell de línies d'actuació. La primera: nosaltres volem continuar apostant pel negoci receptiu, en el qual tradicionalment hem estat forts i on volem enfortir encara més la nostra posició. Per tant, continuem apostant pel negoci hotelier i per l'agència receptiva, però amb la decisió també de desenvolupar més la nostra activitat com a emissors, agències de viatge de venda al públic, i majoristes de viatges.

UNA ESTRATÈGIA DISTINTA

-Quines passes es varen donar?

-Per a tot això, evidentment, hi ha d'haver una estratègia distinta. Quant a hotels: nosaltres pensam que a Espanya i a Amèrica Llatina tenim moltes oportunitats de creixement tant com a inversors, com per continuar invertint, llogar hotels o, en tercer lloc, oferir la nostra capacitat de gestió a hotels existents. Per tant, nosaltres no descartam, com a hotelers, desenvolupar el nostre creixement en aquestes tres fórmules. Nosaltres no rebutjam continuar invertint, hem comprat hotels a Balears i Canàries els darrers cinc anys i a

Simó Pere Barceló Vadell té trenta-dos anys. Casat i amb dos fills, va estudiar al Col·legi La Salle, a Palma, i es va llicenciar en Dret a la Universitat de les Illes Balears. La seva primera vocació va ser política. L'any 1989 es presentà com a candidat al Senat pel Partit Popular, i va ser elegit senador per Mallorca. Fins 1993, ocupà la secretaria tercera de la Mesa del Senat. Aquell mateix any, entrà a formar part de l'empresa familiar. Primer, com a vicepresident de les divisions de Viatges i Diversificació i, avui, com vicepresident per a Europa i Estats Units. Forma part

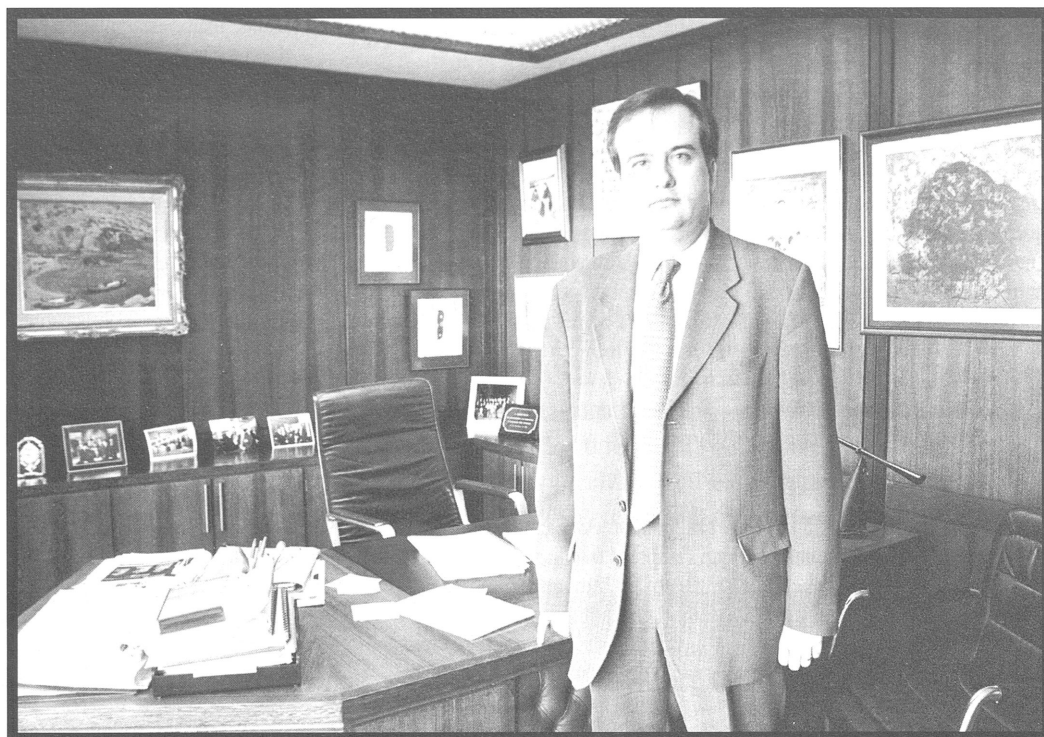
del Consell Executiu del grup empresarial. Barceló Empreses, amb el cent per cent de l'accionariat de la família, desenvolupa la seva activitat en tots els àmbits del negoci turístic. En l'àmbit dels viatges té més de cent setanta oficines a tot el món i és al capdavant tant com a majorista (Turavia) com a minorista i receptiva (Viatges Barceló). És la tercera cadena hotelera d'Espanya, amb més de quaranta hotels a nou països. El grup té participacions a altres sectors, amb el 20% d'Air Europa o el 49% de l'editorial Rey Sol.

Amèrica Llatina. Volem continuar tenint projectes de desenvolupament propis a països d'Amèrica Llatina. Per exemple, en aquests moments som a punt de començar la construcció d'un nou complex turístic a Mèxic. Ens sentim molt còmodes continuant invertint en hostaleria. En segon lloc, no només volem continuar al negoci vacacional, i per tant, per estar presents a hostaleria de ciutat, hem apostat pel lloguer d'hotels de ciutat. I per això, en els darrers dos anys, hem llogat quatre hotels de ciutat a Espanya. I en tercer lloc, creim que estam en condicions d'oferir una bona capacitat gestora a distints propietaris i a distintes companyies propietàries d'hotels, i per això gestionam en aquests moments prop de quinze hotels dins de la companyia que no són propietat del nostre grup. Per tant, pel que fa a hotels, plantejam el creixement sota aquestes línies. Quant al negoci receptiu: nosaltres, per història, teníem una presència molt important en el turisme emissor britànic. La nostra principal font de clients al receptiu espanyol havia estat fonamentalment el turisme britànic. Des de fa molt de temps, teníem un clar interès, jo diria que fins i tot una necessitat estratègica, per tenir una posició rellevant també en el mercat alemany, que, juntament amb el britànic, conformen més del 60% del total de clients estrangers que viatgen anualment al nostre país. D'aquí la nostra aposta per trobar un soci estratègic al mercat alemany i afortunadament, fa poques setmanes, signàrem un acord amb el grup turístic LTU que posa les bases perquè conjuntament ens puguem convertir en líders mundials en la nostra activitat d'agència receptiva. Per tant, es tracta no només de consolidar una posició molt important d'anys enrere, sinó que, a més, és una aposta vers el futur de la nostra activitat en al negoci receptiu. I per acabar, el negoci emissor, que era, com li comentava abans, el que menys s'havia desenvolupat dins el nostre grup en els darrers anys. Nosaltres volem ser un grup rellevant dins el sector turístic, i per això és imprescindible tenir una posició rellevant al sector emissor. Necessitàvem tenir una relació estratègica amb una companyia aèria, que és l'altra part del producte que es necessita. Per poder vendre un paquet es necessita un llit, es necessita una destinació, però es necessita també una plaça d'avió on poder viatjar.

AIR EUROPA

-Com sorgí la oportunitat d'entrar a Air Europa?

-Nosaltres tenim relacions amb la pràctica totalitat de companyies aèries que fan vols des d'Espanya i des d'altres països americans, però no teníem cap relació estratègica amb cap d'elles. Afortunadament, durant aquest procés de recerca de soci estratègic amb el qual poguéssim tenir una relació de companyia aèria, va sorgir l'oportunitat d'Air Europa, i, afortunadament, la família Hidalgo va decidir que volia compartir amb nosaltres aquest projecte. Al final de les nostres converses, es va decidir que la nostra participació no tan sols fos dins la companyia aèria sinó que fos dins de tot el grup, per tant a Viatges Halcón i Travelplan. Això obre a tots dos grups unes oportunitats magnífiques de col·laboració, no tan sols des de la companyia aèria, sinó també des del seu minorista i des del seu majorista de viatges amb la nostra agència receptiva, amb la nostra agència minorista, amb el nostre majorista i amb els nostres hotels. Per tant, és una clara aproximació entre tots dos grups, que creuen que fent feina plegats faran feina millor. Mentre, nosaltres continuam el creixement i obrim agències pròpies de Barceló Viatges, al voltant de sis punts de venda a l'any, que és el que obrim en els darrers anys. Hem posat en marxa un projecte de franquícies per a agències de viatges que

té molt d'èxit; en un any i mig hem obert trenta punts de venda en aquesta modalitat, que empra la contramarca d'Interopa per diferenciar-la de la nostra pròpia xarxa, però és Interopa-Barceló Viatges, simplement com una contramarca per a la seva identificació. Creiem que hi ha espai per créixer en aquest sector, per a agències independents i especialitzades, però no probablement en el nombre que existeix avui en el nostre país. Per tant, la concentració, l'associació entre les agències de viatges creiem que serà un fet els propers anys a Espanya. Per acabar, el nostre majorista de viatges Turavia, que té més agències pròpies, unes bones condicions de producte, tant aeri com de places hoteleres en destinació, experimenta uns creixements importants. Enguany preveim créixer prop del 20%.

-Ara per ara, tenen un 20% del Grup Air Europa, estarien interessats en una participació major?

-En principi, no. Nosaltres, estàvem absolutament satisfets amb el 10% que havíem adquirit als germans Hidalgo quan començà l'any. No teníem cap interès a tenir més d'aquest 10%. Però, les circumstàncies de vegades no són previsibles i, als dos mesos de la nostra presència a l'accionariat del Grup Air Europa, hi va haver un accionista que va plantejar que tenia una oferta en ferm de la companyia Air Europa. Complint amb els estatuts de la companyia, el va oferir a la resta d'accionistes i nosaltres vàrem ser els únics que vàrem exercir el nostre dret preferent per una única i exclusiva raó: nosaltres acabàvem d'entrar dins l'accionariat del grup, entenem que són moltes les oportunitats de fer coses junts que hi ha entre els dos grups, i no vàrem creure que fos bo que en aquest moment en què s'han de produir totes aquestes converses i tots aquests acords entre els dos grups, el Grup Air Europa i nosaltres, arribàs a l'accionariat de la companyia, un soci distint, un soci extern, un soci que no coneixerà les converses prèvies. No tenim cap interès a augmentar la nostra posició perquè, com li dic, amb el 10% estàvem bé, hem anat al 19%, perquè les circumstàncies de vegades no es poden controlar.

AMÈRICA LLATINA

-El seu grup empresarial fou pioner a invertir a Llatinoamèrica. Quan l'any 85 varen inaugurar l'hotel Bávaro Beach a la República Dominicana, què hi esperaven trobar per aquelles terres i què hi han trobat finalment?

-El balanç és extraordinàriament positiu. L'any 85, quan s'obre el primer hotel

del grup a Amèrica, la nostra companyia tenia catorze hotels a Espanya, que, com a màxim, tenien tres estrelles i n'hi havia un bon grapat d'una i dues estrelles. Per tant, aquesta era la realitat de la nostra companyia hotelera: catorze hotels a Espanya, bastant d'ells amb una i dues estrelles, fruit del creixement als anys seixanta a les nostres illes i a la Península. Deu anys després del nostre primer hotel a Amèrica Llatina, poc més de deu anys més tard, tenim més de quaranta hotels, vint-i-dos a Espanya, per tant, anar a invertir fora, no ens ha impedit continuar creixent a Espanya, on tenim més de vint hotels que, com a mínim, són de tres estrelles. Per tant, no només hem aconseguit créixer, sinó que durant aquest període de temps hem aconseguit modernitzar i actualitzar la nostra planta hotelera i reconvertir, sempre que ha estat possible, els hotels d'una i dues estrelles com a mínim a tres, i hem centrat el nostre creixement a Canàries en quatre estrelles i aquí a Balears continuem amb bons hotels o apartaments de tres estrelles. En bona part hem estat capaços de tenir aquest desenvolupament, créixer i continuar invertint en la millora dels nostres hotels a Espanya perquè les institucions financeres han tengut confiança en nosaltres, perquè ens han deixat doblers. I ho han fet no tan sols perquè tenguéssim una presència a Espanya, sinó perquè havíem diversificat com a grup el nostre risc amb una presència internacional. Per tant, des de l'any 85 el nostre grup ha continuat invertint a Espanya, ha millorat les seves instal·lacions a Espanya i ho ha fet en bona part perquè aquest creixement internacional ha donat confiança a les institucions financeres. A Amèrica, l'any 85 teníem un hotel, l'any 98 tenim vint hotels. Per tant, el creixement que hem tengut no tan sols no ens ha defraudat, sinó que ens ha facilitat una expansió que, si no ens haguéssim anat a un lloc com la República Dominicana i després a Centreamèrica, amb tota seguretat no haguéssim pogut tenir.

BALEARITZACIÓ

-Com valora vostè l'evolució turística d'aquestes zones? Es parla dels perills de la balearització.

-Bé, en primer lloc, jo em permetré, com sempre que se'm planteja un tema referent a la balearització, que en moltes ocasions té connotacions crítiques respecte al desenvolupament, un parell de comentaris. En primer lloc, el desenvolupament dels anys cinquanta i seixanta es va fer per igual a tot el món. Si qualqu' se'n va a Miami, a Cancún o a qualsevol lloc turístic que es va desenvolupar aquests anys, es trobarà amb el mateix desenvolupament turístic que es va fer a Balears o que es va fer a Espanya. Per tant, malgrat ara no ens agradi, aquest era el model aquells anys. Per tant els que ho varen fer, ho varen fer pensant que desenvolupaven un model correcte. Avui, vist en perspectiva cap al segle XXI, doncs és evident que ens agradaria que s'hagués fet d'una altra manera, però crec que fet aquest comentari no hem de ser més crítics de l'estrictament necessari. En segon lloc, el desenvolupament a Balears va ser molt important als anys seixanta i als anys setanta, però el creixement desmesurat de places s'ha produït més aviat a finals dels vuitanta i a principis dels noranta. Per tant, malgrat sigui cert que quan es va començar no es va començar com ens hagués agradat, no és menys cert que alguns dels excessos s'han comès més aviat fa pocs anys i crec que hem de posar les coses en el seu just lloc.

Quant als riscos per a Amèrica Llatina, sens dubte, totes les destinacions tenen una determinada grandària, una determinada capacitat i un determinat potencial. La clau és créixer amb un nivell de producte adequat. Jo diria que en turisme internacional no s'hauria de créixer per davall de les quatre estrelles, de categoria hotelera internacional, i s'ha d'intentar sempre acomodar el creixement de la capacitat a la destinació, per tant de l'oferta, al creixement que es produeix a la demanda. Si som capaços, o si s'és capaç a Amèrica Llatina de tan sols construir producte d'una determinada categoria i d'adequar el creixement d'aquesta oferta al creixement natural que tenen els mercats, jo crec que no hi haurà cap problema ni el risc del que ha ocorregut a Balears des del punt de vista de construir productes de categoria excessivament baixa, ni de produir una sobreoferta, que és el que va ocórrer a finals dels vuitanta i principis dels noranta, i que és la gran causa de preus a la baixa. Per tant, s'ha que créixer amb un producte d'una determinada categoria i s'han que fer esforços per adequar l'oferta al creixent natural de la demanda.

Aquests propers anys el creixement de la demanda serà moderat, continuarà creixent, i no s'hauria de créixer a Amèrica a taxes superiors de les que creix la demanda. Això és molt difícil, però amb un poc d'encert per part dels empresaris turístics i de les entitats financeres que són les que presten bona part dels recursos per al desenvolupament, jo crec que es pot complir.

-En tot cas, vostès pensen continuar invertint a Amèrica Llatina?

-Sí. Tenim ara un projecte a Mèxic, que és un cas interessant, fonamentalment per com està formada comercialment aquesta destinació. Més del 50% de les arribades de turistes a l'aeroport de Cancún prové d'Estat Units. I només la resta procedeix de països europeus, Canadà i Amèrica Llatina, fonamentalment Argentina i Xile, i Brasil també. Això significa que Cancún, però també Mèxic en general, té dos grans mercats: té el mercat tradicional que els espanyols coneixem, però té també el mercat turístic nord-americà. Tenir dins el Carib els dos mercats, els dos mercats d'origen, l'europeu i el d'Estat Units, és una situació pràcticament única. República Dominicana rep menys del 10% de turistes nord-americans. Cuba en aquests moments no en pot rebre cap. Les illes del Carib de parla anglesa reben fonamentalment nord-americans. Les de francesa, francesos. Per tant, la situació de mercat de Mèxic reuneix unes condicions úniques perquè té els dos grans mercats. Per tant, es pot créixer amb més tranquil·litat, amb més tranquil·litat que no fallaran tots els mercats al mateix temps. I la capacitat de creixement de tots aquests mercats combinats, doncs és majors.

CUBA

-Tenen vostès projectat esser presents en un futur a Cuba?

-Sí. Nosaltres acabem de decidir que seria francament interessant poder concloure satisfactòriament alguna de les negociacions que tenim en aquests moments amb el govern cubà, per tenir presència a l'illa, tant des del punt de vista hotelier com del punt de vista d'agència receptiva. Ens agradaria tenir una agència de viatges receptiva també a Cuba. Per tant, nosaltres creiem que serem presents a l'illa a curt termini.

-Tenen ja algun projecte concret? Pensen que poden gestionar algun hotel?

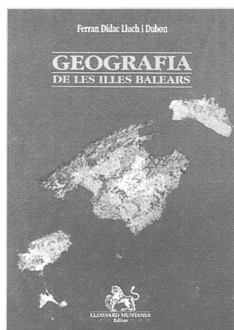
-No tan sols gestionar. Nosaltres hem tengut en el passat l'oportunitat de gestionar hotels a Cuba, convidats pel govern cubà. Nosaltres sempre hem volgut cercar bons projectes, perquè el que més il·lusió ens fa és trobar un lloc on puguem invertir i puguem desenvolupar i col·laborar a un projecte turístic a Cuba d'unes determinades característiques. Evidentment, la situació ideal seria qualche lloc com Playa Bávaro a la República Dominicana o com Rancho Viejo a Cancún, trobar un lloc d'unes característiques, segons la nostra opinió, excepcionals, i poder desenvolupar de cara al futur un gran complex turístic. Creiem haver trobat algunes localitzacions a Cuba que reuneixen aquestes condicions, i esperam pròximament acabar adequadament les nostres converses, les nostres negociacions amb representants del govern cubà.

-Com valoren vostès una normativa com la llei Helms Burton, que té com a objectiu que no s'invertesqui a Cuba?

-Nosaltres, quan es va promulgar aquesta iniciativa nord-americana, i teníem dos hotels en propietat a Estat Units i no teníem cap presència a Cuba, vàrem reiterar, no tan sols en privat, sinó que també públicament, la nostra total solidaritat amb les empreses turístiques espanyoles que es trobaven presents ja a Cuba. Per circumstàncies simplement d'oportunitats de negoci, nosaltres no hi érem presents en aquell moment, però ens podíem haver trobat a la mateixa situació, i entenem que el govern dels Estat Units, amb tota la seva legitimitat, no en té per decidir quines activitats empresarials i quines iniciatives poden tenir empreses de tot el món respecte a un país com Cuba. Per tant, nosaltres, que tenim una presència patrimonial important als Estat Units, sense tenir presència a Cuba, manifestam aquest suport i aquesta solidaritat. Ara, afegim que, evidentment, nosaltres plantejam esser a

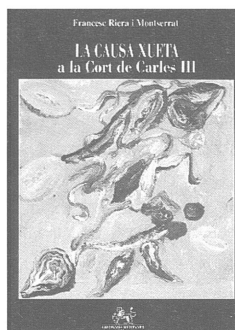
LA HISTÒRIA DE MALLORCA

al teu abast

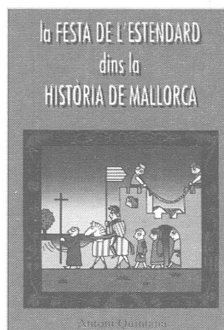
GEOGRAFIA DE LES ILLES BALEARS
de Ferran Didac Lluch i Dubon

LLEONARD MUNTANER
Editor

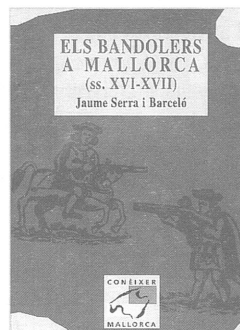
LA CAUSA XUETA A LA CORT DE CARLES III
de Francesc Riera i Montserrat

LLEONARD MUNTANER
Editor

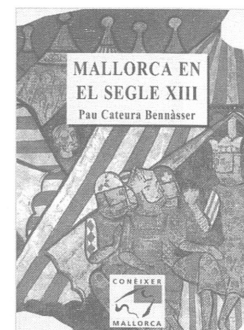
LA FESTA DE L'ESTENDARD DINS LA HISTÒRIA DE MALLORCA
d'Antoni Quintana

EDITORIAL MOLL

ELS BANDOLERS A MALLORCA (ss. XVI - XVII)
de Jaume Serra i Barceló

CONÈIXER MALLORCA

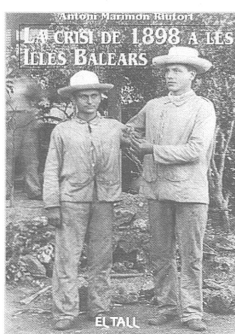
MALLORCA EN EL SEGLE XIII
de Pau Cateura Bennàsser

CONÈIXER MALLORCA

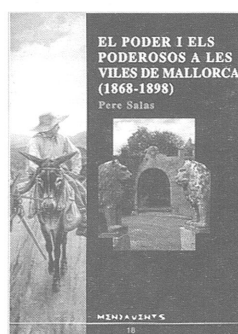
HISTÒRIA DE LA RÀDIO A MALLORCA (1933 - 1994)
de Matilde Delgado Reina

EL TALL Editorial

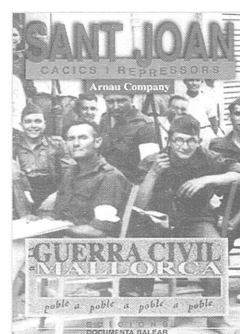
LA CRISI DE 1898 A LES ILLES BALEARS
d'Antoni Marimon Riutort

EL TALL Editorial

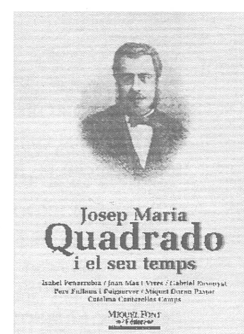
EL PODER I ELS PODEROSOS A LES VILES DE MALLORCA (1868 - 1898)
de Pere Salas

EDICIONS DOCUMENTA BALEAR

SANT JOAN CACICS I REPRESSORS
d'Arnau Company

EDICIONS DOCUMENTA BALEAR

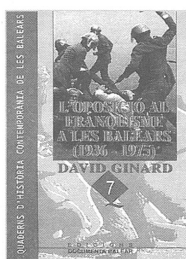
JOSEP MARIA QUADRADO I EL SEU TEMPS
Isabel Penaranda, Joan Mas i Vives, Gabriel Ensenyat, Pere Fullana i Puigserver, Miquel Duran Pastor, Catalina Cantarellas Camps

MIQUEL FONT Editor

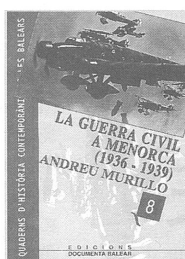
QUADERNS D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA DE LES BALEARS

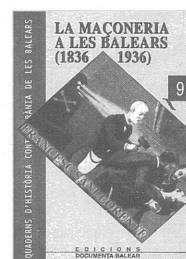
LA DONA EN LA MALLORCA CONTEMPORÀNIA
de Joana M. Escartín i Aina R. Serrano

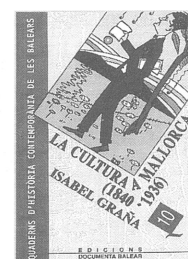
L'OPOSICIÓ AL FRANQUISME A LES BALEARS (1936 - 1975)
de David Ginard

LA GUERRA CIVIL A MENORCA (1936 - 1939)
d'Andreu Murillo

LA MAÇONERIA A LES BALEARS (1836 - 1936)
de Francesc Sanllorente

LA CULTURA A MALLORCA (1840 - 1936)
d'Isabel Graña

DOCUMENTA BALEAR

Amb la col.laboració de:

GREMI D'EDITORS DE BALEARS

Consell de Mallorca
Cultura i Patrimoni Històric

Cuba en el futur immediat, i que per tant pensam el que pensam: no és correcta la decisió dels Estats Units.

-Vostès tenen un hotel a Praga, a la República Txeca. L'Europa de l'est és un mercat per descobrir?

-Nosaltres pensam que sí. Nosaltres pensam que hi ha ja alguns països a l'Europa de l'est, com la República Txeca, i Polònia probablement, que tenen unes possibilitats turístiques importants. Hongria... tant des del punt de vista de destinació per a europeus com per a espanyols, com, a mesura que es vagin desenvolupant econòmicament, per poder ser un mercat d'origen important també per a Balears o en general per a Espanya. Per tant, nosaltres creim en el futur turístic d'aquests països, com a receptors i també com a emissors de turisme.

OPTIMISME PER A BALEARS

-Com veu vostè la realitat turística actual de Balears?

-Doncs jo som francament optimista. Em sembla que Balears té una situació geogràfica única a la Mediterrània, que li fa estar molt a prop dels grans mercats d'origen turístic, i per tant crec que ha tret avantatge en el passat d'aquesta situació geogràfica. Sense dubte, els temps canvien i també els clients. És evident que la planta hotelera amb la qual va néixer Mallorca, Balears, com a destinació, ha canviat molt en aquests darrers anys, ja són una minoria els hotels d'escassa categoria i són ja molt més els hotels d'una categoria mitjana, mitjana-alta, i jo crec que hem de continuar en aquest sentit. Em sembla que no hauriem de créixer més, que no hauriem d'afegir més capacitat hotelera. Crec que s'ha que fer un esforç per modernitzar, i en la mesura de les possibilitats, augmentar la categoria de la capacitat existent. I en tercer lloc, i com a conseqüència d'un no-creixement, en la meua opinió, es produirà a poc a poc un allargament de la temporada. Balears ha estat tradicionalment una destinació d'estiu. Hem d'aconseguir ser-ho també de forma molt més important a la primavera i a la tardor, per anar també creixent

a l'hivern. Jo crec que es fan esforços en aquest sentit. Jo som francament optimista respecte a les possibilitats... casualment aquest matí, venint cap aquí, a la ràdio, escoltava l'informe del primer quadrimestre de l'any realitzat per Miquel Alenyà, que deia que s'havia produït un creixement del 6% del PIB de Balears. Per tant, un creixement d'aquesta magnitud en ple hivern-primavera és francament una bona notícia. Per tant, jo som molt optimista, em sembla que comptam amb unes condicions naturals immillorables. Crec que si no creixem, si milloram la categoria de la nostra capacitat existent, estarem en condicions d'afrontar el proper segle amb unes condicions extraordinàriament bones per a Balears.

-Crec vostè que la nova llei de Turisme va en aquesta línia?

-Nosaltres compartim plenament els objectius que estan expressats a la moratòria. Compartim el no créixer en quantitat, afavorir la modernització i l'increment de la categoria de la nostra capacitat actual i fer tots els esforços que siguin necessaris perquè la temporada sigui més llarga. Al mateix temps que compartim aquests objectius, manifestam clarament que és imprescindible, que és necessari, com més aviat millor, quan hi hagi una llei de Turisme. No es pot, en un tema tan important com és el turisme, actuar via decret, sinó que s'ha de fer una llei que tots coneguem i que ens tracti a tots per igual. Per tant, jo em permet animar, una vegada més, el nostre parlament i el Govern en el seu cas, a dur endavant aquesta llei.

-Ha anat donant pinzellades, però ens pot sintetitzar el secret d'esser al capdavant i continuar creixent en el sector turístic?

-Les empreses jo crec que no tenen secrets, perquè com que han de vendre el seus productes, doncs han de posar els seus productes al mostrador cada dia, per tant, no crec que hi hagi secrets. Em sembla que en aquesta casa s'és, i tal volta sembla un doi, però s'és molt treballador. Crec que el secret està en la constància, en tenir objectius clars, i no desanimar-se quan les coses no surten bé, perquè no sempre les coses surten bé. Animar-se contínuament per poder continuar millor... Per tant, probablement diria: constància, esperit de millora, no conformar-se, i probablement només afegiria tenir una visió àmplia. El turisme és un fenomen mundial, per tant un no pot prendre decisions només pensant en la seva realitat.

RETORN A LA POLÍTICA

-Vostè és una persona jove, però té ja experiència dins la seva empresa, i també en política. Pensa que pot tornar a aquest darrer àmbit en un futur?

-No. Jo ja estic molt content amb l'experiència que vaig tenir. Em sent fins i tot orgullós d'haver estat el parlamentari més jove de la història d'Espanya. És una cosa que quedarà per a mi per sempre. Guard magnífics records i molt bons amics d'aquella època. No em tempta en absolut tornar... aquests dies complec cinc anys a l'empresa. Estic extraordinàriament satisfet del que han estat aquests cinc anys, però crec que els propers cinc anys seran molt millors. Per tant, la resposta a la seva pregunta és no.

-La seva família té també en marxa una fundació. Amb quins objectius?

-Si una empresa com la nostra dona fruits és gràcies a la societat en la qual es mou, a tenir clients, a tenir treballadors, a actuar amb èxit. I la Fundació pretén, fonamentalment, retornar una part d'aquests beneficis de la família a la societat en el seu conjunt. L'actuació de la Fundació, en primer lloc, ha permès recuperar per a Palma un vell palau al casc antic. Ha permès desenvolupar estudis de postgraduats a metges, permet fomentar activitats artístiques amb un premi amb una de les dotacions més importants en la modalitat de pintura. Actua amb caràcter social cap a alguns països on el nostre grup es troba present conjuntament amb Metges sense Fronteres o amb Farmacèutics Solidaris. La Fundació està dotada ja amb més de mil milions de patrimoni, per tant la família en el transcurs dels anys va fent aportacions importants a la Fundació i jo crec que a poc a poc s'anirà convertint en un dels actors socials més importants de l'illa.

Benvinguts a la República

Entrevista a Jaume Barceló Monserrat

per Sebastià Verd

Jaume Barceló ens rep a Felanitx, a la casa dels seus sogres, en el carrer del Convent que acaba de ser enrajolat de bell nou. A Felanitx el llinatge Barceló és quasi tant conegut com a Santo Domingo. El nostre entrevistat és fill de mallorquins que emigraren a la República Dominicana molt abans que hi arribàs el turisme, molt abans -fins i tot- que a Mallorca es parlàs de turisme com a fenomen de masses. Té cinquanta anys i és el president de la Casa Balear de Santo Domingo que compta amb més de dos-cents socis. Una Casa que, de fet, s'ha convertit en l'ambaixada de les Illes Balears en aquella terra caribenya, per desig del Govern balear que vol convertir les cases balears en punt de connexió entre les Illes i l'exterior.

I, sens dubte, amb un ambaixador hi ha moltes coses a conversar. Si més no, aquí tothom parla de les inversions que han fet els hotelers mallorquins i es pensa que l'antiga Hispaniola és quelcom semblant a una nova terra de promissió, tal com segurament ho va semblar als antics emigrants que s'hi establiren a principis de segle. No foren molts, però cal tenir present que amb el pas del temps la relació entre la República Dominicana i les Balears ha esdevingut intensa, tant que en els mitjans de comunicació d'aquí quan parlen d'economia gairebé no fan diferència. Els assumptes caribenys són qüestions pròpies o, almenys, així ens ho semblen. Però... què en pensen els dominicans?

-Vostè és el primer president de la Casa Balear de la República Dominicana. Si li sembla podem començar aquesta entrevista parlant-ne, com es va crear, quines eren o són les relacions dels emigrants amb les Illes Balears, quins són els objectius de l'associació...?

-Bé, d'entrada s'ha de dir que la Casa Balear és recent. Va ser creada fa només dos anys i, fins i tot, es pot dir que oficialment només fa quatre mesos que ha quedat constituïda. Però de qualche manera és la conseqüència d'una relació més antiga, que data, possiblement, de quan els primers emigrants mallorquins arribaren a la República. Només que llavors hi havia

una relació més personal o a través de les cases d'Espanya, com la de San Pedro de Macoris o la de Santo Domingo. No hi havia Casa Balear, com passava a altres bandes: a l'Argentina, a l'Uruguai, a Cuba o a Puerto Rico. Des de sempre els mallorquins, i qualche menorquí que també hi havia, es reunien a ca un o a ca l'altre per fer festes i, fins i tot, més recentment, des de fa devers deu anys per celebrar cada any una missa en honor a la Mare de Déu de Lluc. A Santo Domingo hi ha una església on s'hi venera la imatge. I un capellà de Porreres, el pare Melià, ha creat un cor infantil, de nins dominicans, de color, que canten sor Tomaseta i la Balanguera. Canten preciós. Però ningú no pensava a fer una Casa Balear fins que la meva cosina, Maria Antònia, m'insistí. M'explicà que en aquell moment treballava amb un equip d'investigadors sobre l'emigració de les Illes Balears cap a l'Argentina i que volia fer el mateix amb la que va anar a la República, de manera que tenia contactes amb Tomeu Mora de la Vicepresidència del Govern balear i, llavors, des de la Vicepresidència em varen fer arribar el desig de constituir la Casa Balear. D'aquesta manera vaig començar a assistir a les trobades de cases balears de l'exterior que cada anys se celebren a Palma. Primer com a observador i, després, ja com a representant a la Casa, un cop es constituí... I bé: n'estic molt content, perquè hem aconseguit reunir quasi tots els mallorquins, i això és meravellós... alguns, com he dit, ja es coneixien d'abans, però d'altres, els més joves, no.

-Va ser difícil?

-No, ja li dic que ja es feien reunions periòdiques. Els emigrants, per molt bé que els facin les coses, sempre s'enyoren i és bo recordar la terra d'on han vingut. Quan vaig exposar la idea de crear la casa, tothom en va ser partidari. No hi va haver cap problema, ans tot el contrari.

-A la República Dominicana hi ha una emigració antiga i una altra contemporània. Vostè pertany a la primera. És fills d'emigrants.

Jaume Barceló i Monserrat va néixer a Hato Mayor, República Dominicana, el 1947, fill d'Antoni Barceló i Francisca Monserrat. Estudià agronomia als jesuïtes, a l'Institut Politècnic de Loyola, a San Cristobal, tot i que els va deixar en el quart any a causa de la Guerra Civil. Després de la mort del dictador Trujillo, es va veure implicat en les revoltes i això va fer que els seus pares decidissin enviar-lo a Mallorca.

El 1966 s'instal·la a Felanitx, on va conèixer Maria Barceló, amb la qual es casà tres anys després. Des de llavors va i ve de Santo Domingo, fins el 1978 que hi tornà definitivament. Actualment comparteix la seva feina entre l'agricultura - gestiona més de set-centes quarterades de tarongers- i el turisme, amb l'explotació d'una finca dedicada al turisme d'aventura.

Va impulsar la creació de la Casa Balear de Santo Domingo, de la qual n'és el seu primer president.

-Sí, som fill d'emigrants. A la Casa Balear, la major part són persones grans, emigrants de primera o de segona generació, i els seus descendents. Hem de parlar, per tant, de l'emigració vella, encara que l'actual, la dels hotelers, també hi és present. A la Casa Balear ja tenim tres o quatre socis que treballen en els hotels i que s'han casat amb dominicans, és a dir, que pensen quedar a viure a la República. Els altres, els que hi van amb contractes d'un parell de mesos no solen tenir cap interès a relacionar-se amb els dominicans. Fins i tot n'hi ha que sols no surten de les zones turístiques, que no arriben a conèixer res del país. És una llàstima, perquè el contacte entre els uns i els altres podria donar-nos més força. Al cap i a la fi aquest és un dels objectius del Govern balear: que les cases balears serveixin d'ambaixada, no només per mantenir vives les tradicions i la relació amb la terra d'origen, sinó com a base per a les relacions comercials actuals i les que poden venir. Em sembla una idea estupenda i, sobretot, de futur. I això que tot d'una no ho acabava de veure clar. La nostra primera intenció era limitar-nos a celebrar unes quantes festes per recordar Mallorca i cuinar a l'estil dels nostres pares. Ara, en canvi, sabem que la relació pot ser més intensa i que tots, els balears d'una part i els de l'altra, podem fer feina plegats i estar ben relacionats. Les cases balears poden servir de pont per als exportadors de les Balears i, a l'enrevés, poden ser un bon cau per fer arribar aquí productes dominicans, mexicans, argentins...de qualsevol banda on hi hagi un casa.

-Jo pensava que a les trobades de les cases es parlava de cultura, de folklore...

-I se'n parla... però també d'economia. A la trobada d'enguany el Govern balear ens va fer conèixer la intenció de dotar totes les cases de computadora perquè puguin estar connectades amb Mallorca a través d'Internet. El Govern ajudarà a l'adquisició de l'equipament necessari i contribuirà al seu manteniment, la qual cosa ens permetrà saber de primera mà tot allò que es cuina aquí i, al mateix temps, nosaltres podrem informar de les nostres activitats. És interessant. Jo a ca meua ja tenc computadora i tot això, però hi ha altres cases que no tenen mitjans i, bé, els anirà molt bé una ajuda que, en qualsevol cas, és una ajuda interessada, que afavoreix ambdues parts. A un món tan globalitzat com el que vivim, els que som enfora de Mallorca no oblidam que aquesta és una illa rica, on hi ha molta iniciativa, molt de capital... La prova la tenim a les moltes inversions que s'han fet a Bávaro i a altres indrets de la República. Això és bo per a tots i si, endemés, ens podem unir... llavors: molt millor. Una xarxa de cases balears distribuïdes al llarg i ample d'Amèrica és molt important. És una tasca difícil, però que avança d'any en any.

-Quants de socis tenen en aquests moments a Santo Domingo?

-Ara per ara som devers dos-cents... dos-cents deu o quinze crec recordar, entre mallorquins i descendents. Som un grup important i, com a tal, ja ens feim notar dins de la Casa d'Espanya...

-No tenen seu pròpia?

-De moment, no. En un principi no hi pensàvem. La Casa d'Espanya és una institució que té molt de prestigi a Santo Domingo i que, endemés, es relaciona amb les altres cases d'Espanya de la República. Té sales de reunió, biblioteca, piscina, camps de tennis, de fútbol... un restaurant de luxe... i, sobretot, ens varen acollir molt bé des del primer moment, ja que

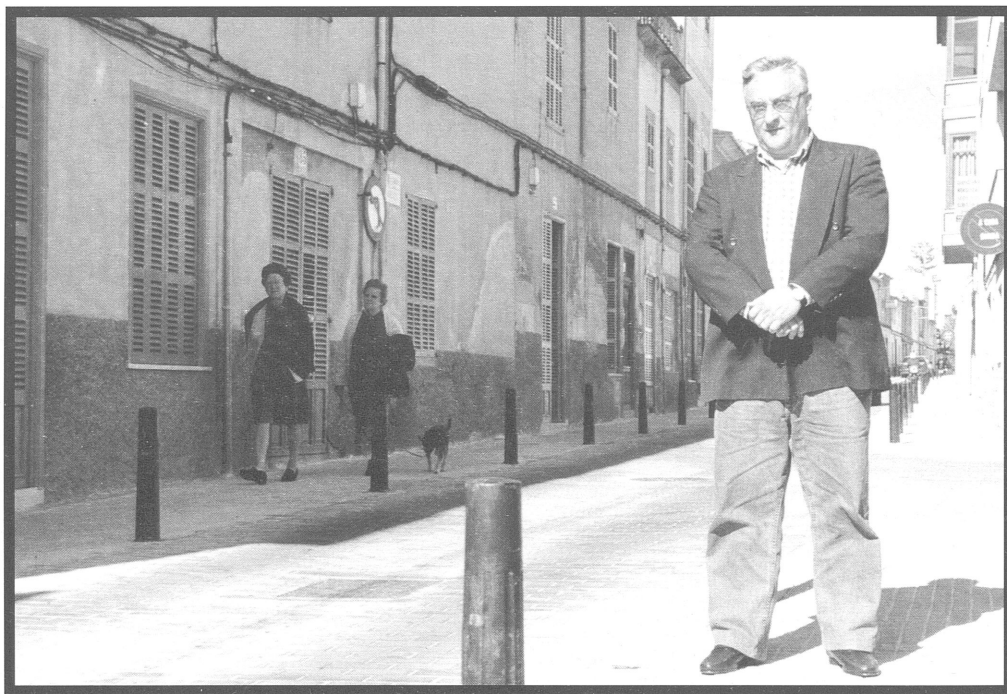
la major part de mallorquins ja n'eren socis. En aquest sentit no necessitàvem una casa pròpia o, almenys, això pensàvem, perquè només es tractava de reunir-se uns quants pics a l'any. Però ara, quan veim el progrés que s'ha fet, el rumb que van agafant les cases balears a l'exterior i, tot s'ha de dir, després de la visita de Jaume Matas i de Rosa a Santo Domingo, l'any passat, veim que seria bo tenir un local propi, un local on, per exemple, hi pugui haver una exposició permanent de productes de les Balears. Durant la visita del president es va fer una exposició de sabates i de bijuteria que va tenir molt d'èxit. Per tant, en el futur la cosa pot anar per aquí, encara que això no significa que ens hagen de desvincular de la "Casa de España".

MALLORCA I LA REPÚBLICA DOMINICANA

-El nom de Mallorca no és estrany a la República Dominicana. No ho és ara, però tampoc no ho era fa anys...

-No, no... Hi ha famílies mallorquines que a principis de segle ja eren molt conegudes i respectades a tota la República. Famílies molt serioses i que han aportat molt a la nació dominicana.

-Vostè va néixer a Hato Mayor fa cinquanta anys. És dominicà de naixement, tot i que en sentir-lo parlar mallorquí tan bé ningú no ho

diria. Quins records té de tot aquests temps, de la seva infantesa...

-Sí, jo ja vaig néixer aquí i, a pesar que també he viscut molts anys a Mallorca, em sent dominicà, com tots els descendents dels mallorquins que han fet aquí la seva vida. De la meua infantesa record que els mallorquins es relacionaven molt entre si. Els meus pares feien festes a la nostra finca i després anaven a les finques d'altres. A San Pedro hi havia els Guals d'Inca, que varen tenir la primera fàbrica de camises. Ell era el padrí jove del meu germà i record que les dues famílies passaven juntes molts de caps de setmana. Pot ser que els mallorquins d'aquella època no fossin molts nombrosos, però sí que eren molt respectats. A molts no els vaig conèixer de petit, però sí de més gran i m'han contat moltes coses dels seus inicis, que varen ser molt difícils. Estan molt agraïts a Santo Domingo, perquè malgrat tot els ha anat molt bé. Hi havia, per exemple, els Llodrà de Petra, els Barceló de Porreres...els Mora, també de Porreres, els meus cosins, que també són Barceló, com jo. El meu oncle va ser qui

introduí els tarongers a la República, cosa que va ser una autèntica revolució per a la fora vila. A San Pedro sempre hi havia aquelles set o vuit famílies mallorquines... Es parlava mallorquí, sobretot els vells, perquè els més joves, és clar, anàvem a escola i ens relacionàvem amb altres amics... i ja no era el mateix. Jo vaig estudiar intern a San Cristobal, amb els jesuïtes, però llavors mataren Trujillo i va esclatar la guerra. En aquells anys era molt jove i, com és lògic, revolucionari, així que mon pare m'envià de vacances a Mallorca. Era el 1966. Hi havia de passar tres mesos, però la cosa s'allargà una mica més. A Felanitx vaig conèixer na Maria, la meua dona, i m'hi vaig casar. No és estrany, per tant, que parli en mallorquí. Vàrem tornar a Santo Domingo primer el 1971 i després, quan ja havien nascut les dues filles, el 1978, ja d'una manera definitiva. A ca meua sempre s'ha parlat en mallorquí. Nosaltres dos i les filles. Tothom.

-A la Casa Balear no s'ensenya català?

-No. Qualque pic ho hem pensat, però no crec que tengués massa èxit. A l'Argentina ho fan. Tenen professors, però no sé... no crec que anàs bé a Sant Domingo, perquè aquí el meu cas no és normal. La immensa majoria de matrimonis actuals són mixtes i, és clar, es parla espanyol. Nosaltres, no. Nosaltres parlem sempre en mallorquí fins arribar a ser "maleducados", perquè quan ve gent a casa no ens surt parlar-nos en una altra llengua, ens sona fals. Les nostres filles podrien ensenyar mallorquí als joves de la seva generació, però... sap què passa?, tothom té molta feina, pot ser que a l'Argentina no en tinguin tanta, i tenen més necessitat d'aprendre l'anglès. És una llàstima, però...què hi podem fer?

LA NISSAGA DELS BARCELÓ

-Vostè es diu Barceló, que és un llinatge molt conegut a la República Dominicana.

-I tant que ho és. Hi ha els Barceló de Porreres que es dedicaven bàsicament als licors, al rom. Després, nosaltres, el Barceló de les taronges i, més tard, han arribat els Barceló dels hotels... Cap de les tres famílies estan emparentades, però les tres són molt conegudes. La més recent és la dels hotelers, que endemés, treballen en el sector més expansiu de l'economia. El turisme és el futur, tot i que no es poden oblidar les altres activitats. El rom Barceló és una fàbrica de fer pesos i cada pic s'exporta més. Nosaltres no ens podem queixar. Jo mateix duc ara més de set-centes quarterades de taronges, amb cent quinze mil mates... però no és igual, fer rendible la fora vila és més complicat. És el que jo dic: el turisme és el futur.

-Per això ara també es dedica al turisme.

-Bé... relativament. Amb el meu cosí Ricardo hem comprat una finca situada al costat del parc nacional de Los Haitises. Té una de les coves més grans de tota l'illa, amb un riu subterrani de devers cinc o sis quilòmetres. Això permet la seva explotació en pla turisme d'aventura. Li deim el ranxo Capote i la cova es diu Fun-Fun. Hem fet una forta inversió tant en instal·lacions com en promoció. Ara mateix oferim dos tipus d'excursió: una completa que inclou tot el recorregut de la cova, amb espeleòlegs professionals que fan de guies, i un passejada a cavall pel bosc. I una altra reduïda que és practicable per a tothom, que permet la visita de la boca de la cova i fer un recorregut pel bosc tropical qualcant a cavall o a peu. N'estam molt contents perquè fins ara prop del 15% dels turistes que fan l'excursió completa són gent que ja l'havia fet i que han tornat perquè n'havien quedat amb ganes.

-Per què és diu cova Fun-Fun?

-No ho sabem...també li diuen Cueva del Diablo, però no ens agrada. Fun-Fun és probable que tenguí l'origen en una de les primeres invasions americanes, a començament de segle, de qualque mariner que degué trobar divertits aquells paratges...La nostra intenció és convertir el ranxo

en un centre de turisme de natura, és a dir, perquè els turistes puguin gaudir del contacte directe amb una naturalesa que aquí és immensament rica i, també, amb la gent del país i els seus costums, perquè tothom pugui conèixer l'autèntica cuina criolla, els balls... fins i tot una brega de galls, tot i que sigui sense sang. En general, els turistes se solen endur una imatge equivocada de la República. Normalment no s'allunyen de la costa on, certament, hi ha paisatges meravellosos... les platges d'arena i cocoters són reals... però també hi ha un paisatge interior que ho paga conèixer i una gent que té molt a oferir.

LES INVERSIONS TURÍSTIQUES, BEN REBUDES

-La població de Santo Domingo, quina idea té del turisme i de les inversions que fan els hotelers mallorquins? Els han rebut bé?

-El poble dominicà és molt diferent a altres del seu entorn. A Veneçuela, per exemple, qualsevol estranger és mal vist. Aquí, no. A Santo Domingo l'estranger és ben vist i més encara l'espanyol. És lògic per tant que els inversors mallorquins hagin tengut una bona acollida. Jo hi veig un gran futur. En certa manera els hotelers recullen el fruit que varen deixar els seus antecessors, els primers emigrants. Els estrangers sempre han tengut un pes extraordinari i han fet molt pel país. La meua família, a Hato Mayor, dóna feina a mil i busques de persones. I això no passa desaparèbut. No hi ha altra empresa d'aquestes dimensions i, per tant, la gent es demana què farien si els Barceló no hi fossin. I el mateix passa a Bávaro i a les altres zones turístiques, on fa molt poc no hi havia res, era una fora vila improductiva i, sobretot, no hi havia feina. Misèria, molta. Ara, en canvi, hi ha feina, pot ser no per a tothom, però sí molta més que abans. Per tant, benvingudes siguin les inversions. Els mallorquins hi poden anar ben tranquils, que seran ben rebut.

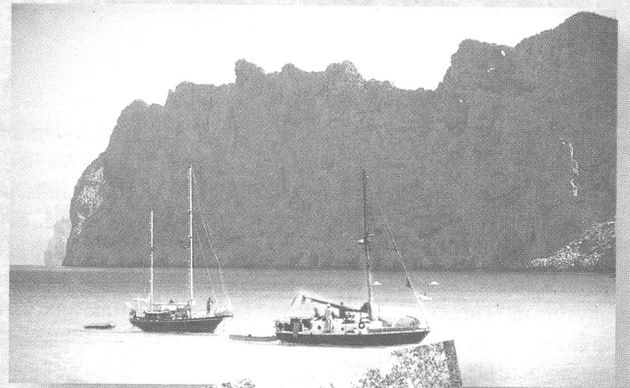
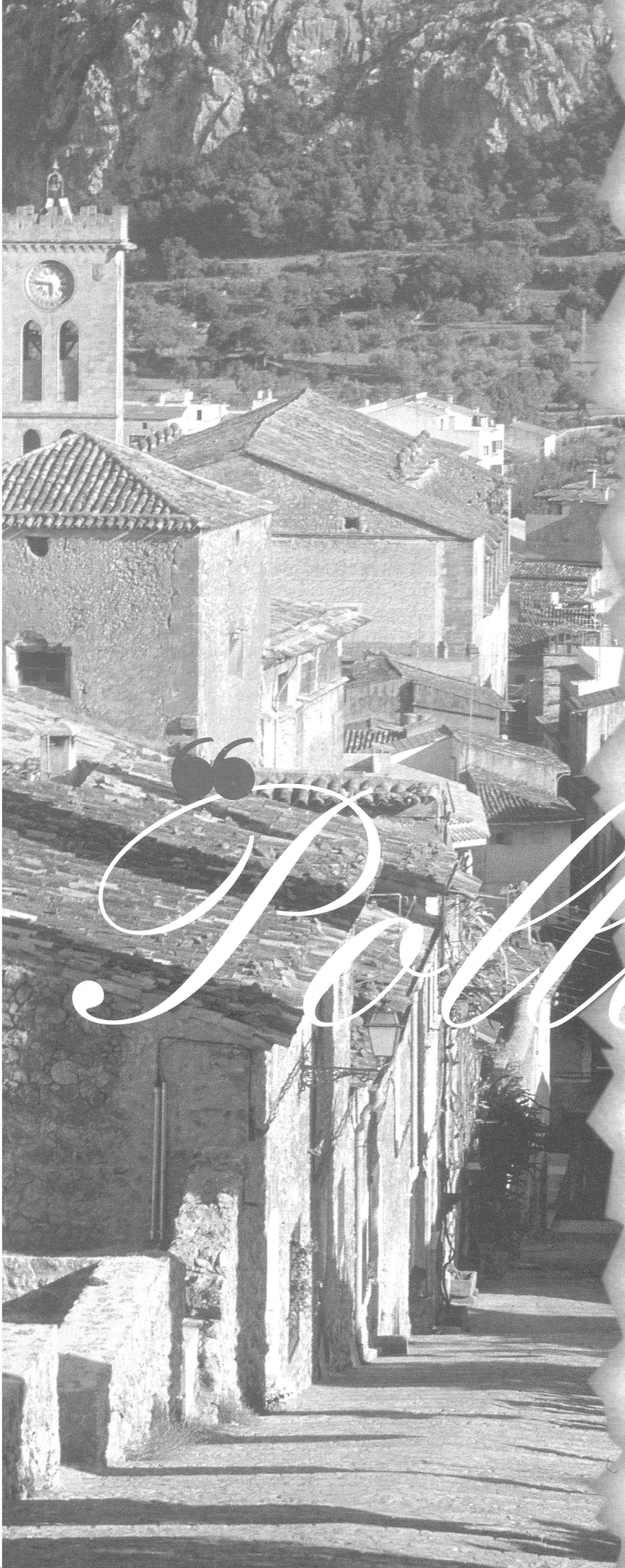
-Hi ha oportunitat per a noves inversions, o el turisme comença a ser un mercat saturat?

-Sí que n'hi ha d'oportunitats, encara s'hi poden fer moltes coses. Tant en hoteleria com en altres activitats, turístiques i no turístiques. La República Dominicana és encara una zona verge, si més no, si la comparem amb Mallorca. El nou Govern, i que consti que no és dels meus, els meus són els de Balaguer, fa les coses bé i això es nota. Hi ha estabilitat política i no hi ha grans conflictes socials.

UNA IMATGE EQUIVOCADA

-Però la idea que aquí tenim de la República Dominicana és que el turista no pot sortir dels ressorts, és a dir, dels grans recintes de vacances, de Bávaro, per exemple, perquè si en surt corre perill. Si més no, hi ha unes diferències socials que es veuen i que, sens dubte, contribueixen a crear aquesta sensació.

-Home!, jo no negaré que hi hagi diferències socials. És evident que n'hi ha i, probablement, molt més grosses del que voldríem. Les coses no han estat gens fàcils i el país ha hagut de superar moltes dificultats per arribar, si més no, on és ara. Jo estic segur que la República Dominicana anirà cada vegada a més i que aquestes diferències minvaran. Però mentrestant, tampoc no ens hem d'espantar. Ningú no pot dir que aquest sigui un país més insegur que un altre. Tot el contrari: els visitants són ben rebuts. Hi ha alguns ambients que són més perillosos que altres, però això succeeix igual per tot. El que passa és que molts dels mateixos hotelers estan interessats a fomentar una certa por, en primer lloc per donar garanties que la seguretat i les vacances paradisiàques són exclusives dels seus hotels i, per l'altra, perquè els turistes no surtin, ja que així es queden amb tot el guany. Això és així, però...per ser més exactes, s'ha de dir que els hotelers que més han fomentat aquesta imatge són els americans, més que no els mallorquins. De fet, Bávaro és una altra cosa: si la gent no surt de Bávaro, endemés de trobar-s'hi bé, és perquè la distància a la capital, Santo Domingo, és molt grossa, prop de tres-cents quilòmetres, i les carreteres

Pollença

**tan rica en belleses i
en nobles trofeus**

"La llegenda del Puig de Pollença" Miquel Costa i Llobera

MAGNÍFIC AJUNTAMENT
DE POLLENÇA

no són massa bones. Però això és una de les coses que poden millorar. En els dos darrers anys almenys s'han posat indicadors. No podem dir que les carreteres siguin com les de Mallorca, però... vaja... ja s'hi comença a poder circular.

-Diu que el nou govern es preocupa més del turisme.

-Sí, sí que ho fa. Si més no ha començat a fer promoció exterior.. Hi ha un president, Lionel Fernández, del PLD, que pertany a una nova generació de polítics que han de substituir els vells, entre els quals el meu president, Joaquín Balaguer. Déu me n'alliberi de criticar-lo, però he de reconèixer que Balaguer no entenia que fos necessari fer promoció exterior, li costava molt amollar duros per a això, de manera que es limitava a deixar fer hotels i que fossin els mateixos hotelers els que fessin la propaganda. En canvi, ara el Govern ha pres la iniciativa. Ara es paguen més impostos, però vaja... hi ha contrapartides. El nou govern i l'empresa privada ha fet un consorci, han reunit fons comuns i fan el que toca: sortir a fora per cridar el turistes. Això està molt bé i no hi ha dubte que els resultats es veuran ben aviat.

-Ja que parlem de política, pens que seria oportú conèixer quina és la situació actual. El país acaba de sortir d'un llarg període que ha estat protagonitzat per Balaguer i el Partit Reformista.

UNA NOVA ÈPOCA HISTÒRICA

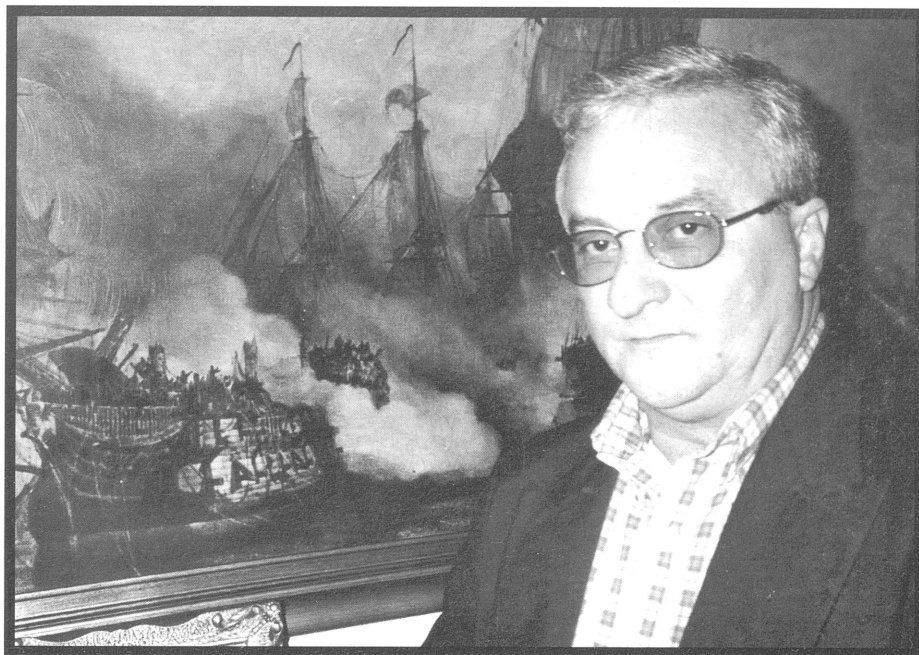
-Home!, pensi que jo som reformista i balaguerista... i que per tant no som imparcial.

-Sí, ja ho sé, però per això mateix em sorprèn que parli bé de qui és l'hereu polític de Juan Bosch, l'adversari històric de Balaguer. Una rivalitat que fins i tot, en el anys seixanta, provocà la darrera invasió nord-americana, cops d'estat... etcètera, etcètera. És que tot això és aigua passada?

-Sí que ho és. Ja li dic que es tracta d'una generació nova, però, d'altra banda és que aquesta imatge que Europa té de Centreamèrica i de Llatinoamèrica, de cops d'estats, de repúbliques bananeres i tota aquesta comèdia, no es correspon amb la realitat. Almenys no amb la realitat actual. Vaja, això és el que jo pens... i crec sincerament que és així. Aquell temps en què els americans ficaven la mà per tot ja ha passat a la història. Joaquín Balaguer ha estat un gran president. No tot ho ha fet bé, això és evident, perquè la República Dominicana no és una nació rica i els seus recursos són escassos, però ningú no li negarà que ha fet grans coses i, a més a més, no es pot oblidar que l'actual president va comptar amb el seu suport per sortir elegit. A les darreres eleccions, els reformistes, sense Balaguer, quedàrem en tercer lloc i, per tant, havíem de triar entre Lionel, del Partido de la Liberación, o Peña Gómez del PRD (Partido Revolucionario Dominicano) i Balaguer decidí que s'havia de donar suport a l'actual president. A Balaguer ni li agradava gens Peña Gómez que, com sap, va morir fa unes setmanes i que, per cert, tenia excel·lents relacions amb Felipe González. Què vol dir tot això? Vol que li digui el que de veritat pens?

-És clar que ho vull.

-Doncs que el govern actual és un govern de transició, però no transició perquè hagi d'estar poc temps al poder, sinó perquè els dominicans vivim el pas d'una generació a l'altra. Transició, per tant, en el bon sentit de la paraula. Joaquín Balaguer ja ho veia venir i, en aquest sentit, no va dubtar a fer el darrer servei al país. Ara vivim el pas d'una política presidida per un cabdill de noranta anys a uns governants de quaranta anys, és a dir, a la

generació de la computadora. Balaguer, que feia temps que ja no hi veia, no va poder conèixer la informàtica i ara, en canvi, totes les oficines tenen ordinadors. El món va per aquí. Estic convençut que aquest govern sabrà modernitzar el país, encara que això li suposi perdre vots, perquè haurà de fer pagar impostos, haurà d'establir certes normes administratives que fins ara no hi havia... Santo Domingo és un país en construcció, en el qual tots els dominicans hem de participar, també els reformistes. I per això comptam amb les ajudes exteriors. Per exemple, amb l'experiència turística de Mallorca. Abans, si parlem de fa vint o trenta anys, costava molt establir-se a la República, perquè hi havia inestabilitat. Ara, no n'hi ha i, per tant, podem assegurar que qualsevol empresari mallorquí amb experiència té allà l'èxit assegurat.

-Ha dit abans que la República Dominicana era segura per als turistes, però ha reconegut que la situació social és difícil. Des de la seva posició: què es pot fer per millorar les condicions de vida dels dominicans?

-He dit que el país no era ric, però que en els darrers anys s'ha avançat molt. Queda molt per fer. Una gran part de la població viu en la pobresa, però del que es tracta és de rompre aquest cercle viciós. Un dels problemes més greus que tenim és el del subministrament elèctric. S'ha parlat de privatitzar el servei per fer-lo més eficaç, però això és més o menys impossible, perquè hi ha molta gent que no paga l'electricitat. Són gent dels barris marginals, que s'enganxen a la xarxa elèctrica i no tenen ni comptador ni res que s'hi assembla. És clar que així no pot funcionar un servei, però és que tampoc no el poden pagar. Per això GESA ha anat a Bávaro, per garantir el subministrament als hotels mallorquins, com també el Govern balear finança la construcció d'un hospital a Higüey. Fan falta infraestructures per incorporar la població que ara és marginal a l'economia, infraestructures com són hospitals i escoles, però també carreteres....

-L'aportació que el Govern balear fa amb l'hospital d'Higüey, li sembla desinteressada?

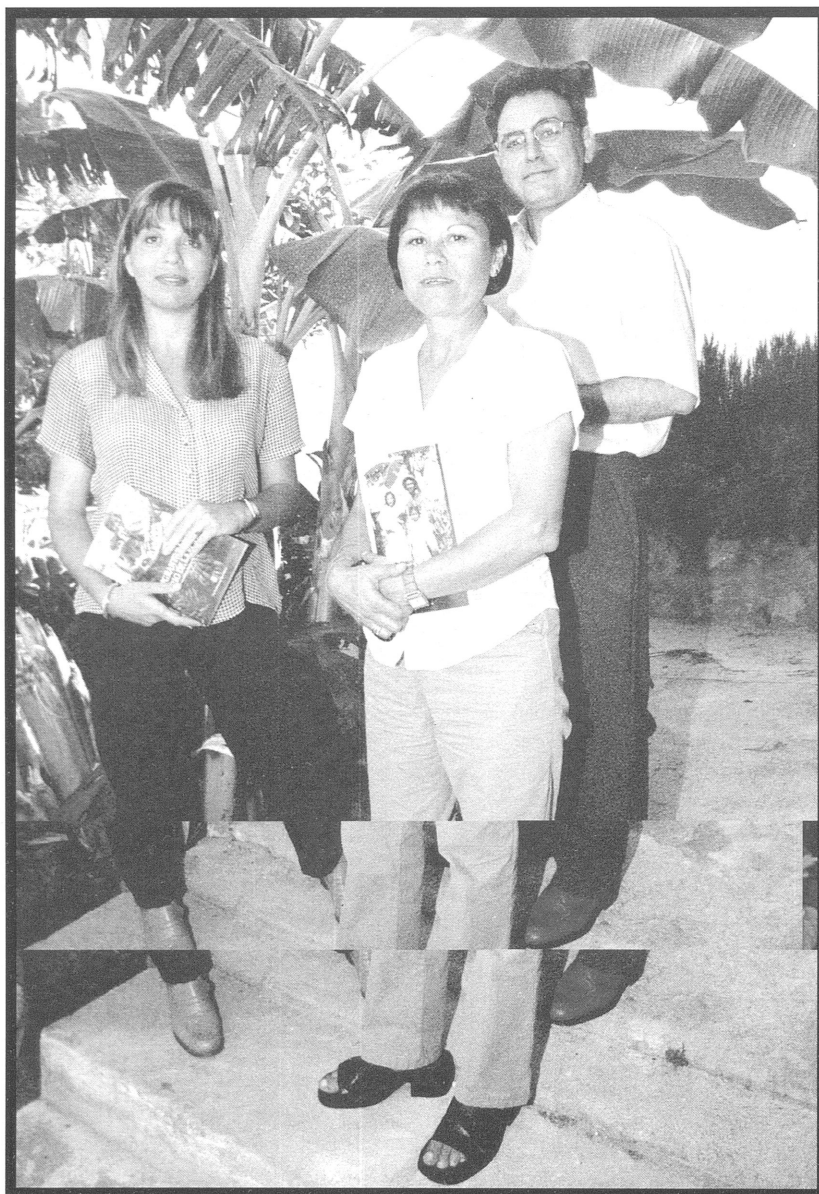
-Depèn de com ho miri. Per una banda és un suport als hotelers de Bávaro i Punta Cana, perquè així disposen d'un hospital relativament pròxim per fer front a qualsevol accident. En aquest sentit, els turistes poden estar tranquils. Però, sobretot, és una compensació per a la població que, d'aquesta manera, veu que els hotels no només els donen feina, sinó que a més a més contribueixen a incrementar els serveis assistencials. En aquest sentit és molt d'agrair la preocupació del Govern balear i de Médicos Mundi, tot i que aparentment sembli interessada. Tan de bo que tots els projectes que es fan siguin tan interessats com aquest.

Emigrants afortunats

Entrevista a Mariantònia Manresa, Joan Buades i Margalida Mas

per Gina Garcías

“Pongo a Dios por testigo que nunca más he de pasar hambre” degueren haver dit la majoria dels mallorquins que recalaren a Santo Domingo quan varen emigrar a Llatinoamèrica. Perquè el cas és que Déu, si bé els posà en un principi a prova, després Ell mateix, o la ventura, els beneí i els revestí d’abundància, i la realitat multiplicà els seus somnis. La primera onada d’emigrants succionà amb avidesa la dolçor de la canya de sucre. La darrera, les esplèndides platges i manglars d’un poble primitiu i atònit, que encara no sap ben bé si aquests homes blancs, de llinatge mediterrani, els duren el progrés o els treuran el profit.

O, fatalment, les dues coses a la vegada, perquè aquesta és la llei del desenvolupament desigual. Tres professors mallorquins, Joan Buades, Mariantònia Manresa i Margalida Más, s’han llançat ara a l’aventura d’investigar, amb el suport del Govern balear, la presència illenca a les terres llatino-americanes i han comprovat el tracte desigual que la sort ha donat a uns i als altres. Com es beuen les llàgrimes d’enyorança els que a l’Argentina no trobaren l’Havana. Com fermen cans amb llonganisses els que amarraren a la selva dominicana, i aviat es varen fer els amos d’aquells negres que primer, diuen, els feien por i després, només un poc de fàstic.

-Parlem de les conclusions del seu llibre L'emigració balear a la República Dominicana. Contén i descriuen com els ha anat a les tres onades de mallorquins que, des de principis de segle, han anat a cercar fortuna a l'illa caribenya. Què fa ara la colònia mallorquina a la República Dominicana?

-Nosaltres coneixem més bé l'antiga colònia mallorquina, que és la que hem estudiat amb més profunditat per fer el llibre. És un grup diferent del que ha anat a viure fa uns anys acompanyant la implantació de la indústria turística mallorquina. Els dos grups tenen poc contacte. La nova colònia viu a les mateixes zones turístiques que ha creat: Bávaro, La Romana, l'antiga viu preferentment a Santo Domingo. Ara, alguns membres de l'antiga colònia han creat pel seu compte una oferta complementària a la indústria turística, com és, per exemple, el Ranx Capote que ha muntat la família Barceló, no la dels hotelers, sinó la dels tarongers. En general els executius d'empreses turístiques que han anat a gestionar els hotels mallorquins a la República Dominicana, preveuen quedar un màxim de dos o tres anys. No s'han integrat a l'illa, ni ho volen fer. Viuen a les mateixes zones turístiques que han creat. Fan la vida a aquell redol, no surten.

-Quan el president Jaume Matas va visitar, fa uns mesos, els països iberoamericans on hi ha colònies d'emigrants mallorquins, va dir que les cases balears a Llatinoamèrica havien de servir, també, per canalitzar les inversions mallorquines a aquests països; que els antics emigrants havien d'ajudar el capital mallorquí a introduir-s'hi. Al seu llibre expliquen que un vell emigrant va descobrir a l'empresari Gabriel Barceló la platja de Bávaro, on es construí el primer hotel mallorquí a la República Dominicana. Poden jugar, les cases balears, aquest paper d'esbrossar la selva dominicana al capital turístic mallorquí?

INTERMEDIARIS DEL CAPITAL

-No, no ho creiem. En el cas de Santo Domingo, les empreses s'han instal·lat fins ara allà, en general, sense tenir cap contacte previ amb la Casa Balear. I menys encara a la resta d'Amèrica Llatina, on el contacte entre els inversors i els antics emigrants mai no ha existit. Entre altres motius, perquè a quin empresari li interessa introduir-se a Santa Fe, o a Mendoza, o a l'Havana, si no hi ha negoci a fer, si a l'Havana només demanen doblers.

-Per què el Govern balear mostra ara tant d'interès a ajudar i a promocionar les cases balears a Amèrica Llatina, per què vol atendre les colònies mallorquines a aquests països?

Els autors de l'estudi titulat L'emigració Balear a la República Dominicana (Ed. Govern balear, 1998) Joan Buades i Crespí, Mariantònia Manresa i Monserrat i Margalida A. Más i Barceló són tres companys professors de l'Institut Madina Mayurqa, de Palma. Mariantònia Manresa (Felanitx, 1953) és llicenciada en Filologia Hispànica, Joan Buades (Palma, 1953) és llicenciat en Història i Margalida Mas (Felanitx 1962) és llicenciada en Filologia Catalana. Tot tres han publicat conjuntament, també "El tema de l'emigració a dues publicacions de la Part Forana de Mallorca: El pollensín i El Felanigense" (dins XII Jornades d'Estudis Històrics Locals. Ed. Institut d'Estudis Balearics. Palma 1994) i Emigrants illencs al Río de la Plata (Ed. Vicepresidència del Govern balear. Palma 1995.) Ara continuen investigant conjuntament la presència d'emigrants illencs a Xile.

-Ho fa arran de l'aprovació d'una llei que el PSM va proposar al Parlament balear l'any 1992 i que varen aprovar tots els partits polítics. Aquesta llei estableix que el Govern ha d'ajudar les cases balears a fer activitats de caràcter sociocultural, i també assistencials per als emigrants més desfavorits. És una activitat, d'altra banda, que els grups polítics possiblement consideren molt rendible electoralment. A les Balears la majoria parlamentària depèn d'uns pocs milenars de vots.

-Quin paper compleix la Casa Balear a la República Dominicana?

-És un paper molt important. Per primera vegada ha estat capaç d'aglutinar tots els illencs. Anteriorment alguns mallorquins havien intentat fer una Casa Balear, però mai no ho aconseguiren. S'havien de reunir a la "Casa de España". Ara la Casa Balear sens dubte els ha cohesionat. I a partir d'aquí és ben possible que, concretament la de Santo Domingo, pugui aportar un paper d'agent comercial dels inversors mallorquins a l'illa caribenya.

-Aquí, a Mallorca, tothom clama perquè els residents estrangers s'integrin. No ho han de fer igualment, els mallorquins a la República Dominicana? Les cases balears no són un anclatge per a l'automarginació?

INTEGRATS AMB L'OLIGARQUIA

-No, no. L'emigració es va integrar perfectament. Però això no és incompatible amb el fet que vulguin mantenir vives les seves senyes d'identitat com a illencs. És un fet a tots els aspectes de la vida quotidiana: per exemple, en el menjar. Cuinen com els dominicans, però en dies assenyalats els agrada preparar plats mallorquins.

-A quin sector social s'han integrat, majoritàriament?

-A la República Dominicana no hi ha classe mitjana. La gran majoria de la població sobreviu gairebé en la pobresa. I hi ha una minoria molt rica. Els antics emigrants mallorquins s'han integrat preferentment al grup de la minoria que detenta el poder econòmic i polític. Aquesta és una minoria racista, molt racista. Això fa que els mallorquins, només pel fet de ser blancs, ja tinguin un estatus social especial i privilegiat. Va ser a finals del segle passat quan varen emigrar els primers mallorquins a Cuba i a Puerto Rico. D'allà alguns botaren a la República Dominicana, a San Pedro de Macoris, on floreixia la indústria sucraera. Aquella gent progressà ràpidament en el seu negoci, i cridaren altres familiars. Després hi va haver una altra tongada d'emigració mallorquina. Va ser l'any 37 i continuà després de la guerra espanyola, i fins als anys seixanta. L'any 37, el dictador Trujillo va animar la immigració europea a la República Dominicana. Es volia rentar la cara davant l'opinió pública internacional després d'haver fet una carnisseria entre la població negra, i volia també "emblanquir" la població. Per això els mallorquins que emigraren fa cinquanta o seixanta anys, tenguieren moltes facilitats per triomfar.

-Els emigrants mallorquins a l'Argentina ho passaren ben diferent. A través del seu primer llibre Emigrants illencs al Río de la Plata mostren que la seva imatge és la prototípica dels emigrants, és a dir, de persones forçades per la pobresa a abandonar l'illa, que anaren a terres llunyanes sense saber què hi trobarien i que allà aconseguiren feina, però que en general continuaren sent gent humil. En canvi, els emigrants a la República Dominicana, tot d'una s'aliaren amb l'oligarquia del país. A aquesta gent se la pot qualificar, realment "d'emigrants"? No són, més aviat colonitzadors?

-No, eren clarament emigrants. Tant en el cas dels emigrants a l'Argentina com dels que anaren a la República Dominicana, els orígens són els mateixos: la majoria analfabets, de classe social baixa. El que passa és que es trobaren amb dos països diferents. A l'Argentina la societat

Mariantònia Manresa.

estava més estructurada, amb un nivell de desenvolupament altíssim. El procés d'integració va ser molt difícil. En canvi els que anaren a la República Dominicana es trobaren amb un país en el qual tot era per fer, i a més eren blancs i tenien moltes possibilitats de triomfar.

LES INVESTIGACIONS

-Com se'ls ocorregué començar a fer aquestes investigacions?

-Va venir rodat: L'any 91 vàrem aconseguir una beca de la Comissió del Cinquè Centenari, per fer una investigació sobre l'emigració. Un dia ens va cridar l'historiador Sebastià Serra, que també havia creat un grup de treball sobre l'emigració mallorquina, i ens va dir si ens hi volíem integrar. Així ho fèrem, i ens vàrem distribuir els països que s'havien d'investigar: L'Argentina, Uruguai, Cuba, Puerto Rico i vàrem presentar la nostra feina el 1992 al Congrés "Les Illes Balears i Llatinoamèrica". Després el grup es va esvaïr, però nosaltres tres vàrem continuar les investigacions. Vàrem presentar diferents publicacions, i finalment el Govern balear ens va oferir la possibilitat de fer el llibre sobre l'emigració balear a l'Argentina i l'Uruguai i posteriorment a la República Dominicana. És un camp inexplorat, desbordant. L'emigració a la República Dominicana ha estat atípica, sobretot la segona migració, la derivada de l'activitat turística.

L'EMIGRACIÓ HUMANITÀRIA

-Al llibre expliquen que a la República Dominicana hi va haver tres tipus d'emigració, i parlen de "l'emigració solidària", un enunciat en el qual integren els missioners del Sagrat Cor que anaren a evangelitzar aquelles terres de la mà del dictador Trujillo, i els voluntaris de Médicos Mundi. Realment, se'ls pot considerar tots, emigrants, i a més, fan realment un paper semblant?

-És possible que quan anaren els primers missioners del Sagrat Cor a la República Dominicana tenguessin un paper diferent al d'una organització humanitària, però ara no. Ara les missioneres del Sagrat Cor fan una funció social i assistencial molt semblant a la que pugui desenvolupar una ONG com la de Médicos Mundi. Els missioners s'han reconvertit totalment. A rel de la mort de Trujillo, i sobretot, a rel del Concili Vaticà Segon, adquireixen un nou tarannà. Fan feina als barris més deprimits. I

no fan estricta apostolat, sinó tasca humanitària.

-No van amb el mateix esperit que els evangelitzadors immediatament posteriors al 1492?

-No. Res de colonització mental. El pare Melià, per exemple, viu a un barri on la vida és molt precària. Nosaltres el vàrem visitar quan el país estava en campanya electoral, i el seu candidat era Peña Gómez, un polític que aquí seria al Partit Socialista. El pare Melià fa una tasca social molt seriosa a les zones més deprimides de Santo Domingo. I, tot i que ell forma part de la Casa Balear a Santo Domingo, és curiós que els representants de la Casa Balear no ens varen mostrar aquests barris, simplement perquè ni tan sols no els coneixien. Va ser el pare Melià qui ens posà davant els ulls la cara més fosca de la República Dominicana.

-I quina tasca social fa Médicos Mundi?

-Gestionarà l'hospital que el Govern balear construeix a Higüey. El problema sanitari d'aquell país és terrible. La infraestructura sanitària pública és mínima i és deplorable. Només la possibilitat de patir un accident allà posa els cabells drets.

-Qui utilitzarà l'Hospital d'Higüey?

-Està situat precisament molt a prop de tot el complex turístic que els empresaris mallorquins han instal·lat a Bávaro, els grups Barceló, Melià, Riu. Aquest hospital el podran utilitzar els turistes que resideixin a Bávaro, probablement. I els treballadors dominicans d'aquestes zones turístiques, suposam.

-Hi haurà apartheid, a aquest hospital?

-Esperem que no.

EL RACISME

-Ho dic perquè, llegint el seu llibre, fa la impressió que els mallorquins que viuen a la República Dominicana són bastant racistes.

-Són racistes. Tota la societat dominicana és racista. Ho és fins a tal punt que nosaltres fórem testimonis d'un cas anecdòtic excepcional, i ben il·lustratiu: A una casa rica de Santo Domingo, acotada dins una zona residencial, hi ha un ca xiuaia, anomenat "King Kong" i vàrem veure que només lladrava quan pel carrer passava un negre. Als blancs no els deia res.

-Fins i tot els cans són racistes.

-La societat dominicana es divideix i s'identifica en estrats socials que es formen segons la intensitat del color de la pell i els reülls del cabells. Ells distingeixen molt bé els diferents estrats de "negritud", per exemple, un "jabà" no pateix tanta discriminació perquè no té la pell tan fosca. I menyspreen els mulats que tenen "el pelo malo". Realment impressiona la capacitat de discriminació que tenen tots els estrats socials.

-I aquest criteri de valors també l'ha assumit l'emigrant balear, s'ha situat en el punt de vista dels blancs, del poder?

-Clar.

LA CUNA DELS EMIGRANTS

-De quins pobles mallorquins provenen, preferentment, els primers emigrants a la República Dominicana? Quina anàlisi fan de la seva extracció geogràfica?

Joan Buades.

-Bàsicament dels mateixos pobles d'on partiren els emigrants a l'Argentina o a Cuba, per exemple. Pere Salvà diu que s'ha de revisar a fons aquest tema perquè tòpicament s'ha afirmat que varen emigrar a causa de la fam, de la misèria, de la manca de feina però darrerament s'ha comprovat que l'emigració va sorgir precisament de les ciutats o dels pobles on hi havia indústria, Inca, Felanitx. Els emigrants eren bàsicament treballadors industrials que, a causa de la crisi de les empreses on treballaven, es veren forçats a emigrar. Eren gent conscienciada, es veu clarament a l'estudi sobre l'emigració a l'Argentina. Hi ha un exemple molt clar. A finals de segle, l'any 1889, es va crear a Santo Domingo la primera fàbrica de sabates, que es deia "Las antiguas Baleares". Es varen endur des de Mallorca no només les màquines sinó també el personal. I és curiós que a partir del 1900 enviaven des de Mallorca fins a Santo Domingo un únic exemplar d' "El Obrero Balear". Un treballador, del qual només hem pogut saber les inicials del seu nom, era l'únic i fidel subscriptor. Nosaltres hem deduït que era un emigrant mallorquí.

Però també és curiós constatar que els emigrants de Manacor, Pollença, Artà, Llucmajor, Valldemossa, Andratx, prenen uns altres indrets, no n'hi ha cap que vagi a la República Dominicana. En canvi, de felanitxers n'hi ha per tot, a Xile, a l'Argentina, a Cuba, a Santo Domingo

-Quina anàlisi fan, d'aquests fets.

-A finals de segle passat hi havia contractistes de mà d'obra que se'n duïen els treballadors a l'Argentina, a Xile, a Uruguai. Cercaven els emigrants als municipis mallorquins on hi havia una forta crisi, com Artà, Felanitx o Pollença. Així se n'anaren els primers, i després les cadenes migratòries varen fer la resta. Les cadenes migratòries són importantíssimes perquè ens expliquen les migracions d'uns indrets als altres. Molts dels felanitxers que hem trobat a Santo Domingo eren pagesos.

EL VIATGE

-El viatge, pel que contem, era una autèntica odissea.

-Sí. I nosaltres contem els viatges dels anys quaranta! Com devien ser els del final del segle passat! Hi ha alguns testimonis que expliquen que eren viatges brutals. Es feien en vaixells on s'acaramullaven molts més

passatgers que els que hi cabien. I quan arribaven, sobretot a la República Dominicana, l'impacte era brutal: trobaven un clima que per a ells era espantós. Un país sense carreteres, inhòspit, que els feia por. Degué ser molt dur. Alguns vells emigrants ens han explicat les peripècies que visqueren i com se sentiren, al principi, decebuts: Això és l'Havana?, es deien uns als altres,

-Pel que expliquen, no hi va haver cap dona que hi anàs per pròpia iniciativa. Totes eren o bé esposes o bé filles d'algun membre de l'expedició.

-De les Balears no. A l'Argentina vàrem saber que hi havia hagut dones gallegues que havien emigrat totes soles. Al Carib la situació era molt més difícil. Hauria estat pràcticament impossible, per a una dona tota sola.

LES DONES

-Les mallorquines que arribaren a Santo Domingo amb les seves famílies es trobaren amb el fet que allà el paper de la dona era diferent. Quina posició prengueren?

-Com que estaven casades, o posteriorment es casaren, amb un mallorquí, continuaren fent el mateix paper que haguessin fet a Mallorca com a mestresses de casa. Varen ser, en aquest sentit, impermeables a la societat que assignava una altra funció i lloc a les dones dominicanes. En canvi els mallorquins que es casaren amb dones dominicanes sí que s'introduïren a un model de relacions i de família diferent. Molts d'aquests feien com els dominicans, és a dir, tenien la seva família oficial, i a la vegada, tenien fills i relacions amb altres dones.

-És a dir, els emigrants mallorquins assumeixen els privilegis masculins que la societat dominicana tenia i té, mentre que les seves dones, les mallorquines, mantenen viu al nucli familiar les tradicions i la forma de viure que aprengueren a Mallorca.

-Sí, per a les dones l'adaptació a la vida dels països caribenys va ser més difícil, i la feren sense modificar substancialment els seus hàbits de conducta. Fins i tot ara, tot i que s'han adaptat molt bé a la vida dominicana, quan hem vist una dona mallorquina tot d'una l'hem reconegut no sols per la seva fesomia, sinó també en els gests, en la forma de vestir i de viure. Elles són les que han mantengut vives les tradicions, la llengua, l'estructura familiar pròpia d'aquí. Això no ha passat a cap família formada entre un home mallorquí i una dominicana.

-Varen participar, les dones mallorquines, a les empreses que crearen els emigrants a la República Dominicana?

-Sí. La dona mallorquina mantenia el paper de mestressa de casa. Però era molt feineria, i també col·laborava i controlava el negoci familiar. En general feien feina dura, de sol a sol. I a més continuaven fent randes, vànaves, punt mallorquí, labors que allà ningú no fa.

FENICIS

-Les famílies mallorquines a la República Dominicana mantengueren les seves tradicions. També aquesta mentalitat fenícia que ens caracteritza? Aquest esperit individualista i gens desinteressat, de tancar els ulls a allò que no ens convé saber o veure? He llegit al seu llibre el buit tan ferotge que els primers emigrants varen fer als mallorquins que hi anaren després, a causa de la guerra espanyola, als que fugien de la persecució política i de la misèria.

-Sí, els ignoraven o els tractaven amb hostilitat. Però això ho deim en general de tota la colònia espanyola. Aquesta actitud es va posar de manifest sobretot a la "Casa de España" a Santo Domingo. La "Casa de España" albergava la seu de Falange, i molts dels mallorquins que hi

Aquesta és sa nostra Raó de ser

A *"Sa Nostra"* no tenim accionistes, per això podem dedicar els beneficis a **Obra Social i Cultural**: a preservar el medi ambient, a impulsar l'esport, a recuperar les nostres festes i tradicions, a preparar als més joves i fer costat sempre als nostres majors. A *"Sa Nostra"* la gent de Balears són els principals accionistes.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

*Gent de
confiança*

Margalida Mas.

havia a Santo Domingo participaren d'aquesta actitud. Però tampoc no podem oblidar persones com Joan Barceló, que va acollir exiliats. També s'ha de dir que els exiliats tingueren moltes dificultats per integrar-se a la societat dominicana. No eren manobres, ni pagesos, eren professionals i, tot i que Trujillo els oferí terres per conrear, molts no se saberen adaptar a una altra feina. Tot d'una que pogueren emigraren a Mèxic o a altres països. És un país molt dur, pel clima, per la manca d'infraestructures, per tot.

-Però la majoria d'emigrants balears a Santo Domingo han prosperat i no han volgut tornar.

-Perquè allà aconseguiren una situació social que aquí no haurien pogut obtenir. És un país dur, però també és fantàstic. Se'n varen anar forçats per la necessitat. Allà es trobaren amb moltes oportunitats per prosperar. Els va anar bé a la República Dominicana, a l'Argentina en canvi, no va ser tan fàcil. I no és que no vulguin tornar, és que, en general, van i vénen quan volen.

L'EMIGRACIÓ DE CAPITALS

-I als anys vuitanta es produeix el que vostès anomenen "la tercera emigració", la dels hotelers, i que jo fins ara havia considerat més aviat un neocolonialisme, una exportació de capitals que s'apropia de mà d'obra molt barata i dels millors paisatges, del valor del clima, de l'exotisme, etc., per treure un índex de benefici extraordinari. I que per aconseguir tot això envia temporalment els seus gestors, a un moment en què, a Europa, la mobilitat del personal, sobretot de l'executiu, és un fet assumit.

-També aquí podem parlar de cadena migratòria. Aquí la cadena migratòria és la cadena hotelera, que la impulsa i la manté.

-Gabriel Barceló i el seu fill, són emigrants?

-No, és clar que ells no són. Però sí que ho són els cuiners, els gestors. És, per suposat, una migració molt diferent a la que anava amb el farcellet a cercar fortuna. La del "pa amb taleca" i la dels executius són, és evident, migracions diferents. Són emigrants molt privilegiats, no només perquè se'n van amb un contracte ja fet i la seva feina és molt qualificada, sinó també perquè els seus salaris són exorbitants en

comparació al sou que paguen els hotelers als treballadors dominicans que contracten. De totes formes, els executius mallorquins que fan feina allà es cansen aviat. Estan tancats a les zones hoteleres i se senten com a una presó d'or.

-Per adaptar-se a la vida dominicana, tal vegada el més penós no és el clima, sinó per ventura ho és el racisme, la manca d'infraestructures, de serveis en el camp de la salut, de la cultura...

-Hi ha un testimoni, Antònia Torrens, vídua de Soler, que conta que quan sentia a Santo Domingo les sirenes dels vaixells, s'havia d'amagar perquè no la vessin plorar, de tant que enyorava Mallorca. Perquè allà només veia misèria, negres que duïen matxets.

-Però, com ha reaccionat la colònia mallorquina davant el racisme i la misèria?

-Han acceptat les regles. El seu objectiu va ser fer doblers, i molts ho aconseguiren. Amb les empreses que muntaren i també amb altres negocis que no han volgut fer públics. Es creuen superiors i això ja els conforma. Quant a la manca d'infraestructures i de serveis, a ells no els afecta, perquè tenen doblers per anar als hospitals o a les universitats americanes si ho necessiten o ho desitgen.

LA SOCIETAT DUAL

-Ara, el que anomenen tercera migració a la República Dominicana, l'hotelera, ha provocat un desenvolupament general que ha contribuït a millorar les condicions de vida del país o s'ha mantingut aïllada i ha contribuït a accentuar aquesta societat dual que descriuen? Ara el país manté la misèria de sempre, amb l'excepció dels pobles dels voltants de les zones hoteleres, que proporcionen mà d'obra als guetos paradisiàcs dels turisme?

-Sí, hi ha clarament una societat dual. Ja existia, i hi ha una dada que ho demostra: per ser socis de la "Casa de España" s'ha de pagar un milió de pessetes d'entrada i una quota mensual molt alta. I aquesta dualitat encara s'accentuarà més. La indústria hotelera contribuirà al desenvolupament general del país, però encara no es nota massa. Hi ha unes zones de luxe i les altres són de misèria. És tanta la diferència que els complexos hotelers estan enreixats, per motius de seguretat. Les platges turístiques s'han privatitzat. Tot i això, als pobles propers a Bávaro, com La Otra Banda, ja es viu de forma diferent. Es veu a simple vista: han pintat les seves cases, es veu que han progressat. Perquè, tot i que els hotelers paguen poc als treballadors dominicans, aquests cobren molt més que si fessin una altra feina i, sobretot, tenen feina.

-I com veuen, els dominicans, l'establiment mallorquí als seus millors indrets?

-Una part molt gran de la població dominicana, tan sols no s'ha assabentat de la presència empresarial mallorquina. Els que la coneixen la consideren molt positivament. Tot i que la majoria dels dominicans no puguin ni entrar a les zones hoteleres, pensen que d'aquesta riquesa de qualche manera els arribarà un profit.

-Els actes que el Govern balear ha organitzat a la República Dominicana amb els emigrants mallorquins, les seves visites a l'illa, que el Govern ha patrocinat, estan enrevoltats d'uns aires sentimentals, nostàlgics, idíl·lics, a vegades. Aquesta imatge, es correspon amb la realitat?

-En altres llocs, com l'Argentina, sí. Allà hi ha una enyorança dramàtica de Mallorca. A la República Dominicana no. Per a la colònia mallorquina a Santo Domingo aquestes festes són un acte social més, i quant al patrocini de les visites a Mallorca, no el necessiten. Ells vénen aquí quan volen, no tenen problemes.

Les altres inversions

Entrevista a Francesc Sánchez

per Joana Maria Roque

Francesc Sánchez deixa molt clar a aquesta entrevista que esser membre de Médicos Mundi no té res a veure amb projectes polítics globals sobre el Tercer Món, ni tampoc amb plantejaments missi- oners o religiosos. Segons explica, l'ONG de la qual forma part i és responsable de projectes a Mallorca, no és sols de metges, sinó també d'altres persones de diferents professions i té com a origen "el buit que varen deixar diversos països colonitzadors quan varen sortir del Tercer Món"... Médicos Mundi ha desenvolupat diversos projectes interna- cionals i en té un molt concret, a punt d'acabar a Santo Domingo, país en general pobre i, en el qual, segons diu, els focs artificials del turisme i la seva ubicació a zones molt concretes de l'illa donen una imatge falsa o artificial d'una societat a la qual devers el 60% de la població és pobra, o, el que és el mateix, no disposa dels mínims aliments per sobreviure amb dignitat. Lògicament no vol fer grans anàlisis sociològiques ni polítiques d'aquest país ni de cap altre en el qual l'ONG de la qual forma part hi volgués o, sobretot, hi pogués col·laborar.

-Per quins motius es va escollir precisament Santo Domingo per presentar el projecte?

-En certa manera perquè teníem més facilitats per obtenir informacions i presentar un projecte ben elaborat i coherent dins els terminis que demanava el Govern balear, la qual cosa no vol dir que sigui el millor, sinó el que vàrem poder presentar de manera més immediata. També teníem prevists altres projectes per a Mèxic i Tunísia, però ens era més difícil obtenir la informació adient. I, una

vegada es va haver aprovat el projecte, vàrem poder comprovar que les necessitats eren, fins i tot molt superiors al que nosaltres havíem proposat inicialment.

-Com ho varen saber d'una manera tan ràpida? Quines eren les fonts?

-Uns catalans que hi havien col·laborat a través d'una ONG d'Educació ens varen passar o facilitar moltes dades. O sigui, el seu estudi de la realitat més immediata ens va servir per presentar i desenvolupar el projecte.

-Ara per ara, en quina fase de realització es troba la construcció del nou hospital?

-Per octubre d'enguany acabarà la construcció de l'edifici. Després es farà la implantació i s'intentarà que el mes de gener comenci a funcionar

per fases, de manera que en quatre o cinc mesos funcionaria al cent per cent. També és previst que hi hagi presència mallorquina a la zona en un període d'entre un i cinc anys.

-Al marge del disseny racional del nou hospital, com es podrà garantir el seu funcionament?

-També ens preocupa. Intentarem que el personal sanitari de la Repúbli- ca Dominicana estigui ben pagat, sobretot per les seves repercussions a la sanitat pública ja que pensam que una paga justa durà a un menor abstencionisme. És una negociació dura que hem d'acabar de tancar amb la Secretaria d'Estat.

-O sigui, per posar-ho en marxa, en principi hi haurà uns metges mallorquins.

-Teòricament hi haurà dues persones mallorquines que hi quedaran per dur la gerència, la qual cosa vol dir, administració dels fons que hi hagi, posar en marxa l'hospital en fases, en un termini màxim de sis mesos i dur el seguiment del personal. Està demostrat que mentre no es creïn hàbits a les persones, els metges o els que siguin, que no els tenen, no es podrà arribar a bon port.

-Quins nous hàbits ha de menester el personal sanitari de Santo Domingo?

-Entrar a la seva hora, complir els seus horaris, tirar les gases on correspon (a les papereres), fer net els instrumentals. És una concepció de la vida molt diferent a la nostra i ho hem d'entendre. La sanitat pública es va deixar de mà a rel d'un decret dels anys seixanta que va tenir com a conseqüència la marginació o decantament d'una sèrie de persones molt importants per al funcionament dels hospitals. Ara, a la República, intenten reactivar la sanitat pública i es troben amb la gran dificultat d'haver de canviar els hàbits de comportament que poden ser, per exemple, entrar a les 9 i a les 9' 30 partir. O, per exemple, saber que tens consulta a una hora determinada, veure que sols hi ha dos o tres malalts i partir sense esperar-ne d'altres o sortir si sona un telèfon mòbil i resulta que és un malalt de la sanitat privada. En síntesi, el personal sanitari de Santo Domingo hauria d'acceptar el nostre reglament que es basa en els seus mateixos codis, als quals, fins ara no s'ha fet molt de cas. No és que no tinguin una legislació sanitària com toca, sinó que potser no la lleixen.

-O sigui, aquest hospital, seria una espècie d'excepció?, funciona- ria com a pilot en tots els sentits?

-Funcionaria bé. Segons el codi sanitari d'allà es pot entendre com de segon nivell amb les especialitats bàsiques de pediatria, ginecologia, atenció primària, traumatologia....

-Com així, justament, traumatologia?

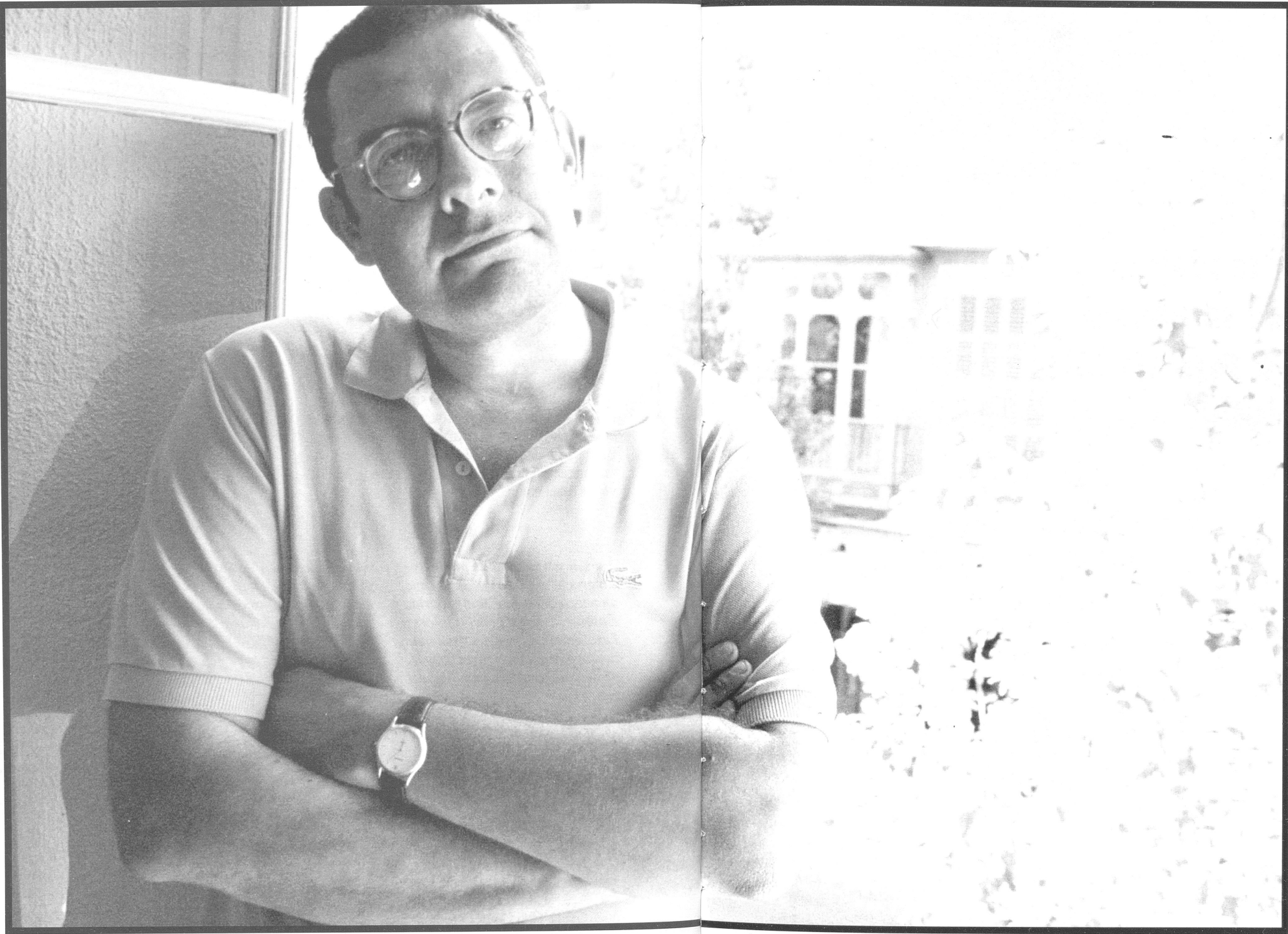
-Molt senzill. Hi ha moltes motos, pocs semàfors, moltes persones en els mateixos vehicles i un gran nombre d'accidents de trànsit.

-Vostè ha dit que l'hospital que ara es construeix seria de segon nivell, com són els hospitals de primer nivell a Santo Domingo?

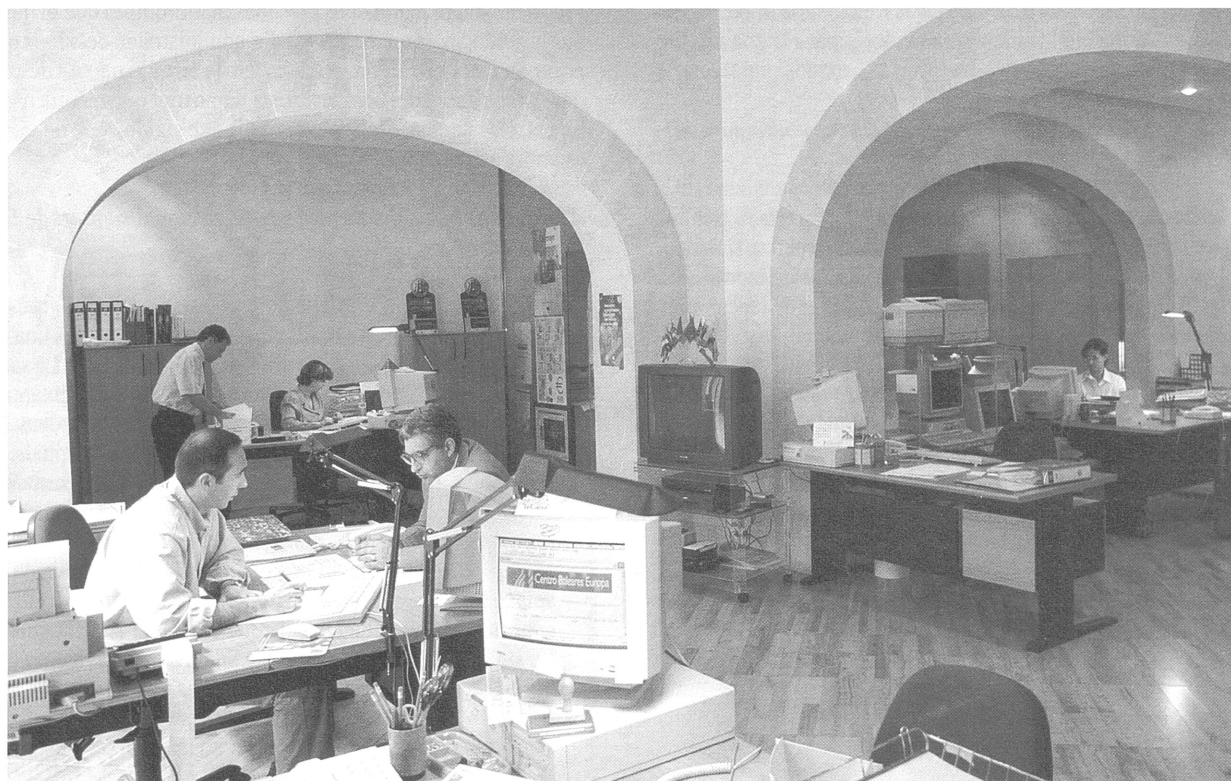
-Són els que tenen més especialitats, els hospitals diguem-ne "monstres". És a dir, les "son dures" d'allà són totes a la capital, però també tenen manca d'infraestructures, problemes de personal, etcètera. O sigui, la nostra idea és que aquest hospital doni una idea de funcionament adient, la qual cosa podria ser un èxit per a Médicos Mundi i servir d'idea perquè a la resta de la República de Santo Domingo, la Secretaria d'Estat intenti fer el mateix.

-Com funciona l'assistència sanitària a Santo Domingo?

-El que podríem anomenar ministeri de Sanitat es diu "Secretaria de Estado de Salud Pública i Asistencia Social". No hi ha un ministeri de

Francesc Sánchez té quaranta anys. Va néixer a Palma. A l'any 1981 va acabar la llicenciatura en medicina a Granada. Té el títol de diplomad en Sanitat, un curs de gerència hospitalària. També va fer l'especialitat de traumatologia i des de 1995 és metge titular de Felanitx. El 1993 va començar a col·laborar a l'organització de Médicos Mundi de Balears i des de llavors és l'encarregat de projectes.

El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les defensa els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilita a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:
Centre de Documentació Europea
Centre Europeu d'Informació Empresarial
Departament de Relacions Exteriors
Departament de d'Estratègia Regional i
Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL CENTRE BALEARS EUROPA

C. Palau Reial, 17
Conselleria d'Economia i Hisenda
07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
Tel. 971 17 62 28 - Fax 971 17 62 16.
Correu electrònic: cbe@bitel.es
Internet: <http://www.bitel.es/cbe>

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 1210-Brussel·les
Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 2 223 25 24.
Correu electrònic: centre.balears.europe@skynet.be

Sanitat que és el títol teòric a un país desenvolupat. Les aigües no estan depurades, les condicions d'habitabilitat de molts de barris són mínimes, un 60% de la població és pobre i per això, s'utilitzen altres denominacions. No hi ha un ministeri de Sanitat ni una assistència pública per a la majoria de la població.

-Els serveis de l'hospital que vostès volen posar en marxa, seran gratuïts per als usuaris?

-Home, gratis del tot, no. Crec que, vista l'experiència, s'ha de cobrar alguna cosa, encara que sols sigui "un peso". S'ha demostrat a països i projectes d'aquest tipus que una gratuïtat total pot ser, fins i tot, contraproduent. En certa manera és el mateix exemple de les persones molt majors d'aquest país que vénen a cercar medicaments gratuïts. I, per ventura, amb una petita quota de cent pessetes, tendrien un altre comportament.

ALTA GRACIA

-Podria definir les característiques de la província d'Alta Gracia?

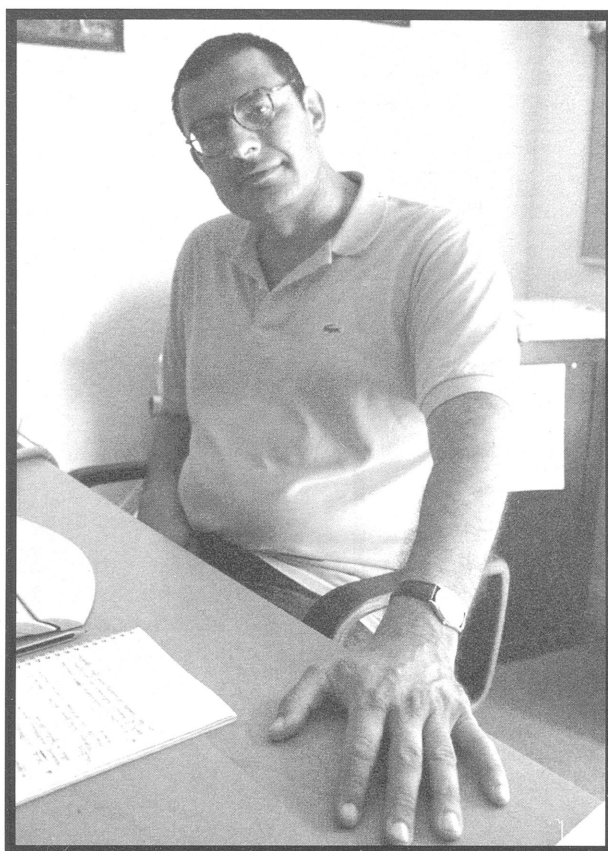
-Té 200.000 habitants. I encara que tenguim una certa imatge de riquesa externa com la Mallorca dels anys seixanta i el 60% a les portes de la pobresa, és una zona turística que rep molta immigració de la província propera d'El Seibo, des d'on hi arriben milers de persones que després no troben feina i es dediquen a vendre el que ells anomenen "mercanchifles" que són tota casta d'objectes, i si guanyen encara que sigui sols una mica més que a El Seibo hi queden a viure.

-Què s'entén per porta de la pobresa?

-No guanyar el necessari per poder comprar els aliments bàsics. Si un metge de la sanitat pública cobra 60.000 pessetes i té una casa per la qual en paga 25.000 i una botella d'aigua li costa 330 pessetes, evidentment ha de cercar feina a la medicina privada. I ara parl d'una persona amb un sou relativament alt, però imagini un venedor per exemple de bocins de formatge molt petits. El problema d'aquest país és que dona una imatge falsa. Tothom pensa en "Curro", però després la realitat és molt distinta. El turisme es concentra a una zona de devers quaranta quilòmetres quadrats, però sols una mica més endins hi ha una gran pobresa. El que passa és que els turistes no surten, perquè ja tenen totes les comoditats en els seus hotels i a zones més immediates, així com una injustificada por als atracaments i al que es presenta com inseguretat ciutadana.

-Realment hi ha zones molt perilloses a Santo Domingo?

-Crec que s'exagera. Jo m'he passejat per aquell poble moltes vegades i mai no m'ha passat res i saben que moltes vegades duim doblers per pagar una cosa o una altra. El que passa és que hi ha aquests grans contrastos de zones opulentes i altres a les quals hi poden viure set o vuit persones a barraques molt petites sense llum, ni aigua: un desastre, però clar, nosaltres no ho podem resoldre tot.

LES ONG

-No hi ha un excés d'especialització i manca de coordinació entre les ONG?

-Ja m'agradaria que hi hagués més coordinació amb altres ONG. En resum, pens que falta intercomunicació entre totes i que al nostre país n'hi ha massa. A França n'hi ha nou, a Itàlia catorze i a Espanya més de dues-centes cinquanta, per no dir tres-centes. I això fa que una sèrie de projectes econòmics es dispersin.

-O sigui, creu que convendria més que els projectes de les ONG fossin més globals i més conjunts?

-Efectivament. La meua opinió personal és que hi ha moltes ONG i no es dona una comunicació fluida entre elles, encara que hi hagi una coordinadora nacional. També n'hi ha algunes que tenen una certa arrel o identificació política, amb CC.OO, el PCE o altres organitzacions.

-Faig la pregunta d'una altra manera. No podria ser millor intentar fer projectes globals: educatius, sanitaris, agrícoles, industrials, etcètera, a llocs

concrets en lloc de posar una escola per aquí, un hospital per allà, una fàbrica per allà deçà...?

-Seria ideal que es pogués fer, però crec que no s'ha fet mai d'una manera tan rotunda. Cada ONG va una mica pel seu compte amb la qual cosa no vol dir que no hi hagi col·laboracions entre unes i altres.

-En concret, Médicos Mundi, o sigui, vostès, amb qui col·laboren?

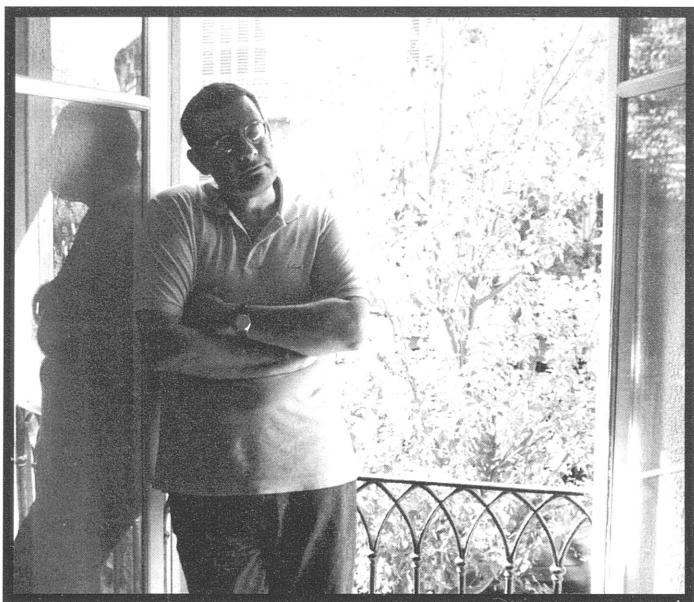
-Hem col·laborat qualche vegada amb Voluntaris de Mallorca, hem fet estands comuns amb L'Altra Senalla, amb els Médicos Mundi d'Andalusia, les germanes de la Caritat. La intenció de la nostra ONG és col·laborar al màxim amb altres, per no trobar-nos tres a la misma zona. Per posar un exemple, com si hi hagués un senyor al qual un li tallés el cabell, l'altre el gratàs i l'altre li donàs secador.

-Té utilitat la coordinadora nacional de les ONG?

-Serveix per a fer una mica de pressió amb el 0'7%, però també és natural que cada organització tenguim el seu projecte i les seves zones. Són unes circumstàncies una mica complicades. És normal que si una ONG té un projecte educatiu o sanitari a una regió concreta, coneix la gent i la gent el coneix a ella, l'intenti desenvolupar o dur endavant en el mateix lloc.

-Quina és la principal font de finançament de les ONG?

-Sobretot els projectes europeus, en segon lloc, l'Estat espanyol, que fa dues convocatòries a l'any: una ordinària i l'altra per repartir el que s'ha decidit en el pagament de les rendes, en tercer lloc hi ha les comunitats autònomes i després altres administracions com els mateixos ajuntaments. Per exemple, que jo sàpiga, l'Ajuntament de Barcelona dona ajuts a projectes per al Tercer Món per unes quantitats gairebé superiors a les de la Generalitat. També hi ha altres entitats de major o menor importància i capacitat econòmica. I les ONG, segons el que vulguin fer, han de demanar ajut a un lloc o altre.

-I les aportacions voluntàries?

-Són poc importants. Si em presenta un voluntari mecenes parlaré amb ell, però no n'hi ha. Poden fer donatius, festes. En tot cas poden fer que la infraestructura es mantengui.

-Què s'ha de menester per ser membre de Médicos Mundi, s'ha de ser metge?

-No. Aquesta és una visió desfasada i anacrònica de la realitat. A la nostra Junta Directiva hi ha tres metges, un periodista, dos arquitectes, un ATS i molts de col·laboradors que no tenen cap titulació concreta. Potser que als anys setanta aquest nom de Médicos Mundi tengués l'estigma que, a més de metges eren col·laboradors i solidaris amb el Tercer Món, i, ara per ara, es manté el nom, però l'estructura és molt més oberta.

I això ha estat molt positiu per a nosaltres, ja que, per exemple, no sé com hauríem fet el projecte del nou hospital de Santo Domingo si no haguéssim tingut la col·laboració desinteressada d'un arquitecte.

-Quants de socis o afiliats tenen actualment?

-Devers 152 o 153, que és poc, però...

-Són perseverants?

-Sí. Els hem escorcollat tots i ho són. A Catalunya, que, segons diuen són sis milions, n'hi ha 625. La relació no és molt diferent.

-La qüestió dels ajuts als països menys desenvolupats, al marge de les col·laboracions concretes i puntuals, té molts de vessants. Incidir sobre l'economia o intentar acudir on es detecten problemes especialment greus?

-Jo estic a favor que, quan hi ha una desgràcia a països del Tercer Món, hi hagi ONG que hi vagin, però, m'estim més, allò tant tòpic i conegut que és "no donar el peix, sinó ensenyar a pescar". Pens que és molt difícil dur endavant projectes concrets i constructius a països en els quals hi ha bregues internes. Normalment es troba "un cap de turc" que sol ser un europeu o uns quants que es veuen obligats a abandonar projectes ben fets, sistemàtics i estructurats. Sempre hi ha vàndals per destruir coses.

MÉDICOS MUNDI

És una federació integrada per diferents associacions de les comunitats autònomes, que té la seu a Madrid i que funciona amb una sèrie de normes o criteris comuns i, a la vegada, de manera independent en el seu funcionament intern. Segons Francesc Sánchez "la filosofia dels projectes ha de ser a llarg termini ja que la seva infraestructura no els permet un gran desplegament de mitjans com altres entitats".

Es va crear a 1963 i, segons Sánchez, el motiu inicial va ser que "els colonialistes se n'anaven, ho deixaven tot a balquena i s'intentava mantenir les poques coses bones que deixaven quan partien, fossin sanitàries, educatives, etcètera. Médicos Mundi d'Espanya es va crear l'any 1970, i a Balears el 1993.

Els projectes més importants que s'han desenvolupat des de les Illes fins ara han estat:

Colòmbia

Va consistir a la implantació d'un centre de salut a la selva de Chocoana amb grans dificultats de comunicació. Hi varen col·laborar el Govern central i el balear. Va acabar a 1997, quan ja es va cedir el centre de salut al govern del país.

Perú

Es va començar el 1995 a Cajamarca i va acabar el 1998. Es va fer un dispensari i set infermeries. També es varen formar "promotors de salut" que són persones amb solucions mínimes sobre els primers recursos per resoldre els problemes més freqüents o immediats.

A altres zones de l'Amazona de Perú també es varen fer cursos de formació de promotors de salut. De les noranta-una persones formades, el govern de Perú n'ha reconegut cinquanta, la qual cosa, segons Francesc Sánchez significa que podran fer d'intermediaris sanitaris entre llocs molt concrets i hospitals situats fins i tot a més de cent quilòmetres de distància. S'ha demanat una ampliació d'aquest projecte que és pendent de la corresponent aprovació. A Perú també hi ha altres dos projectes de menor importància.

Santo Domingo

Arrel d'una convocatòria extraordinària que va treure el Govern balear l'any 1996, a la qual s'oferien 350 milions de pessetes per desenvolupar projectes a països on hi hagués presència mallorquina, Médicos Mundi va presentar un projecte d'hospital per a les províncies d'Alta Gracia i El Seibo. Tindrà vuitanta llits i beneficiarà més de 200.000 persones. Començarà a funcionar el 1999 i tindrà les especialitats de medicina interna, ginecologia, pediatria i traumatologia.

Jo crec que les ONG tenim la nostra missió, que afortunadament a llocs com Amèrica del Sud i Centreamèrica es pot fer amb una certa tranquil·litat, malgrat persisteixi el problema del narcotràfic. I a Àfrica s'hauria de fer el mateix, però realment és difícil si no s'arriba a un consens amb tota aquesta gent perquè es deixin de matar i les ONG puguin fer la seva feina, amb col·laboració dels governs o de qui sigui, però no es pot col·laborar amb cap govern si uns i uns altres es maten.

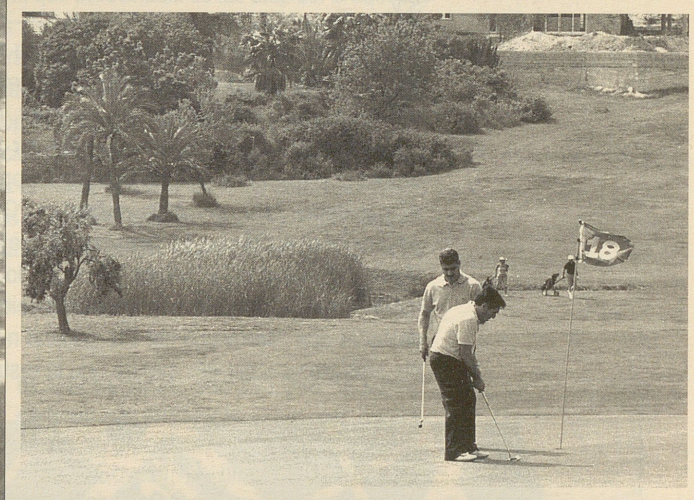
-S' hauria de condonar el deute dels països pobres?

-Jo crec que el Fons Monetari Internacional durant anys ha tengut una actitud absolutament negativa que també ha influït molt en el dèficit d'aquests pobles. Jo no som expert en economia, però crec que no és bo ni condonar totalment el deute, ni tampoc presentar-lo en uns termes com els actuals, però, vaja, és un tema que escapa a la meua capacitat d'anàlisi.

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

Revisió conflictiva del Pla general de Palma (pàg. II)

Ofensiva de la CAEB i la
Conselleria de Turisme a
favor del golf
(pàg. III)

Creada una plataforma
balear per combatre
l'Efecte 2000
(pàg. VIII)

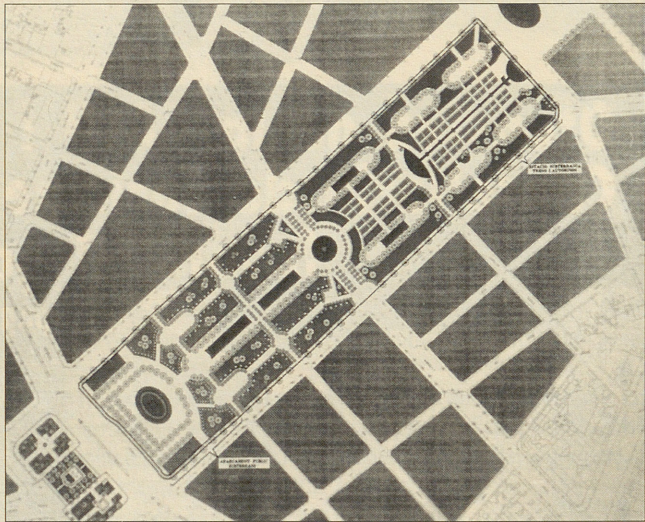
Revisió conflictiva del Pla general de Palma

El grup popular de l'Ajuntament de Palma s'ha tornat a trobar tot sol davant la revisió del Pla general. L'oposició i la Federació de Veïns creu que el creixement previst és excessiu. Mentrestant, l'ajuntament s'ha llançat a l'execució dels plans Mirall i Urban, que han de reestructurar la ciutat antiga i, simultàniament, dos-cents arquitectes s'han oposat al projecte de parc de les Estacions. Tot això a menys d'un any de les pròximes eleccions.

S.V.

L'Ajuntament de Palma va aprovar el nou Pla general o, més ben dit, la correcció de les deficiències detectades per la Comissió Insular d'Urbanisme. Ara, per tant, només falta que el Consell de Mallorca doni el vist-i-plau per aconseguir dur endavant el projecte estrella de la majoria popular des que accedí a la batlia, fa ja set anys: revisar el PGOU de 1985. Però serà difícil o, si més no, tot fa preveure que l'any que queda de legislatura fins a les pròximes eleccions locals serà absolutament mogut pel que fa a la política municipal. D'entrada cal destacar que l'aprovació del Pla general només va ser possible amb els vots del PP, mentre que la resta de grups -PSOE,

PSM i EU- s'hi oposaren. També s'hi ha oposat la Federació d'Associacions de Veïns i, d'altra banda, tots aquests fets han coincidit amb la presentació d'un escrit firmat per més de dos-cents arquitectes mallorquins que demanen al batlle la paralització del projecte del parc de les

El parc de les Estacions en el centre de la polèmica.

Estacions i la convocatòria d'un concurs internacional.

La circumstància cronològica de la protesta dels arquitectes amb el debat sobre el PGOU, provocà que el batlle, Joan Fageda i la seva mà dreta en urbanisme, el regidor Carlos Ripoll, afirmassin que érem davant una estratègia política. Segons la majoria de Cort la protesta de l'oposició, veïns i arquitectes pretén impedir el compliment de les promeses electorals. L'ajuntament té en marxa en aquests moments un important pla de millora de la ciutat antiga (Urban, Mirall...) i d'equipaments esportius (Universíada), i ha llançat reptes de grans dimensions per al futur, com és la transformació del Moll Vell en una zona d'oci o el mateix PGOU que, segons Ripoll no fa més que fer realitzable el pla anterior, un cop s'hagin llevat les utopies socialistes. En realitat, Palma ha hagut d'esperar uns quants anys, des que governen els conservadors, per veure l'inici de moltes de les obres incloses en el programa electoral i, fins i tot, d'algunes noves i no volen, ara, que hi hagi cap interrupció.

El batlle confia que el Consell de Mallorca deixi de banda les disputes polítiques i, per tant, doni el vist-i-plau tècnic a la revisió del PGOU. Serà difícil, ja que socialistes, nacionalistes i Esquerra Unida han advertit de noves deficiències, així com d'unes, en la seva opinió, desproporcionades expectatives de creixement de la ciutat. Tota l'oposició coincideix que el contingut de la revisió és clarament antisocial perquè afavoreix els interessos dels promotors i dels constructors per sobre dels dels ciutadans. I del mateix parer és la Federació de Veïns, la presidenta de la qual, Rosa Bueno, va dir davant el plenari que els ciutadans de Palma sofriran les conseqüències del canvi de rumb urbanístic de Palma sense aconseguir cap avantatge. De fet, es diu, l'habitabilitat, els actuals 40 metres quadrats per habitant, es veuen rebaixats a només 30.

EL PARC DE LES ESTACIONS

El nou debat sobre la revisió del PGOU no ha fet més que començar, però mentre, d'altres conflictes s'obren camí. L'exemple més emblemàtic potser sigui el parc de les Estacions. En ocasió del darrer plenari de Cort, el batlle, Joan Fageda, deia que s'estava construint la ciutat del segle XXI. No hi ha dubte que té tota la raó, tant pel gran nombre d'obres que es fan en aquests moments com pels projectes que són a punt de desenvolupar-se. Si més no, com acaben de dir s'ha aprovat la revisió del PGOU, a l'espera ara del que decideixi la Comissió Insular d'Urbanisme, i hi ha grans plans en marxa: el Mirall, l'Urban, el Moll Vell, el parc de les Estacions. És evident que tot aquest enfilall d'actuacions ha de repercutir en la futura imatge de Palma fins ben entrat el segle que ve.

Hi ha, però, una greu incògnita: saber fins a quin punt totes aquestes obres i projectes modelen la ciutat que desitjariem o si, pel contrari, el camí elegit ens du cap a un tipus d'urbanisme que -com diu l'oposició- es mou per sobre dels interessos dels ciutadans. És per això que destaca l'actitud d'un important, i sobretot gens menyspreable, grup d'arquitectes mallorquins, que ha acusat la majoria municipal de no voler entendre el seu missatge i d'escudar-se en acusacions de partidisme polític. I, segons ells, no és així. Certament, l'oposició de Cort ha utilitzat arguments semblants per fer veure que la revisió del Pla general d'ordenació urbana, en la seva opinió, "lliura Palma als constructors", però l'alarma dels arquitectes va més enfora, ja que consideren que en supeditar el projecte de ciutat als desitjos expansius de les empreses constructores es prescindeix, també, de qualsevol empena creativa. La prova és el parc de les Estacions. Els arquitectes volen un concurs d'idees amb un jurat de reconegut prestigi internacional, tal com va fer el Govern balear amb el Parc BIT, mentre que la majoria municipal s'estima més que aquestes idees les aportin directament les empreses constructores.

CREATIVITAT I ECONOMIA

Pot ser que el rerafons de la ciutat sigui aquest, tot i que creativitat i guany econòmic no són necessàriament incompatibles, però sí que semblen ser-ho si ja en el mateix origen de la proposta -com subratllen els arquitectes- es relega el valor creatiu a una segona o tercera fase del projecte. Això passa en el parc de les Estacions, que per la seva situació és un dels espais més emblemàtics de la ciutat, i també en el Moll Vell, on primer s'han fixat les bases del negoci abans de saber què es

vol fer exactament amb els quasi tres-cents mil metres de sòl públic que l'Autoritat Portuària, a empena de l'ajuntament, vol lliurar a la iniciativa privada. I passa també amb multitud d'altres obres -abans s'ha esmentat el pla Mirall o l'Urban- que en principi són beneficioses per a la ciutat però que, segons quina sigui l'estètica d'embelliment elegida, podrien transformar Palma en un simple decorat de cartró-pedra.

Davant aquest panorama, la resposta dels responsables de dirigir la ciutat s'han limitat a acusar l'oposició de demagògica i els arquitectes de fer el joc. No hi ha hagut capacitat de resposta i, per tant, és corre el perill de desaproveitar una ocasió d'or per enriquir el patrimoni arquitectònic de Palma. Però si això arriba a succeir, un cop que s'ha denunciat el fet, la responsabilitat serà del batle i del seu equip de regidors i d'assessors, perquè -en principi- la capacitat per ser imaginatiu no ha de ser patrimoni exclusiu d'una part del ventall polític o, si més no, no ho és la decisió de convocar tots els concursos que facin falta per garantir no només que Palma sigui habitable sinó també que els ciutadans puguin sentir-se'n orgullosos. En aquest sentit, cal recordar que fa poc més de vint anys, quan encara coejaven els ajuntaments franquistes, l'ajunta-

ment va ser sensible a unes demandes molt semblants a les actuals i va paraitzar les obres del parc de la Mar per convocar un concurs, el resultat del qual és avui a la vista de tothom. El problema és que, segurament, molts dels actuals responsables de Cort s'haguessin estimat més el pàrquing en superfície i una simple zona verda que no el projecte que es va fer, i que per això confien més en els constructors que no en els arquitectes. Aquest és el motiu, entre d'altres coses, que ja s'hagi perdut l'ocasió de la Universiada per fer qualche obra emblemàtica.

Com ha dit el regidor d'Urbanisme, Carlos Ripoll, la revisió del PGOU no significa res més que fer realitzable el pla socialista de 1985, és a dir, que prescindeix de les utopies. D'aquesta manera els somnis s'esvaeixen o, en qualsevol cas, queden reservats per mostrar-los als turistes a través de la magnífica col·lecció fotogràfica que s'exhibeix a la Sala. Però una ciutat és, per la seva pròpia naturalesa, la representació d'una comunitat, la conjunció del somni i de la utopia per definir els espais de convivència dels ciutadans. Això és el que diuen els arquitectes i això és el que no entenen a Cort i, mentrestant, es contrueix la ciutat del segle XXI. Quina ciutat?

Ofensiva de la CAEB i la Conselleria de Turisme a favor del golf

La presentació d'un estudi econòmic sobre el golf a les Balears, realitzat per la CAEB i la Conselleria de Turisme ha reactivat una vella polèmica sobre l'oportunitat de fer nous camps de golf per desestacionalitzar el turisme. El GOB i l'oposició recorden que l'expansió d'aquest esport sempre ha anat lligat a l'expansió urbanística. Sens dubte, aquest és un dels debats pendents d'una societat, com la de les Illes Balears, que vol fer canvis en el seu model de desenvolupament econòmic.

Sebastià Verd

Turespaña i la Conselleria de Turisme han invertit molts de doblers per patrocinar l'Open de Golf de les Balears, que, sens dubte, ha estat un esdeveniment molt important per a la promoció de les Illes Balears. Una inversió que és oportuna des del punt de vista promocional i que, per tant, estaria perfectament justificada si no fos perquè l'estratègia econòmica que es mou entorn del golf és -com no es cansen de denunciar els ecologistes- molt discutible des d'una posició estrictament mediambientalista. Per una banda les competicions són seguides per milions d'aficionats de tot el món, gràcies que les televisions acudeixen puntualment a la cita. No debades és un esport que mou un fabulós negoci que atreu les grans marques multinacionals interessades a lligar el seu nom a un consum d'alt nivell.

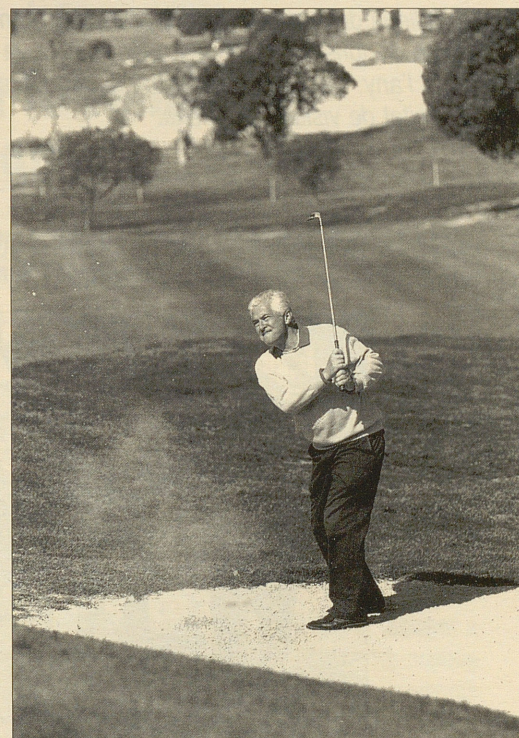
Al capdavant el golf és un esport l'elit i entorn seu s'hi mouen molts d'altres interessos. Hom pot dir, amb tota raó, que el golf va molt més enllà de l'activitat esportiva. És, en definitiva, l'altra cara de la qüestió: un nínxol d'activitat econòmica que l'any passat, segons les dades d'un estudi realitzat per la CAEB, va atreure més de cinquanta mil visitants a les Balears que generaren dotze mil cinc-cents milions de pessetes. Una xifra important a la qual, però, s'han d'afegir l'import de les transaccions immobiliàries que es fan al seu entorn i que, en opinió

dels ecologistes, són allò que de veritat cerquen els promotors i que, per contra, hauria de preocupar a tots aquells que, inclos el Govern, es diuen defensors del desenvolupament sostenible per a les Illes.

EL DEBAT NECESSARI

Fins ara, golfistes i antigolfistes han mantingut posicions pràcticament irreconciliables, molt a pesar que el president de la Federació de Golf, Pedro Pablo Marre-ro, pugui afirmar que els aficionats d'aquest esport són, individualment, per-

sones amants de la naturalesa i respectuoses amb el medi ambient, cosa que ningú no dubta. Ningú no ignora que una cosa és l'esport i l'altra, com hem dit abans, les activitats econòmiques que es mouen al seu entorn. El mateix conseller de Turisme, González Ortea -que defensa la moratòria turística basant-la en la necessitat del desenvolupament sostenible- creu que és impossible el diàleg a causa d'un suposat radicalisme ecologista que, en la seva opinió, no vol cap tipus de creixement, ni sols el que, com en el cas del golf, pot tenir lloc durant les temporades mitjana i baixa. I no obstant això, a pesar de ser postures que semblen irreconciliables sembla que aquest és un problema que, prest o tard, haurà de ser ob-

jecte de negociació o, si més no, d'un debat reflexiu tant entorn del golf com, en general, d'una estratègia que faci compatible el desenvolupament econòmic amb l'ús adequat dels recursos naturals. Un debat que és absolutament inviable mentre es continuï emprant aigua dolça, tot i que només sigui una gota, per regar un camp de golf.

Però no només es tracta de la utilització racional dels recursos hídrics, sinó també d'altres qüestions més polítiques, com és l'ús de l'espai rural o l'interès reiteradament manifestat per part de l'executiu balear de limitar el creixement de l'oferta turística. Fa uns mesos, durant la darrera fira Tecnoturística, l'expresident dels hotelers de Mallorca, Ferran Porto, va apostar perquè s'incrementassin els camps de golf i per, precisament, reconduir l'enfrontament entre golfistes i ecologistes cap a una hipotètica àrea de col·laboració en matèria mediambiental. Ferran Porto, que sempre ha defensat la moderació del creixement turístic, creu, amb tota la raó del món, que per desestacionalitzar l'economia s'han de potenciar les ofertes alternatives, com el golf, el cicloturisme, el senderisme... que amplien el ventall de possibilitats i permeten que molts d'hotels puguin obrir a l'hivern. El golf pot servir aquests objectius, però per això, ha de complir estrictament la llei i, sobretot, ha de garantir que no serà - com ha estat fins ara - una excusa per augmentar l'oferta hotelera o, simplement, per continuar urbanitzant allà on, teòricament, només pot tenir lloc una activitat agrícola.

UN PLANEJAMENT CONTRADICTORI

Aquest és, precisament, el gran problema, per al qual Ferran Porto i d'altres intenten una solució des de la racionalitat i no des del radicalisme d'un i altre costat. Les Balears compten amb 15 camps de golf que ben aviat es convertiran en 19, una xifra ja prou important que, això no obstant, es vol incrementar en quatre o cinc més per completar una xarxa que faci de les Illes la més important zona d'atracció de golfistes de

tota la Mediterrània. Però aquesta política expansionista xoca amb dos dilemes. Xoca, en primer lloc, amb una política de recursos hídrics que fins fa molt poc apostava per l'ús indiscriminat (el record del Móstoles i del Cabo Prior als molls de Palma encara és molt pròxima) i, en segon lloc, amb una indefinició sobre els usos que pot tenir l'espai rural. Una indefinició que les Directrius Territorials volen resoldre però que, com s'ha vist en els darrers mesos, xoca amb infinitat d'interessos que amenacen a fer inviable qualsevol intent de racionalitat. I en aquest sentit no podem oblidar que els camps de golf són en competència oberta amb els usos tradicionals de la fora vila mallorquina. Si més no, la Unió de Pagesos de Mallorca recordava fa poc que ben aviat els golfs de l'illa ocuparan una extensió superior a les 1.500 hectàrees.

No hi pot haver sorpresa, per tant, davant l'aparent intransigència d'aquells que combaten l'extensió del golf per defensar un model de desenvolupament racional del territori balear i dels seus recursos naturals. La sorpresa és, si més no, en el sentit contrari: en la perpetuació d'una pressió constant que se n'aprofita del golf -com de qualsevol altra activitat que justifiqui el consum de territori- per mantenir intacte el model de desenvolupament que ha vigit en els darrers trenta anys. Les belles imatges de Mallorca que Televisió Espanyola serveix a tot el món durant l'Open no poden amagar l'altra realitat: una realitat que impedeix baixar la guàrdia, però que, per contra, sí que recomanaria un debat obert i desapassionat. És possible harmonitzar el golf amb el desenvolupament sostenible que gairebé tothom diu defensar? Probablement, sí, però per això prèviament s'han de resoldre moltes altres qüestions que el golf fa que posin sobre la taula del gran debat territorial que registren les Illes en aquests moments i al qual la societat hi assisteix d'una manera excessivament passiva. Les campanyes contra el golf ajuden a la conscienciació i això és el que fins ara no han sabut entendre els que han militat a l'altre costat de la barrera.

La desestacionalització avança

La Conselleria de Turisme ha fet conèixer que en el darrer lustre s'ha doblat el nombre de turistes de l'hivern. Així mateix, ja hi ha un 30% d'hotels que obren tot l'any. L'objectiu és arribar a aconseguir que la temporada baixa rebi la meitat de visitant que l'alta.

ONA

Les Illes Balears varen rebre 1.742.000 turistes entre els mesos de novembre i abril passats, dels quals un milió quatre-cents mil eren estrangers i la resta -que inclou el turisme de

l'Insero- espanyols. Això fa que la xifra global de turisme d'hivern s'hagi multiplicat per dos en els darrers cinc anys, "una prova evident que s'avança cap a la desestacionalització", segons el conseller de turisme González Ortea.

L'objectiu és arribar a rebre durant la temporada baixa la meitat de turisme de l'alta, una fita que fa anys podia semblar inabastable, però que cada pic es fa més creïble. Si més no, el ritme de creixement del turisme d'hivern ha trencat totes les previsions. La temporada passada registrà un increment superior a les dues-centes mil persones respecte a l'anterior. Segons González Ortea la desestacionalització turística és possible si s'aconsegueix oferir un producte més actiu als visitants, tal com es fa a Benidorm. De fet, digué, les zones pròximes a Palma, com Palmanova-Magaluf i fins i tot algunes més allunyades com el port d'Alcúdia presenten ja una activitat que pot comparar-se amb l'esmentada zona alacantina.

D'altra banda, el conseller de Turisme també destacà l'increment dels hotels que obren durant tot l'any. Entre els mesos de novembre i abril passats la planta hotelera en funcionament se situà per sobre del 30% i a partir de l'abril en un 70%, havent-se registrat nivells d'ocupació prou elevats. La situació de partida és bona, tot i que de moment sigui més important per a Mallorca que no per a Menorca o Eivissa i Formentera, on les possibilitats de desestacionalització són més remotes, encara que no impossibles.

- CONJUNTURA -

L'economia balear accelera el ritme de creixement

Segons el darrer informe de conjuntura de "Sa Nostra", l'economia de les Balears ha registrat el major creixement durant l'hivern dels darrers quaranta anys. En aquest sentit, ha tingut un funcionament excepcional, a pesar de la qual cosa l'economista Miquel Alenyà ha alertat sobre el perill de mantenir aquest ritme també a l'estiu.

ONA

L'economia balear va desplegar en els primers quatre mesos d'enguany un ritme d'activitat molt intens, fonamentat en una forta pulsació de la demanda turística, una progressió considerable de la demanda d'inversió productiva i una millora, sensible i força consistent, de la demanda de consum privat. Així s'exposa en el Butlletí de Conjuntura Econòmica de "Sa Nostra" presentat per Miquel Alenyà, qui afirmà que la situació que viuen les Illes és excepcional.

En efecte, un PIB que se situa entorn del 6'3% durant l'hivern, quasi el doble que la mitjana estatal, amb un increment turístic per sobre del 13% i uns ingressos per turisme que han superat els cent mil milions de pessetes entre gener i abril, era quelcom inimaginable fa uns anys. Tot sembla funcionar bé: hi ha una major demanda del consum privat i de la inversió. També s'ha registrat una empena de l'ocupació i tot en un clima de contenció de la inflació. És a dir, que es creix a bon ritme sense disparar l'IPC.

Tot plegat fa pensar que les perspectives a mitjan termini siguin de manteniment d'aquest ritme, encara que necessàriament juliol i agost han de ser més moderats. Així, el nombre de turistes arribats per via aèria i marítima, que l'any passat es va situar en 9.302.900, enguany superarà els 9'8 milions. Les per-

noctacions mitjanes disminuiran, però en total cal parlar d'un increment de l'ordre de 4'6 milions. Això fa pensar que la producció final augmentarà entre un 5 i un 5'5, i que l'ocupació també ho farà en un 4'2. També es preveu que els ingressos anuals per turisme augmentin en 75.700 milions de pessetes, situant-se entorn dels 889.000, sense comptar la despesa del turisme de segona residència, i per sobre del bilió si la suman.

Però tot aquest excel·lent panorama té un contrapès que el cap dels serveis socials i culturals de "Sa Nostra" no vol ignorar. "El bon comportament general de l'economia es podria veure perjudicat -va dir durant la presentació de l'informe- per un augment de l'afluència turística (hotelera i no hotelera) en els mesos de juliol i agost, superior als nivells de sostenibilitat". Miquel Alenyà creu que en les presents circumstàncies de confiança i avanç productiu s'imposa recomanar als agents econòmics que actuïn amb prudència i amb visió a llarg termini".

L'economia balear en el primer quadrimestre de 1998

L'activitat econòmica va experimentar un creixement vigorós, que va combinar augments de l'ocupació, la inversió i el consum amb una evolució moderada dels preus.

R E S U M

Demanda:

Consum privat:	4,12% (Espanya: 3,60%)
Inversió productiva:	8,95% (Espanya: 6,83%)
Afluència de turistes: ...	13,40% (Espanya: 7,50%)
Nombre de turistes arribats per via aèria:	1.384.900
Ingressos per turisme:	18,44%
Total del ingressos per turisme:	103.867,50 milions pta

Producció:

Indústria:	2,36%
Construcció:	10,20%
Comerç:	4,58%
Hostaleria:	12,80%
Preus efectius de l'al·lotjament turístic:	5,70%

Ocupació:

Ocupació mitjana:	5,60% (Espanya: 3,30%)
Població cotitzant a la Seguretat Social:	6,40%

Preus: (IPC taxa interanual abril)

Balears:	2,00% (Espanya: 2,00%)
----------------	------------------------

PIB:

1er quadrimestre:	6,37% (Espanya: 1er trimestre, 3,80%)
Menorca:	4,80%
Eivissa/Formentera:	5,20%
Mallorca:	6,70%

Previsió PIB 1998:

Balears:	5,25% (Espanya: 4,00%)
----------------	------------------------

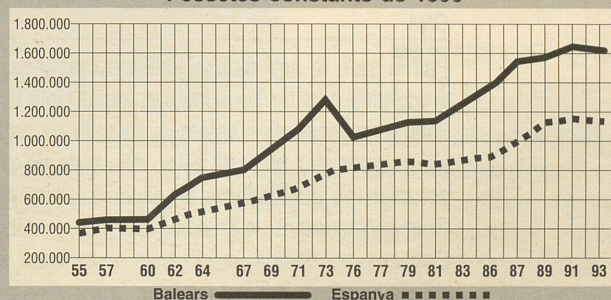
Les Balears han quadruplicat la renda per càpita en quaranta anys

Segons l'Informe "capitalització i creixement de l'economia balear 1955-1996" publicat per la Fundació BBV, les Balears han multiplicat per quatre la renda per càpita en pessetes constants i s'han situat per sobre la mitjana dels quinze països que formen la Unió Europea. D'altra banda, en les tres darreres dècades l'estoc de capital privat i públic s'ha sextuplicat en termes reals, mentre que l'economia espanyola només es quadruplicava.

Aquestes i altres dades, com que la població pobra se situa en el 8'1%, a notable distància de la mitjana espanyola, que és del 17'2%, expliquen el moment actual de l'economia balear. Així ho destaca el president del BBV que, no obstant això, va advertir dels perills d'una excessiva terciarització i dels costos mediambientals.

Una advertència que també va fer el mateix president del Govern balear, que presidí l'acte de presentació de l'informe. Jaume Matas va dir que les Balears viuen en aquests moments un boom semblant al registrat a finals dels vuitanta i que per això era menester reclamar prudència. "Més prest o més tard -digué el president- vendran temps pitjors i les nostres empreses no han de créixer més enllà del que mana el seny, més enllà del que les nostres capacitats ens permeten, creixent amb fonaments sòlids i no amb fonaments fràgils i especulatius".

Evolució de la renda per càpita
Pessetes constants de 1990

IMEDOC es posa al capdavant de les illes europees

A la darrera reunió de la Comissió d'Illles de la Conferència de Regions Perifèriques marítimes de la Unió Europea, es va elegir president el representat de Sardenya i vicepresident el conseller d'Economia del Govern balear. L'objectiu és insistir en el reconeixement de la insularitat.

Federico Palomba i Antoni Rami.

ONA

IMEDOC (Illes de la Mediterrània Occidental) dirigit a partir d'ara la Comissió d'Illles de la Conferència de Regions Perifèriques marítimes, després del canvi de presidència votat a Lisboa, en el decurs de la vint-i-sisena assemblea d'aquest organisme europeu. Una vegada conclou la presidència del cap de l'executiu canari, Manuel Hermoso, les regions insulars elegiren el president de la regió autònoma de Sardenya, Federico Palomba, com a nou president, mentre que el conseller d'Economia del Govern balear, Antoni Rami, ocuparà la vicepresidència.

Així, les Balears i Sardenya, que juntament amb Còrsega formen l'IMEDOC, passen a substi-

tuir l'actual buró polític amb l'objectiu d'impulsar el màxim desenvolupament del reconeixement de la insularitat inclòs en el tractat de la Unió Europea a través de l'anomenat informe Viola que recentment aprovà el Parlament Europeu. En aquest sentit, la Comissió d'Illles ha acordat donar suport al document i demanar a la Unió que consideri la insularitat a l'hora de definir el nou repartiment de fons estructurals.

En concret, l'assemblea de Lisboa, decidí sol·licitar la màxima consideració dels desavantatges estructurals que determina la insularitat en la reforma dels fons estructurals i en la legislació comunitària, amb l'objectiu de rebre compensacions pels efectes negatius provocats per la condició illenca. Per això es demanarà a les institucions comunitàries que, en l'àmbit de la futura reforma dels fons estructurals, es tenguin en compte la problemàtica específica derivada de la insularitat amb la ponderació del criteri del 75% del PIB per habitant de la mitjana europea amb altres criteris, com l'existència de desavantatges permanents provocats per la condició illenca.

D'altra banda, la Comissió de les Illes de la CRPM va aprovar fer un estudi sobre els estatuts particulars de les illes europees i la seva evolució en el context del segle XXI, una vegada constatada la diversitat de règims de compensació de la insularitat que tenen les diverses regions illenques. De fet totes les regions insulars compten amb algun règim especial, excepció feta de les Balears que el tindrà ben aviat, un cop l'aprovin el Senat i el Congrés de l'Estat espanyol.

La finalitat d'aquest treball és comparar l'evolució experimentada pels diferents sistemes de compensació de la condició singular adoptats pels estats amb territoris insulars i contrastar les diferents aplicacions que es fan. El document integrarà també dades sobre el nivell de generació de riquesa de les diferents regions illenques i la seva evolució respecte dels territoris continentals.

El pla energètic de les Balears serà pilot per a les illes europees

L'any que ve es farà a Palma una cimera de territoris insulars de la Unió Europea per analitzar les diferents solucions als problemes energètics. En aquest sentit el pla energètic que redacta el Govern balear podria ser el document de treball i convertir-se en un pla pilot amb el finançament comunitari.

ONA

Palma serà la seu d'una cimera de responsables de política energètica dels territoris insulars de la Unió Europea, així com dels seus respectius estats. L'objectiu és definir una estratègia comuna per fer front a les dificultats de subministrament i estudiar les possibilitats d'aplicació d'energies alternatives. Com es recordarà, la Direcció General de Medi Ambient de la Comissió va decidir impulsar la instal·lació d'energies netes en els territoris insulars i ara, a finals de juny, el director de política energètica de la Unió, Dominique Ristori ha visitat Mallorca per estudiar sobre el terreny la situació actual.

El responsable de la política energètica comunitària va mostrar-se interessat pel pla energètic que redacta el Govern i que, com és sabut, ha travessat moltes dificultats en la seva elabo-

ració. Dominique Ristori va manifestar que el pla podria ser el document base de l'esmentat encontre d'illes, inicialment previst per a març de 1999, així com ser declarat pilot. Això permetria que fos cofinançat amb fons comunitaris. A Palma, Ristori, va entrevistar-se amb els directors generals d'Agricultura, d'Ordenació del Territori, d'Ordenació Turística i d'Economia, així com amb el director comercial de GESA i una ampla representació del món empresarial de Mallorca.

A L'ESPERA DEL PLA

Durant les entrevistes tothom coincidí a afirmar que és urgent definir el pla estratègic que, al llarg de la seva elaboració, ha estat víctima de la mateixa indefinició del sector. És evident que el món assisteix a una "progressiva i ràpida liberalització del sector energètic, especialment pel que fa al subministrament elèctric i al gas", una activitat que, com va dir el director general d'energia de la Unió Europea, mou a Europa més de 250.000 milions d'ecus a l'any.

Com se sap el pla energètic de les Balears ha evolucionat, ja abans de la seva aprovació, cap al subministrament de gas com a principal font per a la nova central elèctrica, la qual cosa

ha obligat a replantejar la seva ubicació, així com la possible construcció d'un gasoducte submarí. Segons Dominique Ristori la major part de territoris insulars sofreixen amb major o menor grau els mateixos problemes de les Balears. "Totes les illes -va dir- comparteixen dues característiques bàsiques: una forta dependència del petroli com a matèria primera i unes despeses de producció superiors a les del continent a causa de la limitació de territori i, sobretot, del transport". És en aquest context que des de la Comissió preocupa la situació de les illes perquè, per raons obvies, han de ser objecte d'un tractament diferenciat quan es completin les xarxes de transport d'energia i de telecomunicacions del continent, que és una prioritat prevista entre els anys 2000 i 2006.

GASODUCTE O VAIXELL

En aquest sentit si el pla energètic de les Balears fos considerat d'interès comú pel Consell de Ministres de la Unió i pel Parlament Europeu, podria rebre finançament. Segons Ristori és importat que la connexió de les Illes amb la xarxa de transport de gas continental surti rendible i, d'aquesta manera, poder aconseguir la participació en el projecte del Banc Europeu

Presentat el Consell Balear de Promoció Comercial

El conseller d'Agricultura, Comerç i Indústria va fer conèixer la constitució del CBPC que s'encarregarà de coordinar les accions comercials balears a l'exterior. En formen part tots els organismes del Govern i les empreses públiques, així com les cambres de comerç i les patronals.

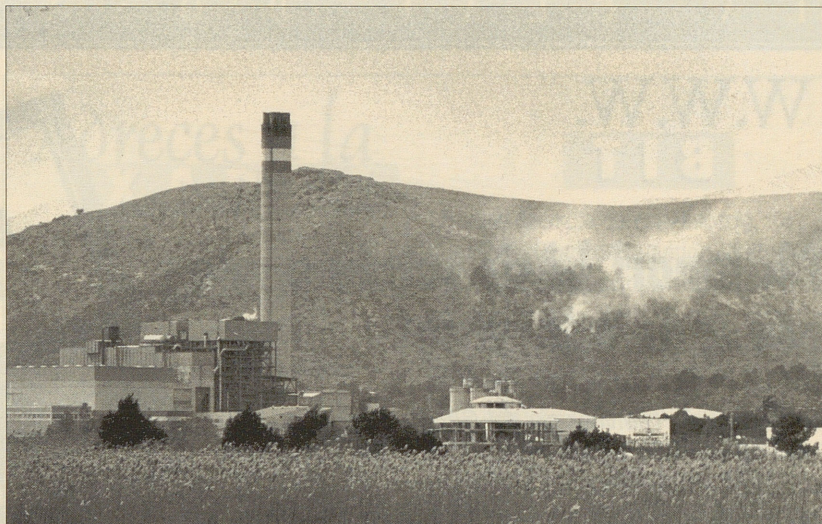
ONA

A la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria es va constituir el Consell Balear de Promoció Comercial, una nova entitat que tindrà com a principal funció la coordinació de totes les accions de promoció que duguin a terme els organismes o departaments del Govern balear i que col·laborarà amb les cambres de comerç i les patronals. L'objectiu, com exposà el conseller, Josep Juan Cardona, és el "d'establir les condicions necessàries per consolidar i augmentar la presència de productes de les Balears en els mercats exteriors".

Entre els membres d'aquest consell destaquen els centres i institucions relacionats directament amb Europa que, en definitiva, continua essent el principal mercat per a les exportacions de les Balears. Així, en formen part el Centre Balears Europa, el CDER (Consorti per al Desenvolupament del Raiguer), el CEEI (Centre Europeu d'Empreses Innovadores) i Fires i Congressos de Balears.

Un aspecte destacat d'aquest Consell de Promoció Comercial és la intenció de relacionar-se amb el turisme. En conseqüència, també en forma part l'Ibatur per coordinar la promoció de productes de les Illes en les promocions turístiques que habitualment fa l'Institut Balear de Turisme. La pretensió és lligar una imatge fonamentada en el paisatge i en la qualitat de l'oferta turística amb la qualitat dels productes illencs, tant siguin els industrials, el calçat o la bijuteria, com els agroalimentaris.

De fet, tal com informà el conseller, les exportacions de les Balears han experimentat un creixement important que, si ens limitàssim al primer trimestre d'enguany, sobrepassaria el 30%. Segons Cardona no es pot ser triomfalista, però sí creure que la diversificació econòmica de les Illes és possible i que, per això, s'han d'incrementar les exportacions.

Es Murterar.

d'Inversions i del sector privat. El director general, però, no va voler definir-se sobre la conveniència o no del gasoducte o, en el seu cas, del transport de gas amb vaixell. El que sí és clar, però, és que les Illes són autèntics laboratoris on poder experimentar fórmules alternatives.

L'eix mediterrani prepara el pròxim Europartenariat

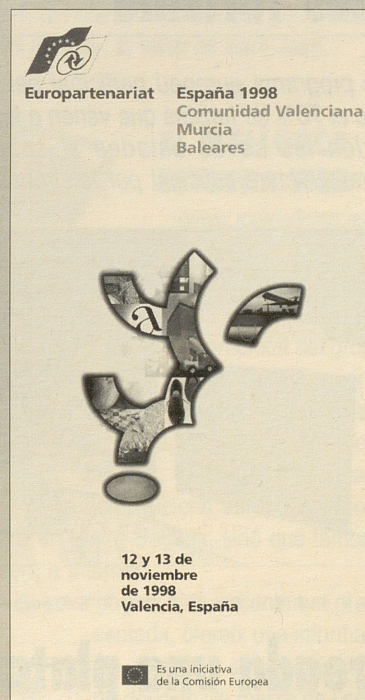
El Centre Balears Europa coordina la participació de les Illes Balears a l'encontre de València, del qual en serà amfitrió juntament amb la Comunitat Valenciana i Múrcia.

ONA

L'Europartenariat, que representa les petites i mitjanes empreses europees, celebrarà la pròxima reunió a València. Serà els dies 12 i 13 de novembre. Un esdeveniment que servirà per fer conèixer la realitat econòmica de les tres comunitats autònomes que en seran amfitrions: la Comunitat Valenciana, la Regió de Múrcia i la Comunitat de les Illes Balears. Ja les tres varen anar plegades a la darrera assemblea, celebrada a Holanda, amb una participació directa, pel que fa a les Illes, del Centre Balears Europa.

Els responsables del CBE destaquen la importància de l'esdeveniment que preparen a València, on esperen que la presència de les petites i mitjanes empreses de les Balears sigui important i activa. A la darrera reunió d'Apeldoorn hi varen ser presents prop de 500 empreses que pogueren realitzar nombrosos negocis entre si. Una xifra que s'espera incrementar en la pròxima reunió, on els organitzadors tendran ocasió de presentar l'anomenat Eix Mediterrània, una de les àrees econòmiques de major expansió i que, sens dubte, resulta de gran atractiu per a les empreses centrouropees.

La característica principal de les empreses que participen a l'Europartenariat és la seva flexibilitat, el seu dinamisme i la seva innovació, així com una projecció internacional, qualitats que no són incompatibles amb ser pimes.

W.W.W.
BIT

Diccionari bàsic català-anglès per a ús a Internet

El Gabinet de Terminologia del Govern balear i la Universitat de les Illes Balears han publicat un "lèxic bàsic d'Internet" on s'ofereix l'equivalència en català de les paraules angleses que normalment s'utilitzen a la xarxa. En total són 181 termes que, sens dubte, facilitaran la comprensió o, si més no, contribuiran a la normalització lingüística també a la gran xarxa.

ONA

El Gabinet de Terminologia de la Conselleria d'Educació i el Departament de Matemàtiques i Informàtica de la Universitat

de les Illes Balears han publicat un diccionari català-anglès sobre el lèxic que s'utilitza a Internet. D'aquesta manera es vol contribuir a la normalització lingüística entre els usuaris de les Illes que així coneixeran les expressions més adients. En aquest sentit els autors han vist la necessitat d'unificar la terminologia que ja circula en català tant en els llibres com en els articles especialitzats, sobretot en un moment que Internet ha deixat de ser una eina exclusiva d'especialistes per passar a ser un mitjà de comunicació més.

És, de fet, el primer lèxic editat sobre Internet en català. Conté 181 termes en català i en anglès, alguns dels quals ja estaven normalitzats pel Consell Supervisor del TERMCAT, mentre que d'altres són propostes neològiques, provisionals, però força documentades en obres especialitzades i divulgatives en català. També inclou un apartat de noms propis, i d'aplicacions i cercadors, i un apartat de sigles i acrònims d'ús més freqüent, a més de la bibliografia que s'ha fet servir per dur a terme el diccionari.

El teletreball pot atreure més turisme

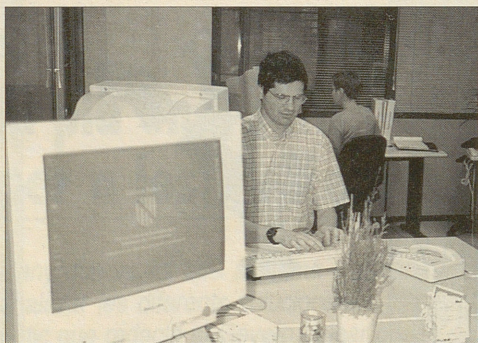
Un programa europeu participat pel Govern ha mostrat que el 70% de turistes que vénen a les Balears incrementarien les seves estades si comptessin amb una infraestructura suficient per teletreballar.

ONA

El 70% dels visitats de les Balears diuen que vendrien més si trobassin majors facilitats per teletreballar. Aquesta és la conclusió d'una enquesta

realitzada en l'àmbit de la Comunitat Autònoma sobre el perfil dels teletreballadors, les seves necessitats i la influència que poden arribar a tenir sobre l'economia insular.

La Unió Europea cofinança un projecte per impulsar les tecnologies de la informació a les illes europees dirigit des de Creta i que compta amb la participació directa

del Govern balear a través de la Direcció General de Tecnologies de la Informació. El titular d'aquesta direcció general, José Juan Novas, va informar que un 42% dels visitants i propietaris de segones residències afirmen que practiquen el teletreball i que la meitat d'ells ho fan més de deu hores a la setmana.

Altres dades de l'enquesta són molt il·lustratives. Més d'un 40% diu que les seves empreses faciliten el teletreball i un 70% afirma que visitaria més les Balears si aquí hi hagués més facilitats per al teletreball. Igualment, el 30% dels propietaris d'hotels de quatre i cinc estrelles consideren que l'oferta de teletreball incrementaria la categoria dels clients i el seu període d'estada. També el 50% dels hotels es mostrarà disposat a incorporar facilitats de teletreball a la seva oferta de serveis.

Aquest és un projecte que a les Balears compta amb un pressupost de setanta milions de pessetes, cofinançat al 50% per la Unió Europea. Hi participen, endemés del Govern, la CAEB, la Pime de Menorca, Telefònica i l'Ajuntament de Calvià. Com a objectiu a mitjan termini el projecte preveu la posada en marxa de tres centres pilot de teletreball a Mallorca, Menorca i Eivissa.

Creada una plataforma balear per combatre l'Efecte 2000

La plataforma Illes Balears-E 2000, creada per iniciativa del Govern balear, pretén avisar sobre un problema que té greus repercussions a nivell mundial. Només a les Balears es calcula que per pal·liar l'efecte serà necessari invertir més de 150 mil milions de pessetes.

ONA

Peter Jager, considerat com el descobridor de l'Efecte 2000, continua pensant avui que el seu principal problema és tan greu que ningú no pot creure que sigui cert. Però ho és. A les

dotze de la nit del 31 de desembre de 1999 milions de xips a tot el món s'equivocaran de data i confondran l'1 de gener del 2000 amb el del 1900. La conseqüència pot ser un desgavell informàtic tan colossal que ja moltes companyies d'aviació han anunciat que aquest vespre no volaran. El problema -ja conegut- és que fins fa relativament poc

la memòria dels ordinadors només permetia la utilització de dos dígits i, per tant, 00 tant és el 2000 com el 1900. La conseqüència serà una suma d'errors en tots els càlculs que depenguin d'un calendari informàtic: en operacions bancàries, en la

determinació de les pensions, en les reserves hoteleres, en el pagament dels proveïdors... pràcticament no hi ha cap fet de la vida quotidiana que n'estigui lliure, ja que fins i tot els moderns ascensors o la major part d'electrodomèstics contenen xips.

A nivell mundial s'ha calculat que revisar i reequipar els equips informàtics suposarà una inversió de 250 bilions de pessetes i que, per aquest motiu, entre un 1% i un 7% de les empreses de tot el món faran fallida. A les Balears s'han estimat uns costos directes de cinquanta mil milions de pessetes que, finalment, sumats als indirectes, significaran haver d'invertir un total de cent cinquanta mil milions de pessetes. Però ni amb aquestes quantitats es garanteix la solució al problema, ja que l'Efecte 2000 en un món absolutament globalitzat pot ser comparable a la difusió d'un virus. Fins que no s'hagi eradicat de tots els ordinadors ningú no pot garantir que no hi hagi contagi.

En qualsevol cas, vèncer l'Efecte 2000 suposa coordinar tots els esforços en una mateixa direcció. A les nostres illes, el Govern ha pres la iniciativa de formar una plataforma, batiada amb el nom d'Illas Balears-E-2000, que integren el mateix Govern, Bitel, Sa Nostra i l'associació de Joves Empresaris. Un grup de treball que s'ha proposat desenvolupar tres programes per poder complir amb el seu objectiu: l'Informa 2000, l'Asiste 2000 i, finalment, el Solucion 2000.

INFORMA 2000

Aquest programa s'adreça a tots els ciutadans, pimes i professionals de tots els àmbits. Té com a objectiu la realització d'una sèrie de conferències per conscienciar els afectats dels greus perjudicis que tindrà el canvi de mil·lenni en els ordinadors i programes informàtics. També es realitzaran fòrums de debat, campanyes de publicitat, telenquestes i cursos de formació. Aquestes actuacions ja han començat i tenen un pressupost aproximat de 97 milions de pessetes.

ASISTE 2000

Consisteix en la posada en marxa d'un número de telèfon i un web, on es podran consultar els dubtes que plantegi l'Efecte 2000. La pàgina www.bitel.es/e2000 ja és operativa, mentre que el telèfon 902-31-12-99 (data límit abans de l'Efecte 2000) començarà a funcionar el mes que ve. Aquest programa té un pressupost aproximat de 19 milions de pessetes.

SOLUCIONA 2000

Se centra en la creació d'una base de dades on figurin tots els professionals del món de la informàtica que puguin solucionar els problemes que tinguin particulars, empreses o organismes. El pressupost és de 21 milions de pessetes.

Amb aquestes tres actuacions, les Balears es converteixen en la primera comunitat autònoma que ha dissenyat un pla integral per enfrontar-se al problema de l'Efecte 2000. De fet, la Plataforma Illes Balears-E-2000 ja ha rebut felicitacions per la seva iniciativa d'altres organismes nacionals, com el Ministeri d'Administracions Públiques que recentment, tal com varen informar, ha plantejat la necessitat d'una dotació pressupostària d'àmbit estatal per fer front al problema.

Adreces a la XARXA

COMUNICACIÓ CONTINUADA

(www.eivissa.com/balearessa)

Internet és ja un nou mitjà d'informació que se suma a tots els ja existents i els complementa. Una prova la tenim en l'experiència iniciada per l'editorial eivissenca Res Pública Edicions que no només ha decidit reunir en un volum tradicional els articles i cròniques publicats a *El País* per Andreu Manresa, sinó que s'ha compromès a actualitzar el llibre a mesura que el corresponal a les

Un altre exemple de comunicació, tot i que molt diferent de l'anterior, és el que es va poder seguir per Internet a través del Canal 4. Amb el suport tècnic de Bitel, la televisió local va voler dur en directe les imatges de les festes de Sant Joan de Ciutadella a tot el món. Aquesta festa va poder ser seguida puntualment des d'onsevilla, una experiència que, sens dubte, tindrà continuïtat i que se suma a la que ja ha dut a terme el consell assessor de RTVE amb Ràdio Nacional o la programació radiofònica de Mallorca Web.

La prova feta entre Bitel i Canal 4 demostra, si més no, que Internet ha fet desaparèixer les fronteres no només entre països sinó entre grans i petits mitjans de comunicació. A través de la xarxa qualsevol persona o mitjà pot fer que el seu missatge doni la volta a la Terra, com, sens dubte, varen fer els cavallers de Ciutadella el passat 24 de juny, la festa de Sant Joan.

Baleares, S.A.

lo dicho en EL PAÍS

Balears d'aquest diari -líder de la comunicació a tot l'Estat- envii les seves informacions.

El llibre és un recull de cròniques periodístiques reunides sota el títol de "Baleares S.A.", que en el seu moment causa un fort impacte. A través de les seves pàgines hom pot seguir l'itinerari polític del poder a les Balears i els escàndols que més han destacat, sobretot el casos Sóller i Calvià.

EL MALLORCA ESTRENA WEB

(www.rcdmallorca.es)

El Mallorca, un cop s'ha fet conèixer que és propietat del grup Z, ha decidit incorporar-se a la xarxa.

La temporada que ve, per tant, no només s'estrenarà a les competicions europees i tindrà un filial a Segona, sinó que també serà a Internet.

La seva pàgina web, recentment presentada, ofereix una informació completa sobre la història del club i la marxa de l'entitat. Després dels èxits de la temporada passada sembla que el Mallorca té molt a contar als aficionats i la presència a Internet és una bona ocasió per fer-ho.

Ara el que cal és esperar que la temporada que ve tornin els bons resultats.

RETRANSMISSIÓ PER A TOT EL MÓN

(www.bitel.es/canal4/santjoan)

CANAL 4

Sa Nostra Televisió

Desde Ciutadella, y para todo el mundo, gracias a Canal4 y a BITel, se pudieron ver las imágenes en directo de las Fiestas de Sant Joan de Ciutadella 1998. Si te lo perdiste, ahora puedes ver el video!!

"ES CARAGOL D'ES BORN"
Día 23 de Junio de 1998
A las 18:00 horas

Propostes per PASSATEMPS

Mallorca: els afores de Palma

No tot a Palma són horts del Rei, jaumes tercers o la Seu... també compta l'eixample i, en un sentit més genèric, els afores. Són els barris més perifèrics, víctimes d'una expansió urbana, la dels anys seixanta i setanta, que no es caracteritza precisament ni pel seu control ni per la normativa estètica. Són, d'alguna manera, la cara lletja de la ciutat, tot i que vista des d'una certa perspectiva poden semblar, fins i tot, interessants.

Aquests imatges de Palma mostren la confluència de la ciutat amb la seva fora vila. Barris que miren lluny, cap a les muntanyes i on encara es poden veure alguns dels horts familiars que precediren les monstruoses edificacions de la dècada del boom. Són, en definitiva, zones només conegudes pels mateixos residents i sovint oblidades per l'Administració municipal que, justament ara, acaba d'aprovar -a l'espera del que decideixi el Consell Insular de Mallorca- la revisió del Pla general d'ordenació urbana.

Precisament per això, perquè tal volta es parli massa del parc de les Estacions, de la Ciutat Històrica o del Moll Vell, és que la proposta d'aquest número és la visita a la ciutat desconeguda, als afores. Tot un món per conèixer encara: zones amb una gradació de serveis diferents: hi ha, per exemple, una ciutat quasi marginal i evidentment terciarista - per devers Cala Major- veïna del desenvolupament turístic. Hi ha, també, zones -com Son Cladera, Son Gotleu, Son Ximelis... - habitades pels emigrants dels anys seixanta o pels mateixos mallorquins que deixaren la part forana per cercar un habitatge a la ciutat del miracle turístic. O zones com aquestes -tirant cap al final del carrer Arxiduc i el Amanecer- carregades d'històries personals d'una ciutat que volia ser i no va poder ser.

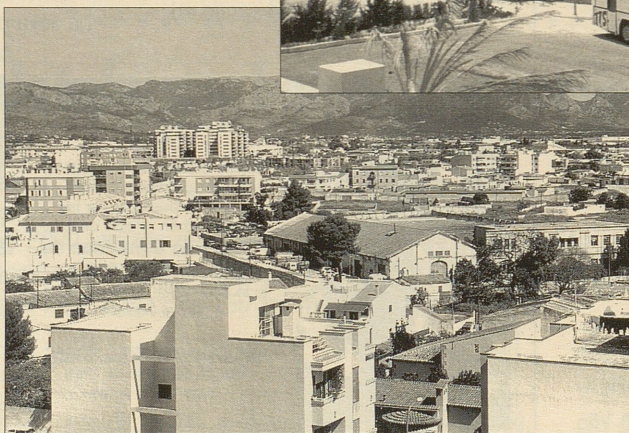
Palma més enllà
de l'eixample

Sàhara.

Els hotels mallorquins
entren al desert.

El Amanecer.

Fora Mallorca: els afores de Tunísia

D'alguna manera podem dir que és el desert més accessible des d'Europa. És al sud de Tunísia i s'hi pot arribar amb moderns autocars que aparquen davant els hotels, com aquest de Nefta, un antiga fortificació militar reconvertida en establiment de luxe, amb aigües termals incloses. És una prova de l'expansió de l'hoteleria mallorquina, el *know how* de la qual ja no té fronteres.

Des de Nefta és possible incorporar-se a qualsevol de les fictícies caravanes del desert i oblidar-se, així, de les inclemències d'una Mallorca on aquests mesos de juliol i agost ha estat necessari col·locar, de bell nou, el cartell de complert. D'altra banda, Nefta i la seva veïna Tozour són oasis d'esplèndida bellesa, que combinen la gorgor immensa de l'arena sahariana amb el verd dels fassers.

Visitar el sud de Tunísia és una experiència absolutament recomanable i, endemés, pròxima. És l'ocasió perfecta per establir contacte amb una altra cultura i un altre paisatge. I, endemés, ara és el moment de fer-ho: abans que la massificació turística faci que també aquí hagin de limitar el creixement hotelier.

Des de fa anys, la construcció d'hotels és constant. A Nefta se n'estan aixecant mitja dotzena simultàniament i si això continua fins i tot el desert quedarà massificat. Les caravanes de turistes formaran una filera tan llarga que anul·laran l'essència del Sàhara. Però això serà d'aquí uns anys. Ara per ara, encara és possible somniar en ser partícips de l'aventura, de la travessia del desert. I gaudir-ne.

innovació **acció!!**

Es Raiguer avança

**Ajuts
a les empreses**

**Foment
de l'exportació**

**Assessorament
als empresaris**

CDER

Consorti per al
Desenvolupament Econòmic
del Raiguer

Informau-vos al **CDER**,
Carrer dels Selleters, 25
07300 Inca
Tel. 971 88 17 48
Fax 971 88 16 86
e-mail: cder@bitel.es

Amb el suport de:

GOVERN BALEAR

COMISSIÓ EUROPEA

MENYS FOC MÉS VIDA

112
UDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

GOVERN BALEAR

Conselleria de Medi Ambient,
Ordenació del Territori i Litoral